

List izdaja republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS - Izhaja štirinajstnevno med šolskim letom - Ureja uredniški odbor, odgovorna urednica Neža Maurer. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/I, telefon 315-585 Ljubljana, Naslov uprave: Nazorjeva 1/I, telefon 22-284 - Poštni predal 355-VII.

Letna naročnina: 20 din za posameznike, za šole in druge ustanove 40 din - Št. tek. računa: 501-8-26/1.

Tiska ČZP Ljudska pravica

LJUBLJANA, 22. SEPTEMBRA 1972

LETO XXIII. - ŠT. 15

PROSVETNI DELAVEC

LIST DELAVCEV V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

S SEJE PREDSEDSTVA RO SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

OKLEŠČENI SPORAZUMI?

Na prvi seji po počitnicah je predsedstvo republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti razpravljalo o dveh vprašanjih: o limitiranju sredstev za družbene dejavnosti s tretjim zveznim predpisom o osnutku družbenega načrta razvoja Slovenije. Kar nekaj je v povezanosti obeh vprašanj, saj si krepko nasprotujeta. To je bilo čutiti tudi iz na- na tona razprave na seji. Za kaj torej gre?

Zvezna skupščina je tik pred vslednjimi počitnicami sprejela zakon, po katerem sme celotna država iz proračunov družbeno-političnih skupnosti in iz interesnih skupnosti se izobraževanje, zdravstvo preseči lanskoletno porabo največ 14%. Če se kje na več denarja, ga je treba iz- iz na poseben račun. V no- nem primeru se ga ne sme po- olabiti.

predpis je sicer v skladu s jeeto stabilizacijsko politiko bi bil tudi za nas povsem v če... če bi bila stabiliza- dosežena drugod (cene, oni dohodki na drugih pod- (ih); če ne bi bile družbene nosti v prehodnem zaostan- Ta zaostanek smo letos v republiki hoteli vsaj zmanj- prek sprejetih družbenih govora in samoupravnih razumov, ki v celoti uravna- dohodke v teh dejavnostih. to predvidena sredstva pa presegajo sprejeti zvezni Predsedstvo meni, da bi edna uveljavitev tega zako-

na pomenila pravo katastrofo. Samo v šolstvu bi - taka je približna ocena - „zamrznila“ okrog 10 milijard starih din.

Ni še gotovo, ali bo sprejeti zvezni predpis prizadel družbene dejavnosti v naši republiki. Na predlog Slovenije je bilo namreč vanj sprejeto določilo, da limit ne velja za tiste dejavnosti, katerih financiranje je urejeno z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi v skladu z XXI. amandmajem ustave SFRJ. Pri nas pa velja to za vse družbene dejavnosti. Tudi sprejeti dogovori in spora-

zumi o delitvi dohodka in osebnih dohodkov so namreč taki, da v celoti določajo tudi oblikovanje dohodka. Po vsebini so torej nedvomno v skladu z navedenim amandmajem in jih je zato treba upoštevati. To je bilo odločno stališče predsedstva.

Niso pa morda povsem po črki zakona. Pojavljajo se različne razlage, ponekod pa je SDK že napovedala, da bo ukrepala po predpisu (npr. v Mariboru). Predsedstvo predlaga, naj izvršni svet skupščine SRS pojasni nastalo situacijo in tako konča mučno negotovost.

Znanje, izpopolnjevanje - razvoj

Osnutek družbenega načrta petletnega razvoja Slovenije (1971/75) je v javni razpravi od junija. Od obsežnega - in po splošnem mnenju zelo kakovostnega ter zgoščenega besedila osnutka - si oglejmo samo področje vzgoje in izobraževanja. Nekaj pomembnega in novega opazimo: to področje ni več odpravljen „na kratko“ le z nekaj bornimi odstavki (kot je

(Nadaljevanje na 2. str.)

SKRIVALNICA

Odbor za prosveto in kulturo pri republiškem zboru je 15. septembra v prostorih skupščine razpravljalo o mnogih problemih.

Ta dan je bila na vrsti tudi tema: splošno izobraževanje odraslih. Časopis Delavska enotnost je namreč dalo pobudo za oceno ustavnosti zakona o osnovni šoli, zakona o izobraževalnih skupnostih in zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji.

Gre predvsem za nerešeno vprašanje šolnine za osnovno izobraževanje odraslih. To vprašanje se vleče že kar 6 let. Število kandidatov pri vpisu v osnovno šolo za odrasle se nenehno zmanjšuje (v letu 1960

jih je bilo vpisanih 10.000, sedaj samo 4.000). Prav gotovo je eden od razlogov za manjši vpis, da si delavci na slabo plačanih delovnih mestih ne morejo privoščiti plačevanja šolnine, katere razpon sega od 300 do 1400 din letno. Tem delavcem se je pridružila še mladina, ki ni uspešno končala osnovne šole (pretežno do 17. leta starosti), pa ne more sama plačevati šolnine. Iz leta v leto je vse manj starejših slušateljev v oddelkih za odrasle in vse več mladine. Na podlagi ankete je ugotovljeno, da 20 do 25 % poprečno in nadpoprečno sposobne mladine ne pride do srednje šole. Največkrat je to mladina iz manj razvitih območij. Za to so deloma krivi socialni razlogi,

včasih pomanjkljiva izobrazba staršev in slaba poklicna usmerjenost. Iz razprave v skupščini naj navedemo besede predstavnika mladine: „Menim, da nosi družba večjo odgovornost za neuspeh posameznika kot pa posameznik sam. Če delavec nima vsaj splošne izobrazbe, ne more dosti prispevati kot samoupravljavec. Republika bi morala zagotavljati denar za izobraževanje. V trenutku, ko bomo lahko govorili o realnem osipu, takrat naj šolnino plača posameznik sam. V tem trenutku pa za veliko večino tega ne moremo reči.“

Slišali smo predlog predstavnika zavoda za šolstvo, naj bi uvedli sprejemne izpite, ki bi delavcem omogočili vpis v katerokoli šolo. Pri teh izpiti bi bilo potrebno resnično znanje. S tem bi odpadlo osnovnošolsko izobraževanje „za nazaj“, ostal pa bi odprt problem financiranja. Pravno je razvidno, da republika ni dolžna financirati vsega. Slišali smo celo, da je ta zahteva preživela, češ da v praksi delovne organizacije prispevajo denar za splošno izobraževanje odraslih. Razpravljavci so menili, da se število kandidatov pri vpisu ne bi povečalo, četudi bi bil pouk brezplačen. Višino šolnine naj bi določili za vse enotno. Mladi naj vsaj simbolično prispevajo, je bilo rečeno v razpravi. Ugotovljeno je bilo, da bi ustavne pravice povzročile celo določeno nesistematičnost in manjše možnosti pridobivanja znanja. Kje je rešitev?

Odbor se je strinjal z odgovorom republiške zakonodajne komisije, ki je potrdila ustavnost vseh treh uvodoma omenjenih zakonov.

Na tej seji so sprejeli naslednje sklepe:

- večjo skrb je treba posvetiti splošnemu izobraževanju odraslih; potrebna je načrtnost in jasna usmerjenost,
- financiranje odraslih naj prevzamejo temeljne izobraževalne skupnosti skupno z delovnimi organizacijami, denar pa naj prispevajo tudi posamezniki,
- zavod za šolstvo SRS, republiška izobraževalna skupnost in sekretariat za prosveto in kulturo SRS naj se na skupni seji dogovore za različne, specifične ukrepe za mladino (staro 16 in 17 let). Sprejmejo naj konkretni dogovor o kadrovske politiki in o šolah za splošno izobraževanje odraslih. Določijo naj rok, do kdaj bo sestavljen predlog o pomoči tistim, ki se šolajo, in organizatorjem.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pionirska delegacija sprejema ključ nove šole v Cerknem

BILKE IN LJUDJE

Z odraslih, zrelih stebel odstranjuje vrtnar skrivenčene divje veje in cepi steblo, da bo rodilo sad. To je prvo njegovo opravilo na dobljenem posestvu.

Tako je tudi s socialistično revolucijo, ko izbojuje ljudem svobodo. Za njo pride revolucija vzgoje ljudi, ki naj bi skupne plodove darovali socialistični družbi.

Rastline dobro obrode le tedaj, če sproti odstranjujemo divje poganjke, ki poženejo iz stare korenine. Če jih začnemo plemeniti pravi čas - tedaj ko še rastejo - rode zdrav in dober sad. Divji poganjki se ne utegnejo razbohiti, koreninam ne odžirajo soka in sonca.

Med cepljenimi drevesi so sadike - mladi ljudje. Naša mladina v socialistični družbi je nežna kot mlado brstje, žejna vsega lepega in dobrega. Razviti v mladih ljubezen do ljudi in domovine je prav tako preprosto, kot naučiti jih jesti dobrote. Taka ljubezen postaja tudi želja po znanju, občutek odgovornosti, prepričanje o potrebnem, poštenem delu.

Filozofija kot znanost pokliče na pomoč - pedagoga. Umetnost pokaže pot do resnice v preteklosti. Odkrivanje prihodnosti iz minulega je filozofija zgodovine. Prav ta pa razkrije, kako se je kultura prebijala skozi viharje in se razvijala. Priča našega socialističnega razvoja je, priča naše revolucionarne poti pri ustvarjanju literarnih, splošnih umetniških vrednot in rasti KPJ. Opozarja na zapreko in na življenje, živovana za to, da smo z revolucijo pridobili svobodo in človeško pravico do uveljavljanja.

V umetnosti, ljubezni in vzgoji ne smemo lagati. Kjer je laž, ni ne umetnosti, ne ljubezni, ne vzgoje. Iskrenost in spoštovanje do bralcev in do tistih, ki jih učimo, pa naj bo naše življenjsko vodilo.

Pred vami so bodoči umetniki, znanstveniki, ministri, generali, zaščitniki, branilci...

Tudi tisti učenci, ki ne bodo dosegli visokih vrhov znanosti, bodo vedeli, da so na pravi poti, če bodo postali poštenjaki. Taki, ki ljubijo svojo domovino, našo skupnost in ki opravljajo svoje delo častno.

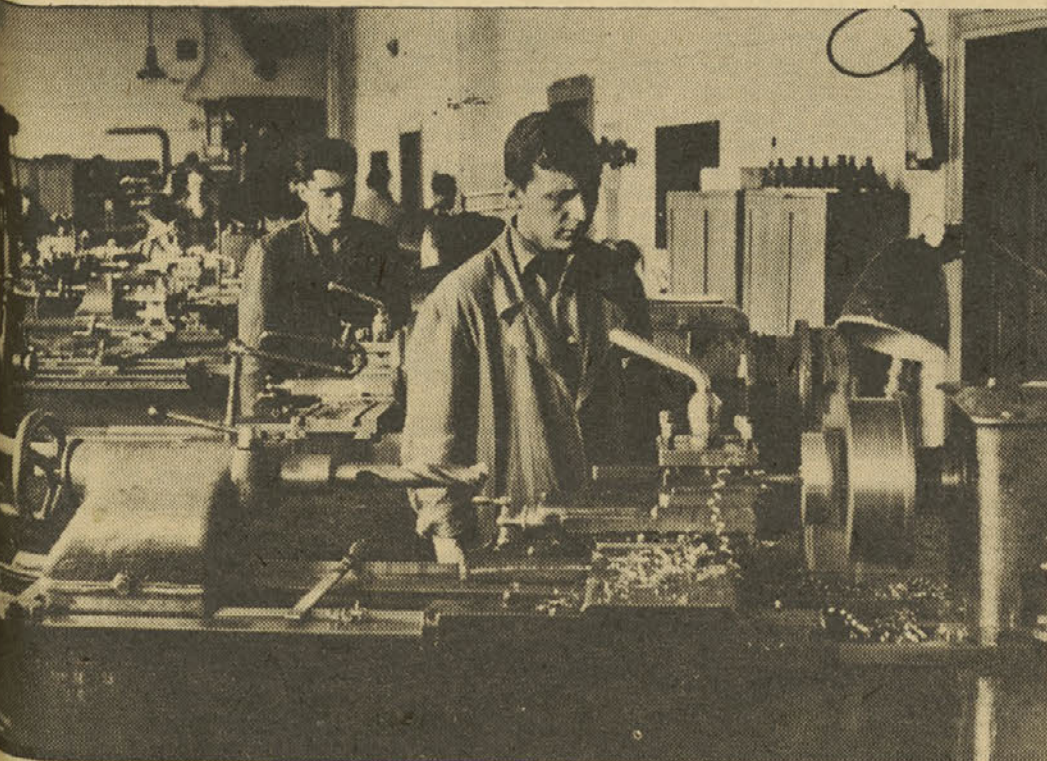
Ne ironizirajte teh besed! Idealna družba ni pravljica. Spomnimo se na Jugoslavijo iz leta 1941. Na tisto razkosano deželo, ki so jo podarjali domačim in tujim sovražnikom. Takrat je bila Jugoslavija agrarna dežela, polna sovraštva in revščine, smrti in nepismenosti. In kako je danes? Zamislimo se. V 26. letih smo doželi potrebe, zavestno izgrajevali socializem, prisluhnili Titovim besedam...

Vse to je treba naši mladini tudi povedati. Napake mladih so zrasle iz napak, ki so jih zagrešili odrasli. Mladina je poštena. Vsako novo šolsko leto pričakuje veliko lepega. Čaka na mlado cvetje in verjame v moč svoje modrosti - mladosti.

Le slabi ljudje želijo prikriti svoj ideološki razpad, laž in pohlep, svoje razdiralne načrte. Kot črvi so, ki napadajo nezaščitena bitja in jih razjedajo...

Mnogi se branijo, češ, atomska doba je. Doba računalnikov, kemije in vsemirskih poletov. Mar hočejo s tem povedati, da je že vse premagano, da za človeško plemenitost ni več prostora? Prav plemenitost pa je tisto, kar danes najbolj potrebujemo.

DIMITRIJE-DIMO JOVANOVIĆ

Starši so — staršev ni

Problematika dneva na seji odbora za vzgojo in izobraževanje prosvetno-kulturnega zbora (13. septembra) so bili otroci zdomec, in sicer tistih, ki so odšli v tujino sami, otroke pa pustili doma. O teh otrocih smo slišali v zadnjih letih že precej, problem njihovega šolanja in vzgoje je nedvomno eden zelo občutljivih. Ne moremo reči, da se ga naša družba že dalj časa ne zaveda, pa tudi tega ne, da je za te otroke kdo ve koliko naredila.

Na problematiko šolanja otrok staršev, ki so začasno zadržani v tujini, sta na raznih sestankih najbolj opozarjala ravnatelj Anton Troha z osnovne šole Vinica in Gvido Čepin z osnovne šole Markovci. Za razliko od skupščini pa je tokrat pripravil republiški zavod za

dika. O njej naj bi razpravljali tudi v socialno zdravstvenem zboru.

Informacija odgovarja na vprašanja, zakaj in od kod odhajajo naši ljudje v tujino: iz občin, ki nimajo možnosti za zaposlitev prebivalstva (iz manj razvitih, pretežno kmetijskih območij), nekateri grejo zgolj po boljši in večji kos kruha, tretji pa zato, da bi ubežali težavam in dolžnostim, ki jih prinaša porušen zakon.

Od vseh učencev slovenskih osnovnih šol jih ima 9464 oziroma 4,53 % enega ali pa oba starša na začasnem delu v tu-

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje na 2. strani)

Starši so — staršev ni

(Nadaljevanje s 1. strani)

jini. Največ takih otrok je v Pomurju (3168), v Slovenskih goricah, Halozah, Beli krajini itd. Od teh otrok jih ima oba starša v tujini 13,3 %, samo mater 11 % in samo očeta 75,7 %.

Otroci so brez staršev, če sta oba v tujini. Otrok je brez staršev, če je mati samohranilka zaposlena v tujini. In končno: otrok je brez staršev, če ima oba starša ali pa samo mater doma, pa ti po ves dan nimajo časa zanj.

Misel na vse otroke

„Očetje so preveč zaposleni in premalo dobri vzgojitelji, da bi lahko nadomestili mater, ki je še vedno najboljši „naravni“ vzgojitelj. Tri četrtine otrok ima v tujini očeta, zanje skrbijo predvsem matere, manjka pa v družini tudi oče, ki je pomemben dejavnik pri vzgoji otrok.“ Tako trdi informacija.

Vse to je čista resnica, ki opozarja tudi na nekaj čisto drugega: pri nas je veliko otrok, ki imajo doma oba starša, pa so vendarle brez njih; veliko naših otrok ima čedne obleke in lepe šolske potrebščine, pa preveč ur, ki jih morajo prebiti sami. In take starše, ki jih kljub uspehu pri delu in zajetni kuverti ne vznemirja misel, da se jim bodo ure, ki jih ne prežive z otroki, kaj slabo obrestovale.

Vrnimo se k informaciji. Učni uspehi učencev, ki imajo starše na začasnem delu v tujini, se ne razlikujejo kdo ve kako od uspehov drugih učencev. Nekateri trde drugače: učni uspeh je samo na videz enak, razlike so v kakovosti raznih učnih ocen. Ti učenci ne dosegajo takih ocen, kakršne bi v resnici lahko, če bi živeli v drugačnih razmerah. Večina teh otrok nadaljuje šolanje v poklicnih šolah, tehniške šole in gimnazije ostajajo zanje obljubljeni dežela.

Otroci zdomcev so večinom preobremenjeni z delom na kmetijah. V slabih življenjskih razmerah živi 6,8 % otrok (tako je pokazala anketa, pravijo pa, da je takih otrok še več). Marsikateri starši ne pošiljajo niti dinarja za preživnino. Brez urejenega varstva je 252 otrok, 308 jih je ogroženih zaradi medsebojne od tujenosti zakoncev in zato, ker so starši brez čuta odgovornosti.

Že Anton Troha je na seji odbora opozoril, kako različno tretirajo te otroke pri nas: „Eni jih pomiljujejo, drugi pa jih imajo za majhne kapitaliste; ki niso potrebni nobene družbene pomoči.“ Ravnatelj osnovne

šole v Šentjerneju (novomeška občina) je zapisal: „Gre namreč za preprosto dejstvo, da nikakor ne kaže iskati socialnih problemov med temi otroci (zdomcev), ki so praviloma zelo dobro situirani in celo predstavljajo poseben sloj, saj so po opremljenosti s potrebščinami in oblečili ločijo od drugih otrok. Tudi otroci, ki so prikazani kot socialno ogroženi, so mnogo milejši primeri od vrste tistih otrok, ki so na našem terenu resnični socialni problemi, pa čeprav imajo oba starša v domovini. Na tem dejstvu bi se bilo treba zamisliti, to so stvari, ki bodo v oči. Ob takih primerih se problemi otrok zdomcev zdijo ničevi. — Ne trdim, da ti otroci niso potrebni posebne obravnave, vendar ugotavljamo, da imamo na našem območju — to podčrtujem — mnogo bolj pereče probleme, ki bi bili potrebni družbene intervencije.“

Komentar zavoda za šolstvo: Poročilo je enostransko, razpravlja le o gmotni preskrbljenosti, o vseh drugih pojavih in problemih (socioloških, socialnih in vzgojnih), ki jih ustvarja poseben položaj otrok, ki imajo oba starša ali enega izmed njih v tujini, ne poroča.

Spet samo drevo

Nekaj pa vendarle pove to poročilo. Imamo tehtne argumente za to, da je treba rešiti neurejene razmere, v katerih žive otroci zdomcev, hkrati pa opominja, da si tokrat ogledujemo spet samo eno drevo, namesto gozda. Saj problema ne podcenjujemo, dobro se ga za-

vedamo in nič kaj prijetno nam ni ob opozorilih, da vidijo otroci zdomcev svoj jutri zgolj v tujini, da marsikdaj pozabljajo, da so Slovenci itn. Pozabili pa smo še na nekaj, da je SKRB ZA VSE OTROKE eno osnovnih načel naše družbe; da moramo pomagati vsem otrokom, ki so ogroženi v svojem razvoju zato, ker žive v neurejenih družinskih in socialnih razmerah. Problem je široko zasejan po vseh naših domovih, pa smo premalo tenkočutni, da bi si ga bolj skrbno ogledali in ga odpravili.

Ali smo pripravljani, da bomo tokrat odločni vsaj pri otrocih zdomcev? Kaj bi pokazale številke, če bi ugotavljali, koliko vseh otrok na Slovenskem je čustveno prizadetih? O teh vedo največ povedati učitelji.

Informacija predlaga ukrepe: med najuspešnejšimi bi bili preventivni ukrepi ekonomske narave, urediti in poenostaviti bi morali postopek za izterjavo preživnin, v skrajnem primeru celo prepovedati odhod v tujino. Bolj bi morale skrbeti za te otroke organizacije SZDL, DPM, RK in drugi, starši in skrbniki pa tesneje sodelovati s šolo; urediti bi bilo treba socialne službe in podaljšano bivanje. Prepočasni smo, premalo se učimo od drugih, so ugotavljali na seji. V naših sosednjih republikah in v tujini rešujejo te zadeve z večjim uspehom... Naše družbenopolitične organizacije bodo morale začeti s „šolo“ za tiste očete in matere, ki se ne zavedajo, da je skrb za otroke njihova temeljna dolžnost.

MARJANA KUNEJ

Piran

Najboljša generacija

Ob koncu preteklega šolskega leta so imeli učenci osmih razredov osnovne piranske šole v gledališču Tartini sklepno prireditve. Sestavili so lep program s šaljivimi prizori, ki so poskrbeli za prijetno razpoloženje.

Ravnatelj Franc Raktelj je seznanil prisotne z učnimi rezultati in 100 odstotnim uspehom osmih razredov. Izrekel je toplo pohvalo petnajstim odličnjakom. Med temi jih je trinajst prejelo zlato medaljo za odlične ocene v vseh šolskih letih. Označil jih je kot najboljšo generacijo piranske osnovne šole. To so bili: ČELINŠEK ANUŠKA, FRANK SONJA, GOLOB JANJA, GIURDEVIČ VESNA, JURIN ZLATA, KEN-

DA IRENA, LAZAR NEVENKA, PRINČIČ VESNA, PUGELJ TATJANA, ŠIRCA NADA, RONI ANDREJA, ZOREC TATJANA in ZOREC ROBERT. Ti učenci so se uveljavili tudi v krožkih, raznih društvi, tekmovanjih, športu in pevskem zboru, sodelovali so v šolski reviji „Galeb“, pri prireditvah, proslavah in v razredni skupnosti.

Ravnatelj je nato podelil še ostalim pridnim učencem pohvale in knjižne nagrade. Svoj govor je končal z željo, da bi, zlasti osmošolci, ki se poslavljajo od osnovne šole, dosegli v življenju čim več uspehov.

LUDOVKA KALAN

RAZŠIRJAJTE SVOJ LIST!

POGLED SKOZI ŠOLSKO OKNO

Očetov obisk

Učiteljica Minka že davno ni bila več rosno mlada. Učila je v vasi, kjer je pred desetletji tudi sama obiskovala šolo. Kadar je šla iz svojega stanovanja v dolino proti šoli, je vsakič lahko videla domačo hišico, skrito med drevjem na bregu. Šolsko leto se je pravkar začelo. Učiteljica se še ni dodobra spoznala z novimi učenci svojega drugega razreda. Ni še poznala njihovih dobrih ali slabih strani. Ni še vedela, pri katerih predmetih gre dobro in pri katerih slabo. Bila je ura risanja. Sklonjeni nad risanke so drugošolci vneto spravljali na papir svoje umetnije. Minka je hodila od klopi do klopi in opazovala. Opozarjala je na to in ono, svetovala, tu in tam tudi katerega pohvalila. Prišla je do Pavlekove klopi. „Kako pa rišeš?“ je zmajala z glavo. Deček je delal naprej. „Pavlek, ne tako. Je to, kar pacaš, sploh čemu podobno?“ je rekla resno. Otrok se je zmedel. Barve na listu risanke so se zljile. Sedaj risba res ni bila ničemur več podobna. Učiteljica je vzkpela. Lahko bi rekli, da so ji „popustili živci“. Skratka, ni se več znala obvladati. „Takšna packarija! Kaj sploh misliš? Ali se tako dela?“ je vpila. Temne in svetlolase glavice so se obrnile proti njej. Drobni prstki so popustili čopiče. V razredu je nastala tišina. Slišati je bilo le tovariščin glas. Postajalo jih je strah, kajti njihova tovarišica je bila jezna.

Pavlek je mežikal in drobne dlani so se mu potile. Zopet je s čopičem potegnil po papirju in svoje delo še bolj spacal. „Sedaj te imam pa dosti!“ je kriknila tovarišica. Zgrabila je Pavlekovo risbo z risanko vred in jo raztrgala na kose. Vrgla je papir na solarčkov klop in odvihrala h katedru. Pavlek je z drhtečimi rokami pobral liste na kup in jih potisnil v torbico. Do konca ure je bil v drugem razredu mir, kakor le redkokdaj. Otroci niso in niso mogli pozabiti neljubega dogodka. Pozno popoldne tistega dne je učiteljica popravljala šolske naloge. Nenaadoma je nekdo pozvonil. Zajela jo je nejevolja. Ni ji bilo ljubo, da bi med delom sprejemala kogarkoli. Šla je k vratom in presenečeno ostrmelala, ko je odklenila. Zunaj je stal njen oče. „O, očka! Kaj pa je tebe prineslo?“ se je vradostila. Oče je bil v njenem stanovanju redek gost. Večkrat ga je povabila, a vedno se je izgovarjal na neodločljivo delo. „Poždravljena, Minka! Se čudiš, ker sem prišel, jeli?“ je rekel, ko je naslanjaje se ob palico počasi stopal k mizi in sedel na kavč, kamor ga je povabila. Vprašala ga je, s čim naj mu postreže. „Počakaj malo. Najprej se morava nekaj pomeniti,“ ji je segel v besedo. Sedla mu je naproti in ga radovedno pogledala. Bože, kako se je postaral! Kako upognjena je postala njegova vitka, visoka postava. Stari mož pa je začel govoriti počasi in premišljeno: „Minka, se kdaj spomniš, kako težko sta ti z mammo kupovala šolske potrebščine?“ V njej je vstalo začudenje. „Seveda se spominjam, očka,“ je prikimala in se nasmehnila ob misli, kolikokrat je moledovala za svinčnik ali novo pero, čeprav ji tedaj pred desetletji ni šlo na smeh. „Vem, očka. Toda zakaj sedaj o tem govoriš?“ je vprašala.

SKRIVALNICA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Komentar

Vsiljuje se misel, da so predpisi na področju izobraževanja odraslih dokaj neurejeni; da tovrstno šolanje že dalj časa sramežljivo skromno obravnavamo. Za vse republike je urejeno financiranje; ustanovljene so skupnosti za tovrstno izobraževanje, le v Sloveniji take skupnosti še nimamo. Ustavno sodišče SFRJ je razsodilo tem trditvam v prid. Ali za nas Slovence to ne velja? Skoraj se zazdi dvomljiva naša iskrena želja po osveščenosti našega delavca. Tega, da bodo vse delovne organizacije financirale osnovnošolsko izobraževanje, ne gre jemati preveč optimistično. Ali jim je res do tega? Ali se ne potegujejo raje za sprejem srednješolcev, ker se jim to bolj „splača“? Kdaj bomo omogočili odraslim enake pogoje šolanja, kot jih imajo redni učenci? Zmotno je namreč mnenje, da je naša osnovna šola za redne učence brezplačna (knjige, učbeniki, pribor, itn.). Če bi morali plačevati šolnino odrasli, potem bi morali tudi starši naših rednih učencev plačevati dopolnilni pouk svojih otrok. Pred leti je bilo v načelu dogovorjeno, da bo participacija posameznika minimalna. Ne moremo več govoriti, da plačuje posameznik le simbolično šolnino, saj znaša ta šolnina od 300 do 1400 din letno. Komentar je nepotreben, če se spominimo na višino mesečnega dohodka našega nekvalificiranega delavca, posebno, če ima družino.

Kaj pa nacionalna politika? Ali res lahko vse probleme rešujemo le z ustavno pravico ali nepravico?

Govorimo o demokraciji delavskega razreda. Izvajanje teh besed je v resnici dokaj klavmo. Za vse mogoče se najde denar, za izobrazbo delavca — samoupravitelja pa ga nimamo.

Vsem možnost učenja

Odbor za prosveto in kulturo pri republiškem zboru je nadalje razpravljal o predlogu zakona o nostrifikacij v tujini pridobljenih šolskih spričeval za vse oblike splošnega in poklicnega izobraževanja. Predlog so sprejeli. Gre prvenstveno za vsebinsko vprašanje: iskanje ustreznega zavoda, ki naj potrdi v tujini pridobljena spričevala. Vsem našim ljudem v tujini da jemo možnost učenja. Različne oblike izobraževanja zahtevajo od nas prvo. Če ni iste šole obstaja ustreznost, ki bi laf

ko potrdila spričevala. Kljub temu se bo treba gotovo včasih zateči k diferencialnemu izpitu zaradi pomanjkljive, v tujini pridobljene izobrazbe. Vsak zainteresent bo moral predložiti originalno spričevalo in dva sodno overjena prevoda. Treba bo poiskati ustrezno visoko šolo v Sloveniji (ali v drugi republiki). V primeru, da take šole v neki republiki ni, jo je treba poiskati v zveznem merilu. Vse postopek o nostrifikaciji spričeval prevzame sekretariat za prosveto in kulturo SRS. V Uradnem listu pa bo izšel izvršilni predpis, ki bo veljal kot zakon.

Spremembe zakona o raziskovalni dejavnosti so odložili do prihodnje seje, zaradi težavnosti postopka, ki zahteva veliko dela in časa. Glede zahteve

visoke ekonomske komercijske šole v Mariboru, da bi imela pravico podeljevati naslove in titule znanosti, so se razpravljali v naslednji komisiji za prošnje in pritožbe. Vsi strokovni krogi pa bi morali poslati svoja mnenja tej zahtevi. Sekretariat bo v postopek, komisija pa bo ločila. Pri ustanavljanju univerz v tujini ostane pristojna matična univerza. V tem meru bi bilo treba predložiti ljubljansko univerzo za pristojno. Odbor je še potrdil sklop sprememb in dopolnitve statuta izobraževalne skupnosti SRS in sklep o finančnem črtu izobraževalne skupnosti SRS za leto 1972.

TEA DOMIN

Oklešteni sporazumi?

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na 5,4 % v letu 1975. Predvideno je celoten sistem financiranja investicij, posebna skrb je svečena kadrom in kadrovskim šolam na tem področju. Ključna je boljše načrta tako rekoč železi ne moremo, so ga soglasno podprli tudi predsedstva.

Ali pa bo tak načrt tudi vreden? Kažejo se sicer že čutni premiki na bolje ali politik pred ureditvijo. Gotovo pa smo zopet segli previsoko. To nam je jasno že sedaj. Primer: predvideno je zelo veliko povečanje števila mladih, ki so vključeni v posamezne stopnje izobraževanja. V njih dveh letih pa se je povečalo le rahlo dvignilo...

bilo doslej v navadi). Od prve do zadnje strani osnutka je poudarjeno znanje, in zato potreba po kakovostnih strokovnjakih na vseh področjih. Nenehno izpopolnjevanje strokovnjakov pa je imperativ razvoja.

	Zajeto v varstvo in šole		Delež generacij
	1970	1975	
predšolska vzgoja	10	19	12
mala šola	17	29	60
osnovna šola	222	222	100
poklicne šole	31	41	
druge srednje šole	30	36	40
višje in visoke šole	13	17	9,6

Zato je dobilo šolstvo tako obsežne in zahtevne konkretne naloge: izgradnja celotnega sistema (s posebnim poudarkom na okrepitevi srednjega šolstva in predšolske vzgoje), izboljšanje in posodobitve vsebine pouka, uvedba trajne in neprekinjene izobraževanja... Tudi tisti „kako“ je upoštevati: delež šolstva v narodnem dohodku naj bi se povečal od 4,9 % v letu 1970

V predšolsko vzgojo naj bi na primer vključili novih 9.000 otrok. To pa pomeni: 90 velikih novih vrtcev, 600 novih

vzgojiteljic in še kakih 45 milijard din za investicije...
MARJANA KUNEJ

„Takoji ti bom povedal. 'az namreč nisem pozabil, s kakšno težavo se spravi skupaj denar za šolo. Sedaj, ko otroci potrebujejo neprimerno več, je pa to še težje.“
Posebno težko pa je za Pavlekovo mater. Saj veš, naša šola je...“
Minka se je spomnila, da tega doslej še ni pomislila. „Sama je, vdova. K hiši nihče ne prinaša denarja. Na tisti je zemlji preživljal sebe in še tri otroke, kakor ve in zna. Ti, ti učiteljica njenega otroka pa greš in mu raztrgaš risanko!“
„Ja, kako pa ti to veš,“ ga je debelo pogledala.
„O nikar si ne misli, da je pobček prišel k meni tožariti. To Danes, ko je šel mimo naše hiše, sem ga povprašal, kako mu gre. Povedal mi je, da ga letos ti učiš. Potem pa mi je povedal, tisti dogodek z risanko. Od samega strahu, kaj bo rekla mama, bo rekel za denar, da si bo kupil novo risanko, so mu solze kapale po obrazu.“
„Če je pa tako grdo risal,“ je vzkliknila hči.
„V redu. Grdo je risal. Toda nauči ga lepo risati, Minka. Sedaj je tvoje delo, tvoja dolžnost. Tvoj kruh. Nobene pravice pa ni, da mu raztrgaš nekaj, kar je morala kupiti njegova mati!“
Očetov glas je bil strog, tako strog, kot tedaj, ko je bila dekletce in je „ušpičila“ kaj prav nerodnega.
Ujela je očetov pogled in poslušala.
„Da, Minka zato sem prišel, da ti to povem. Sedaj mi boš dala toliko, kolikor stane risanka. To moraš storiti. Drži, lahko bi bil dal dečku tisti drobiž. A hotel sem, da ti za to veš!“
Minka je potegnula iz zepa denarnico. V nastavljen očetov dlan je spustila natanko toliko, kolikor stane risanka. Niti malo ni upirala. Ni hotela ujeziti očeta. Tudi vest jo je pekla že vse zadnje šolske ure.
Kakor bi uganil njene misli, je oče zopet spregovoril: „Pa še to ti rečem: Obvladaj se! Vem, da je včasih težko, kako se bodo nekoč znali premagovati učenci, ki jih imajo seboj dan za dnem, če se ti, ki bi jim morala vsak trenutek dati dober zgled, ne znaš!“
Sedaj je bil očetov glas ves topel in prigovarjajoč, kakor da mu pred seboj odrasle ženske, ampak spet svojo nekdanjo punčko.
ERNA STAROVAN

RAZLAGE

(PRE)POVEDANE ZA TISTE DIJAKE, ŠTUDENTE, UČITELJE IN PROFESORJE, KI SE NE ZNAJO BRATI

Imamo nedržavno cerkev in necerkveno državo v istem času na istem prostoru.

Osnovni zakoni fizike lažejo.

Ne ve se, ali je beseda konj ali pa konj beseda. Zato imamo konje, ki besedičijo, in ljudi, ki rezgetajo.

Slovenci zelo veliko govorijo in jezikaajo. Slovenski jezik sodi (po trpežnosti) med glavne svetovne jezike.

Vedno je bilo tako (in bo), da imajo (lahko) glavno besedo samo določeni ljudje.

Tistim, ki ni dano, da bi iztegnili svoj jezik, imajo to možnost (vsaj) ob smrti - če se obesijo.

Človek hoče biti najbolj univerzalno bitje v vesolju. Zato pozablja biti Človek.

Z ustavo ti je zajamčena pravica združevanja, govora in tiska. To je dokaz, da nimaš svobode.

DIN je naša kratica za Dinar in nemška kratica za Deutsche Industrie Norm.

Zato se pospešuje integracija naših delavcev z nemškimi (v ZRN) in združevanje nemških turistov z našimi (na Jadranu).

Že nekaj let govorimo o (NE)LIKVIDNOSTI, gospodarski položaj pa se še vedno noče popraviti.

LIKVIDIRAJMO nekatere (ne)gospodarstvenike.

Nekateri mislijo, da je kultura sestavljena iz dveh besed. Časčenjje na uro, ki jo poganja politika, je - slovenska KULT-URA.

Satirik je človek, ki živi s svojimi napakami na račun tujih napak (in ne narobe!). Naj mu bo lahka slovenska zemlja!

TINE STIPLOŠEK

Papige

se boje izumiteljev

Mi smo ljudstvo, ki se rado krasi s tujim perjem. Učeni doktor mi je dva večera dokazoval, da je Cankar velik samo zato, ker je lahko stal ob boku največjih ljudi tedanje Evrope. Če bi ga merili z našimi, šentflorjanskimi merili, pa bi bil nag, ubog in neviden - kot us v vesolju. Tovariši, zakaj se ne bi svet vrтел po naših izumih? Zakaj ne bi švigale v vesolje naše rakete za merjenje temperature in skrivnih posnetkov? V našem ljudstvu spijo velikani, ki jih že v osemletki zvezemo z nevidnimi nitkami. Teh nitk je več vrst. Lahko bi jih razporedili po kategorijah:

a) Prirodoslovno - matematično papagajstvo: Aksiomi, večne resnice. Človeški duh je pokleknil pred veliko POŠTEVANKO. Tu vede veter večnosti. Statika, „šica“, sem dejal nekoč med uro eno-obraznih rešitev, „šičica, jaz pa sem našel kraško rešitev. Pet minut in rezultat je tu!“ „Tiščina!“ je zarjula Aksjomika. „Druge rešitve ni! Učim že dvajset let po metodi ZXOMXZ in pika!“

b) Filozofsko - družboslovno papagajstvo: Filozofija je tako dolgo razlagala svet, da so ga vojaki skoraj razstrelili kot melono. Dolge noči nisem mogel spati samo zato, ker moj duh ni bil kos Konfuciju, ker so me morale religije vseh kontinentov, ker sem bil svojega boga naredil čuvaja svojega premoženja, ker sem hotel svet obleči v velike, nesmrtnne SMISLE in POMENE, ker mi je s sestanka uslo že pet deklet, ko sem jim hotel povedati, da je še ena - tisočdruha razlaga o tem, zakaj moramo za vsako ceno pobegniti občutku živalskega v sebi. Pri nekem trčenju je nastala iz filozofije harmonika, stara pločevina, ki so jo pretopili na DINOSU. Ko sem za maturantsko nalogo postavil tezo: BITJA S TUJIH PLANETOV SE SMEJEJO NAŠI MODROSTI so mi nekateri zvezdologi čestitali, sam pa sem padel. Nihče od profesorjev ni o višjih bitjih ničesar slutil.

c) Papagajstvo kompjuterjev: V osemletki sem vedel na pamet pol Prešerna, čelaga Kosovela, vse glavne definicije iz šestih predmetov. Vedel sem, koliko jajčec izleže majski hrošč, koliko polancev je prišlo v rimski senat po umoru Brutusa, koliko vojn so si privoščili Turki na Balkanu, kdaj je padel ta ali oni cesar, kako so se imenovali pohotni angleški kralji in kdaj so metali svoje žene vabljem. Tako sem bil poln velikih podatkov, da bi lahko stal na Trgu revolucije kot živa knjižnica, kot govoreči kompjuter. Le enega nisem vedel sam: kam s temi bremenami, kdaj raztovoriti. Tako sem mesarju govoril o Brutusu, prodajalkam pa o Descartesu. Zato sem dobival kosti in pokvarjeno olje.

d) Papagajstvo kot dedna sladkost: Že stoletja rojevamo navade, bontone, kruhororce, bicikliste, privatne vohljače, spletkarje, zlobotrebce, čistilce ideologij, hlapčiče s pleničkarsko doktrino. To je kamenje na Cankarjevi, Trubarjevi, Župančičevi ulici, kamenje: za nobeno stavbo dovolj trdno.

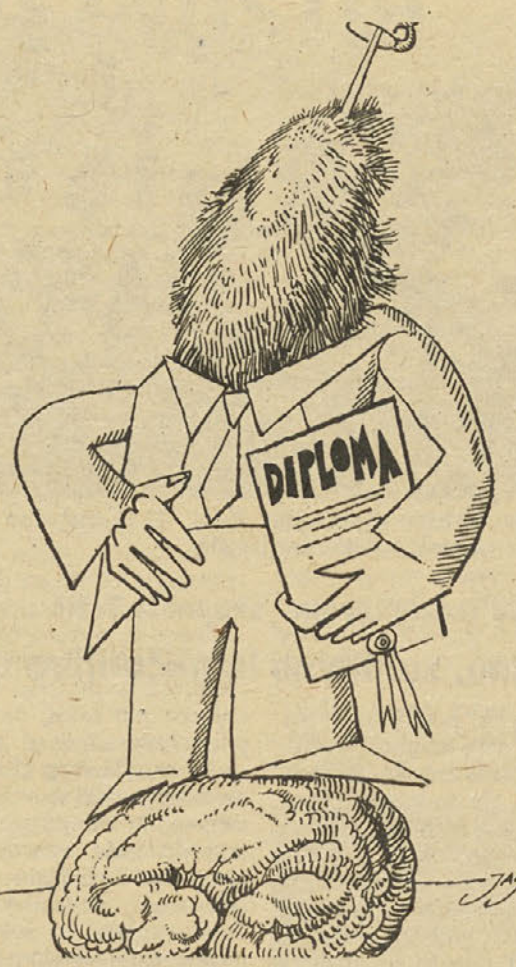
Predlagam antipapagajsko reformo. Ob velikih resnicah naj se mali duhovi oplajajo, ne pa zazibljejo v večni sen. Dajmo kompjuterjem, kar je podatkov, dajmo samoniklim, kar je samoniklega: pustimo jim glavne, svoje misli, svoj stil; dajmo papige v muzeje. In na PATENTNEM URADU bo v letu dni prijavljenih več izumov kot tatvin.

NAUK: Onemogočimo papigam pitanje novih papig!
IVAN CIMERMAN

Izdelek posebne osnovne šole v Zagorju

»»ZA STARO PRAVDO««

Dol z osipom

Moj stari ata se je osul že v 1. razredu. To je bilo za rajnike Avstrije. Učitelj, ki takrat se ni bil tovariš, ga je poslal v oslovsko klop, kjer se je v nekaj letih primerno pozoril. Kasneje je doštudiral za kučarja in je vozil kapitalista s kočijo iz Tržiča v Ljubljano, enkrat ga je pa peljal prav do Trsta. Tako sta stari ata in kapitalist videla nekaj sveta.

To dobro vem, da stari ata ni bil za osip. Zelo ga je žrlo, ker so se mu tudi otroci drug za drugim v šoli osuli. Samo eden se ni, ker je namesto v enorazrednico raje zahajal v Podakarjevo turščico in v prosti naravi končal šolsko obveznost. Bil je tipičen rusojevec.

Osip je bil problem tudi v moji šolski zgodovini. Vsaj zame in še za nekatere, ki nismo imeli nič zlahte v prosveti. Strici res povsod prav pridejo. Najbolje je biti kar učiteljev sin. Tako je bilo že čisto vse napeljeno, da se osujem. Pa se le nisem. Nekateri so se, a so danes solidna firma. Od odličnjakov pa ni ne duha ne sluha.

Osip je taka zoprinja, da ga je družba že resnično sita. Dol z njim! Mularija, ajdi naprej v tretji razred, vozi v sedmega, v petnajstega, v fakultetno kartoteko, samo po osemletki se nam več ne valjaj. Dokončno naj bo konec krivic! Enkrat za vselej in po gordijsko.

Moj stari ata bi se smejal v tenkem baritončku, hi, hi, kakšen je ta svet, sveta Šembilja, sveta Šembilja! Tista služba pri kapitalistu ga je toliko spridila, da ne bi maral razumeti napredka. Prav nemarno bi pljunil, povedal, kaj je ordnunga, jezno bi potegnil nogo iz štibale, škorenj pa vrgel pod peč.

Pa kljub temu, da se je tudi sam osul.

ZA MANO POTOP

Sončni kralj Ludvik XIV je imel sina in kadar ni imel državnih poslov, je razmišljal o njegovi prihodnosti. Najboljši mečevalci so fanta že naučili sukantja bridkih sabelj in tudi lokostrelce je prekašal po rezultatih.

Tako je prišla jesen in Ludvik XIV. je nekoč po večerji dejal: „Sin, spretnost si že razvil. Moč prav tako. Sedaj te bomo poslali v šole.“

Mati kraljica se je od štedilnika takoj oglasila. Če je on, Ludvik XIV, vozil brez vsakih šol, bo sin tudi, in intelektualci so tudi na sploh dvomljiva reč. Poleg tega so državne šole figo vredne, ker v njih poučujejo nesposobneži, ki se niso mogli zaposliti v manufakturah in na posestvih.

„Čez državo pa kar nič,“ je zarohnel Ludvik XIV, „država, to sem jaz.“

Kraljica je zajokala, da pri tej hiši ne sme nič reči, ker je takoj vse narobe in če bo šlo tako naprej, bo pobrala svoje stvari in odšla k materi. Uzaljeno je odhitela spat.

Kraljevski sin je tako začel hoditi v šole in oče Ludvik XIV je kdaj pa kdaj v pogovorih že pritrdiril tistim, ki so menili, da morajo na vodilne, tudi najvišje položaje v deželi priti mladi.

spособni, šolani kadri. Vendar so iz šole prihajale slabe novice. Fantu zdaj ni šla matematika, kdaj drugič spet zgodovina, čeprav sta kralj in kraljica trdila, da vse dni prečepi pri knjigah. Edinole pri ročnem delu je bil spreten in tudi učitelj telovadbe ga je hvalil.

Nekega večera je Ludvik XIV resno rekel: „Tako ne bo šlo več naprej. Nekaj moramo storiti.“ Kraljica je zahtevala, da je vse to vedela že vnaprej, da pa nje tako ali tako nikoli nihče ne posluša.

Ludvik XIV. je mrščil čelo, nato pa vzkliknil: „Ha, kaj pa naše strokovno šolstvo!?“

Mati kraljica je pričela omedlevati. Vmes je hipala, da so te šole še posebej na psu, naj ne uniči otroka in če ne verjame njej, naj si na to temo prebere teze revolucionarne mladinske zveze.

Ludvik XIV je spodbudno rekel, da so teze res radikalne, vendar so mladi premalo močni, da bi se lahko šli revolucije. Potem je udaril po mizi in rekel: „Če hodi tja toliko otrok, bo šel tudi moj!“

Vpisali so ga na šolo za kro-

jače. Po mesecu dni sta dva učitelja odšla na duševno zdravljenje, enega so začeli pogrešati, trije pa so kazali znake popolne otopelosti. Sina Ludvika XIV so prepisali na oddelek za vrtnarje.

Po mesecu dni je prispela prošnja šole, v kateri je bilo rečeno, da je sin Ludvika XIV sijajen fant, da pa bi mu morda bolje šlo pri kleparjih.

Po mesecu med kleparji je fant hodil še v šole za instalaterje, orožarje, kovače, konjarje, cvetličarje in zidarje, vendar se nikjer ni mogel pohvaliti z uspehi.

Ob množici ženinih pripomb je Ludvik XIV končno vzel sina iz šol in ga imel na dvoru, kjer je lepo živel.

Čas pa je tekkel. Nekoč je nato sredi razkošne kraljevske zabave na dvoru planil v glavno dvorano lakaj in kriknil, da v kuhinji pušča

vodovodna cev in da ne vedo, kaj bi.

Ludvik XIV je pomislil, da bi se sin lahko sedaj izkazal, in ga je poslal na delo.

Dolgo je bilo slišati ropot in hrup, nato pa so se odprla vrata in skozi je stopil sin. Izdaviil je: „Za mano potop.“

Potem je v dvorano vdrla voda. Fant ni znal popraviti napake.

Gostje so se razbežali, Ludvik XIV pa je zaklel, da mu ne preostane nič drugega, in je sina razglasil za Ludvika XV.

„Vsak naj dela tisto, za kar je sposoben,“ je zamrmral dvorni norec.

Potem so živeli srečno in veselo vsi, razen tistih, ki so si ob obeh Ludvikih za uradno zgodovino morali izmisliti kaj lepega.

(Iz Nove zgodovine SLAVKA PREGLA)

Aforistične definicije

PREROK: Je zlato tele, nastalo iz žuljev ovac.

NESMRTNIK: Človek, genij, ki je plačal neumnost množic s svojim življenjem.

LJUDOŽEREC: Humanist v postelji z Golo resnico.

MESEČNIK: Kmet, ki goji veliko živino.

ČASNIKAR: Govoreči pisalni stroj, na katerega udarjajo tuje roke.

BANČNIK: Je Njegova leva roka, ki sega v MOJ desni žep.

ADVOKAT: Človek, ki moje interese spremeni v svojo molzno kravo.

BIROKRAT: Kompjuter, ki deluje po sistemu preluknjanih kart in nima v javnosti servisa za popravilo.

IDEALIST: Človek, ki žrtvuje pol življenja za zalivanje smrekovih panjev.

VDOVA: Dežela, ki je izgubila vse vojake, ker so postali kmetje.

IDEALEN SVET: Idealen svet bi bil svet brez meja, brez jezikov, brez vojske, brez lastnine, brez sužnjev in - brez ljudi.

UTOPIST: Je osel, ki riga na simpoziju slonov.

NEZVESTA ŽENA: Zmaj, ki si je izbral drugega rešitelja.

GENIALNI IZUM DOBE: Stroj, v katerega mečeš inženirje, profesorje, izobražence, ven pa letijo analfabeti - ki potem delajo pri tem stroju.

KDO JE KNAP: Knap je rudar, ki sveti sam sebi z lučjo na svoji glavi.

DELAWSKI RAZRED: Razred večnih repetentov.
IVAN CIMERMAN

ČIM BOLJE SE BOMO POZNALI

Lastovke, ki prinašajo pomlad

Že lani smo pisali o prizadevanjih občinske skupščine v Kopru in tamkajšnje temeljne izobraževalne skupnosti, ki so sledili zgledu nekaterih osnovnih šol na Reki, kjer so vsem učencem preskrbeli učbenike brezplačno. Takrat smo zapisali, da ena lastovka sicer še ne prinese pomladi, da pa jo zagotovo oznanja. In nismo se motili.

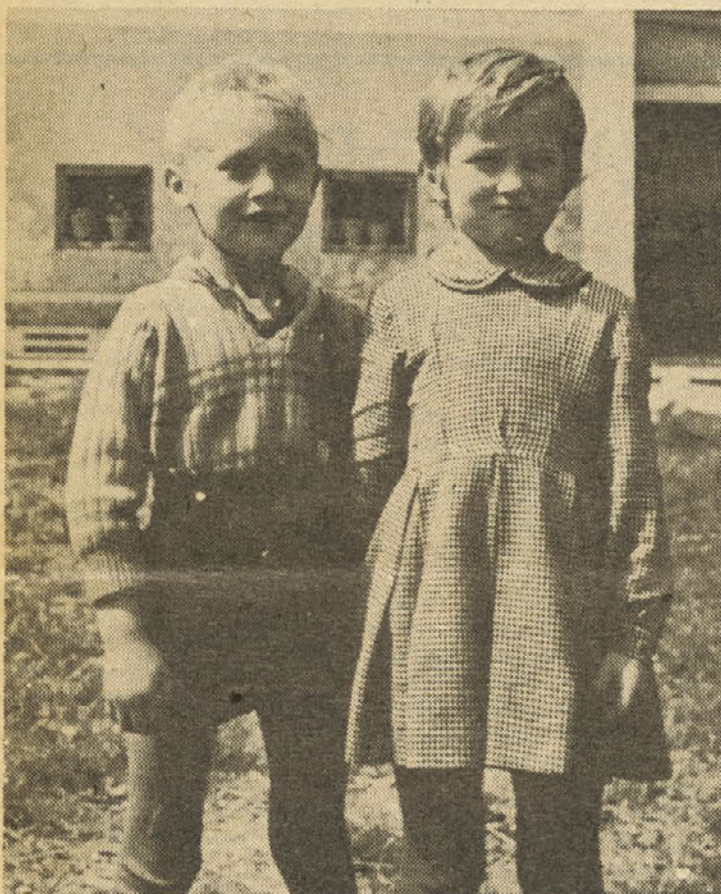
V mariborski občini so že v lanskem šolskem letu, na pobudo temeljne izobraževalne skupnosti, začeli zbirati učbenike za vse razrede. Letos s tem delom še bolj vneto nadaljujejo in knjižni skladi po šolah se iz dneva v dan povečujejo. Tako bodo učenci že po nekaj letih preskrbljeni z vsemi učbeniki, saj se je načelo „daš – dam“ zares uveljavilo in poganje čvrste korenine, katere lahko razmajemo le pogosta menjava učbenikov.

Za enajst gospodarsko najmanj razvitih občin v Sloveniji bo letos prispevala (za nakup matematičnih učbenikov in

drugih pripomočkov za druge razrede osnovnih šol) ves denar slovenska izobraževalna skupnost, medtem ko bodo v drugih občinah dale denar za nakup teh učbenikov temeljne izobraževalne skupnosti, kot so to storile lani za prve razrede.

Z „daš“ knjige v nižjih razredih in „dam“, oziroma „dobim“ knjige v višjih razredih poziksha uveljaviti brezplačno podeljevanje učbenikov že več slovenskih šol, ki jim kaj rade prisločijo na pomoč še temeljne izobraževalne skupnosti in občinske skupščine. Slišati je, da se za podobno brezplačno podeljevanje učbenikov poleg Kopr, Maribora, Gorenje vasi v Poljski dolini odločajo še druge, posebno v nerazvitih območjih.

Eni „lastovki“ na Slovenskem so torej sledile še druge. In če pravimo, da ena lastovka le oznanja pomlad, lahko povsem tem sodeč zapisemo, da se te lastovke zbirajo v jate, ki na tem področju zagotovo prinašajo pomlad.

DO ŠOLE JE DALEČ

Ta dva sta doma iz Polic, vase visoko tam gori nad reko. Idrijo v Cerkljanskih hribih, pod mogočnim Gorskim vrhom, ki se kot hrbet starca upogiba nad njihovo vasico in sili

visoko tja gori v oblake. V njihovi vasi še ni bilo avtomobila. Strme steze in poti, ki vodijo v njihovo vas, uspešno premagujejo le sami domačini in konji, ki jih na nekaterih poteh zamenjujejo majhni traktorji.

„V šolo bova hodila v Cerkljano. Je nova in velika,“ sta jo pohvalila, čeprav jo še nista videla. „Do šole je daleč,“ sta modrovala in še sedaj ne vem, kaj sta pravzaprav mislila. Morda sta imela v mislih dolgo pot od doma do šole ali pa morda čas, ki ju še loči od brezskrbne mladosti ob šolskih klopi. Morda? Ne vem?! Vem le to, da bo čas njunega brezskrbnega otroštva prehitro minil in da jih bo potem vsak dan čakala dolga in utrudljiva hoja po strmih stazah iz vasi v dolino.

T. URBAS

Seminar v Škofji Loki

V Škofji Loki se je zbralo okoli 40 profesorjev in učiteljev iz Trsta in Gorice na desetdnevnem seminarju, ki ga je že devetič po vrsti organiziral republiški sekretariat za prosveto in kulturo v sodelovanju s pedagoškim svetovalec za slovenske šole na Tržaškem Janezom Sivec. Na seminarju so obrav-

navali kulturno bogastvo Škofje Loke in njene okolice, kulturne vrednote Primorske in še posebej Režije, tokove naseljevanja, regionalno problematiko Slovenije, urbanistične probleme slovenske obale, razvojne smeri slovenskega jezika, ljudsko glasbo, razvoj srednjega šolstva v SR Sloveniji itd.

Združili so koristno s prijetnim. Kaže, da se čudovito zabavajo, čeprav so na tesnem kot grozdne jagode

Temeljna izobraževalna skupnost Tržič

Enotno, zahtevno in občutljivo delo

Tako radi poudarjamo, da potrebuje naša sodobna družba najboljše strokovnjake na vseh področjih, da sodobna tehnologija vse bolj zahteva kvalificiranega delavca, visoko izobražbeno raven prebivalstva itd., pri vsem tem pa moramo pri nekaterih stvareh globoko potisniti glavo med ramena in priznati nemoč. Kljub prizadevanjem, željam in hotenjem...

V Sloveniji še vedno ne konča osnovne šole kar dobra tretjina otrok. Ta neuspeh je izrazito socialno obarvan. V nekaterih nerazvitih občinah ne konča osnovnega šolanja več kot polovica vpisanih učencev, medtem ko je v ljubljanskih in drugih razvitejših občinah deset, morda dvanajst ali petnajst odstotkov otrok, ki ne končajo šolanja. Zaradi slabih razmer izobraževanja in neresenih pedagoških vprašanj, (beri: denarja) nastaja tako armada mladih, ki so že vnaprejšje obsojeni, (razen redkih in častnih izjem), na položaj nekvalificiranih ali priučeni delavcev. Socialna izbira pa s tem še ni končana. Nadaljuje se še v srednjih in višjih stopnjah izobraževanja. V gimnazijah imamo le še dobrih deset ali dvanajst odstotkov otrok delavcev, v srednjih strokovnih šolah okoli 20-odstotkov, na univerzi pa le še 14-odstotkov... Otroci iz izobraževalnih središč in premožnejših družin lahko končajo srednje in visoke šole že s povprečno nadarjenostjo, tisti iz revnejših družin in iz oddaljenih krajev pa ne morejo dobiti primerne iz-

obrazbe niti tedaj, če so nadpovprečno nadarjeni!

Ta, morda dolg in nekoliko nenavaden uvod sem napisal namenoma in šele potem, ko sem se podrobneje seznanil s srednjeročnim načrtom razvoja osnovnega šolstva v občini Tržič, ki sta ga izdelala temeljna izobraževalna skupnost v Tržiču in oddelek za splošne zadeve in družbene službe skupščine občine Tržič. Toliko želja, prizadevanj in hotenj, kot jih vsebuje tržiški, marsikje v takih ali podobnih načrtih težko najdeš.

„Izobraževanje in njegov razvoj,“ je zapisano med drugim v srednjeročnem načrtu, „je družben pojav; je zelo občutljiv in zahteva enotno delovanje številnih dejavnikov. Izobraževanje je drago, še dražje pa bo, če ne bomo izpolnjevali zahtev, ki jih tako izobraževanje narekuje, zmanjševali osip učencev, omogočili dopolnilno delo s slabšimi učenci in dodatno delo z boljšimi. Za vse to pa potrebujemo več prostora in boljše opremo šol, če hočemo uvajati nove oblike in metode dela, med katere sodi celoletna mala šola, podaljšano bivanje učencev, kabinetni pouk, delo v športnih družtvih, krožkih, šoli v naravi in še marsikaj drugega.“ Vseh teh zahtevnih nalog so se v Tržiču lotili z vso resnostjo in zavzetostjo že od ustanovitve temeljne izobraževalne skupnosti. Potem so uvedli še samoprispevek za izgradnjo in preureditev šol ter varstvene ustanove in tako veliko prispevali k boljšim učnim uspehom učencev na šolah.

S takim načinom dela bodo odgovorni v občini in pri temeljni izobraževalni skupnosti v Tržiču nedvomno nadaljevali, saj njihovo začrtano delo temelji na široki zasnovi in natančni oceni sedanjega stanja šolstva v občini. —tu—

Šola bo kmalu pod streho

Dela pri gradnji nove osnovne šole v Bistrici pri Tržiču, vsaj do sedaj, potekajo po predvidenih načrtih, kar pomeni, da bo šola sredi letošnjega decembra že pod streho! Spričo nastajanja novega mestnega središča v Bistrici nastajajo dvomi, da bo šola že čez nekaj let pretresna in v svoje razrede ne bo mogla sprejeti vseh učencev. Je pa možnost, da šolo dvignejo še za eno nadstropje, pri čemer bi pridobili še štiri učilnice. Pri tem pa jih nedvomno čaka druga ovira. Namreč, gradbeni material in ostale storitve so se zelo podražile, denarja, ki se je nabral in se še nabira s samoprispevkom, za katerega so se v Tržiču odločili že pred leti, počasi zmanjkuje. Če se bodo v Tržiču odločili, da bodo gradili za eno nadstropje višjo šolo, bodo morali podaljšati samoprispevek po sedanjih predvidevanjih vsaj še za dve leti. Sicer pa gradbeni odbor za gradnjo novih in popravil starih šol pripravlja te dni obširno gradivo, ki ga bo posredoval občinski konferenci SZDL v Tržiču.

Gabrovka pri Litiji

Nov oddelek posebne šole

Z novim šolskim letom je začel delovati v Gabrovki pri Litiji oddelek litijske posebne šole, v katerem je devet učencev, ki obiskujejo prvi in drugi razred. Osnovna šola v Litiji namreč nima svojega internata, zato jo lahko obiskujejo le tisti učenci, ki se vozijo z avtobusom ali pa pridejo peš. Čeprav je v Gabrovki začel delovati oddelek posebne šole šele za letošnjim šolskim letom, pa že razmišljajo, kako bi v ta oddelek vključili še učence s podružničnih šol, to je z Dol in Gradišča. Ta dva kraja sta precej oddaljena od Gabrovke, učenci pa ne morejo vsak dan pešačiti v šolo in nazaj.

MORDA ŠE NISTE VEDELI ...

- da lahko obiskujejo učenci posebne osnovne šole v Tržiču prve štiri razrede in šolanje potem nadaljujejo v Kranju;
- da je bilo v lanskem šolskem letu vpisanih v posebno osnovno šolo 24 učencev;
- da imajo kombiniran pouk v dveh razredih osnovne šole heroja Grajzerja in da so prostori v starem delu te šole neprimerne;
- da je bilo doslej sorazmerno veliko učencev, ki so jih šole „forsirale“ v posebno šolo in da bo odslej šlo to nekoliko drugače, saj bodo šolam in učiteljem v veliko pomoč še člani šolske svetovne službe;
- da je med učenci posebne osnovne šole tudi nekaj socialno ogroženih, za katere bodo morali poskrbeti za celodnevno varstvo šoli;
- da imajo tudi v Tržiču težave z učitelji-defektologi, ker je manjka;
- da so v male šole zajeli že skoraj vse novince;
- da s tem uresničujejo vzgojni namen in vsem novincem postavijo osnovo za enak start v življenje;
- da so zaradi prostorske utesjenosti imeli težave tudi z matično šolo, ki so jo vodile učiteljice in vzgojiteljice kot dodatno delo;
- da so v podaljšano bivanje učencev v šoli zajeli že preskušene učencev;
- da širjenje podaljšanega bivanja učencev v šoli narekujejo socialne potrebe, poleg pedagoških in zdravstvenih seveda;
- da je med zaposlenimi v trziški občini kar 52-odstotkov žensk, med njimi tudi mnogo mater učencev;
- da se pedagoško in vzgojno delo pri podaljšanem bivanju učencev že opaza tudi pri učnem uspehu učencev;
- da zaradi pomanjkanja prostorov na šolah ne bodo mogli zajeti v podaljšano bivanje toliko učencev, ko bi jih sicer;
- da pa si prizadevajo v podaljšano bivanje zajeti vsaj četrto učencev, kot to tudi predvideva republiški srednjeročni načrt;
- da predvidevajo normativi za šolske knjižnice, da bi morali osnovnih šolah do 500 učencev imeti v saj 3000 knjig;
- da pa ima osnovna šola heroja Bračiča z okoli 600 učenci in okoli 4500 knjig, osnovna šola heroja Grajzerja z nekaj nad 600 učenci ima skoraj 6000 knjig, v osnovni šoli v Krizah z okoli 300 učenci pa je na voljo 3500 knjig;
- da pedagoški kolektiv na vseh šolah na območju temeljne izobraževalne skupnosti v Tržiču uvaja nove učne metode v učni proces in
- da pri tem nenehno opozarjajo na sodobnejšo opremljenost šol, ki močno vpliva na njihova prizadevanja in učni uspeh.

Podlehniki pri Ptuj

Prvo srečanje v Podlehniku

Ravnateljice ene osnovne šole iz vseh naših republik so pred dnevi sklenili, da bodo vsako leto ob dnevu mladosti organizirano srečanje solarjev iz vseh republik, najrazličnejše oblike sodelovanja med učenci pa naj bi trajno razvijali. Najprizadevnejšim učencem in tudi prosvetnim delavcem na tem področju bodo podelili spominke in minске plakete bratstva in prijateljstva. Prvo srečanje pionirski tako so že sklenili, bo v osnovni šoli „Martina Koresa“ v Podlehniku pri Ptuj.

Postojna

Za otroško varstvo premalo denarja

Delavci splošnega gradbenega podjetja Gradnja iz Postojne so teraso vrta spremenili v prostorno igralnico in tako omogočili vzgojno-varstveni ustanovi v Postojni, da je lahko odprla vrata še 25 otrokom, potrebnih varstva.

Na sprejem v vrtec čaka v Postojni še mnogo otrok. Precej več kot jih ustanova lahko sprejme. Na novi in večji vrtec pa bo treba še nekaj let počakati, kajti denar v skladu, namen-

njenemu za razvoj otroškega varstva v Postojni, se le počasi nabira, pa tudi odziv gospodarskih organizacij na prošnjo posojila pri izgradnji novega vrta ni posebno dober. Skrajna potreba po novem vrtec sicer več kot nujne, pripravljeno staršev in gospodarskih organizacij za pomoč pri gradnji vrta pa je v primerjavi s tem še vedno črna. Prav zato so se v vzgojno-varstveni ustanovi odločili, da bodo imeli trenutno pri sprejemu v vrtec prednost otroci iz starih staršev, zaposlenih v postojnski varstveni ustanovi. Čeprav je to v celoti, je treba pri reševanju tega otroškega varstva.

Velenje

Temeljni kamen za novo šolo

Pred dnevi je podpredsednica Izvršnega sveta Slovenije dr. Aleksandra Kornhauserjeva položila v Velenju temeljni kamen za novo srednjo rudarsko in elektrotehniško šolo. Svečanosti so se udeležili številni javni in družbeno-politični delavci, predstavniki šol in šolstva ter veliko mladih. Šola bo po sedanjih izračunih stala milijardo in sedemsto milijonov starih dinarjev. V njej bo prostora za 500 dijakov, ki jim bodo na voljo sodobna učila s kabinetnim poukom. Velenjska srednja šola bo hkrati tudi prva srednja šola pri nas, ki bo zgrajena v enotretjinskimi republiškim prispevkom. Predvidevajo, da bo šola nared že julija prihodnje leto. Investitor nove gradnje pa je temeljna izobraževalna skupnost iz Velenja.

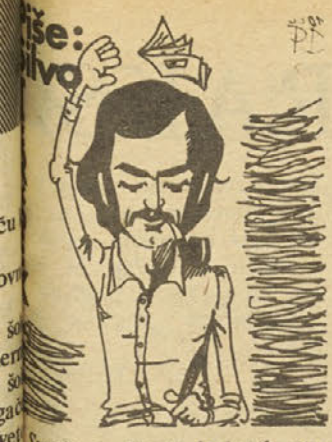
Piran

Nočemo dolgolasccev!

Profesorski zbor piranske gimnazije je na svoji prvi seji pred začetkom letošnjega šolskega leta sklenil, da šola, oziroma gimnazija v Piranu lahko obstaja, če bo primerno ostrižena in jazki.

Med fanti z dolгими lasmi se ta odločitev sicer močno odjevala, vendar upiral se ji ni nihče. Kajti že k prvi uri pouka v prvem šolskem letu so vsi fantje prišli s primernimi in urejenimi pričeskami. Zaradi tega sklepa profesorskega zbora se nihče ne bo upiral na kakšno drugo šolo ali gimnazijo v drugih krajih.

O SREČI, PONOSU, IN OBVEZNOSTIH

hčerki ji je pripovedoval in o punčki iz cunaj pa o partizanskih pesmih. Solze je imel v očeh, ko je zapel: ... za vasjo je čredo pasla ...!

Zdi se, da mi hoče povedati, da je bila njena mladost, njeno otroštvo vendarle srečno. Tako mlada je bila, da marsičesa ni dojela. Tudi tega ne, da so se Nemci v ranem jutru priplazili pred poslopje, kjer je bil VI. partijski tečaj, da so mrtve in ranjene partizane prebadali z bajoneti, da so jih s puškami v tilnike, da so ...

Ne, o tem zdaj ne bova govorila. Pravi, da je hodila v partizansko šolo. Kdor je znal pisati in računati, je bil v drugem in tretjem razredu, kdor se je naučil pesmico, je šel v višji razred. Toda saj takrat ni šlo za črke, tudi za številke ne. Bilo je že nekaj posebno velikega, da si hodil v slovensko šolo, da si bil Titov pionir.

Odšla je na učiteljske v Tolmin. Pozabila je na lepe obleke, ki so jih nosile italijanske učiteljice. Kar najhitreje je bilo treba priti do kruha, pomagati materi, ki se je ubadala s petimi otroki. Beseda - veličastno - se ji ne zdi pretirana, kadar govori o prvih vtisih z učiteljske. Štirinajst let je bila stara, ampak otrok ni bila več. ... pač, otrok vojne. Razmišljala je o velikem poslanstvu, ki ga bo opravljala s tem, da bo nekoč otrokom posredovala znanje, da jih bo učila spoštovati in ljubiti domovino, da bo svoje domoljublje prenašala na mlajši rod.

Posloviti se je bilo treba od domače vasi. Prišla je mlada učiteljica v vas, tam nekje pri Hinjah v Suhi krajini in je s ponosom pripovedovala vaščanom, da je bil njen oče partizan, da je padel za domovino. Nenadoma za učiteljico Marijo ni bilo nikjer več proste sobe, celo v gostilni ji niso bili več pripravljene kuhati. Pogledi ljudi so bili tako zelo drugačni

od pogleda neobritega partizana, ki ga je nekoč srečala na robu vasi. Potem pa je slišala nekje, da kal belogardizma povsod še ni zatrta in da učitelj toliko velja, kolikor zmore. Pozimi se je zbudila z ivjem v laseh, v kozici za vodo je bil led. Samo velika, največkrat mrzla krušna peč je bila v sobi in na njej je učiteljica Marija pisala priprave, popravljala naloge. Kljub vsemu se je počutila izgubljeno. Mlada je bila, tako mlada, da je niti otroci niso imeli za pravo učiteljico. Vse pogosteje je sanjerala o svoji primorski vasi, o tem, da bi nadaljevala študij, da bi postala defekologinja. Vendar ko je minilo prvo polletje, je opazila, da ves trud, tudi solze, niso bili zaman. In nanizalo se je dvajset let.

Opazim, da so se njeni prsti umirili, toda nasmeh - mislim, da je ostal v njenih očeh ali pa so v njih odsevale vrtnice iz steklene vaze na mizi. Seveda, pravkar govori o šoli v Sentrupertu, na katero jo vežejo najlepši spomini. Kaj je lepšega kot občutek, da lahko ljudem pomagata, da so potrebni tvoje pomoči. Le zakaj bi morala kakor dve leti, če ji ne bi zbolela mati. Vrnila se je v domačo vas in tam poučevala. Pisali so leto 1957, čas, ko so bile vse šole po vaseh samostojne nižje organizirane šole. Pouk ves dan in v domači vasi še poseben občutek odgovornosti. Pred svojimi ljudmi je treba pokazati, da zna, da je sposobna.

Preden se je preselila v Cerkljo, je leto dni poučevala na Ravnah, kjer se je tudi poročila. Zdaj sva spet v Cerklju, neda leč od grške Brdci, kjer se v cvetju in zastavah skriva spomenik. Toda o spomeniku ne bova govorila - pač, o spomeniku NOB, ki ga predstavlja nova šola. Govoriva o eksperi-

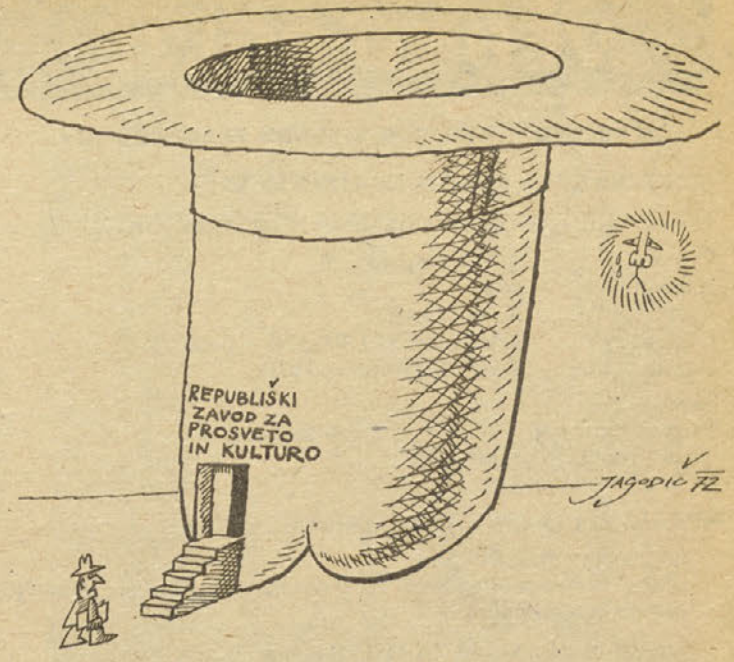
mentalnosti, ki po tolikih letih ne bi smela biti več eksperimentalnost. Govoriva o prvi šoli, ki bo dala poseben - znanstveni poudarek o ohranjanju tradicij naše polpretekle zgodovine. Primorska si je prav gotovo zaslužila tako šolo, zaslužila si jo je partizansko Cerkljo in dobrodošla bi bila še marsikje.

Na tej šoli poučuje med mnogimi tudi Marija Zajčeva, ki je pred leti diplomirala na višji gospodinjstvi šoli. Zdaj poučuje gospodinjstvo in biologijo; tudi pomočnica ravnatelja šole je. Spet govoriva o sreči, ponosu in ... da tudi o velikih obveznostih, ki si jih je naložila na pleča šola.

Kljub vsemu pa se vrneva v „prosvetno idilo“, ki je še vedno ostala na podružničnih šo-

lah. Na teh so ostali tudi učitelji, največkrat odrezani od mestnih središč - od sveta bi bilo prehudo rečeno - brez primerne družbe, prisiljeni, da se zaradi pomanjkanja časa nekoliko zapustijo - in največkrat zelo osamljeni. Morda nimajo kdo ve kako drugačnih problemov, kot jih je imela nekoč Marija Zajčeva.

NA STARO TEMO

Kdo koga nosi?

Novo šolsko leto nam vedno znova daje priliko za razmišljanje o najrazličnejši problematiki, recimo tudi o teži zvezkov in knjig in vseh mogočih pripomočkov, ki jo roke šolarjev v mnogih primerih komaj zmagojejo. Prav groteskno je gledati prvošolčka na poti v šolo, ko se pravzaprav ne ve, kdo koga nosi, ali on torbo ali torba njega.

A v zmoti bi bil, kdor bi mislil, da so težaki le prvošolci, saj se teža šolskega bremena očitno stopnjuje z oddelki. Naj za ilustracijo postrežem s sicer komaj verjetnim, a vendar resničnim podatkom, da je šestošolka drugi dan pouka nesla v šolo torbo, ki je tehtala 7 kilogramov in 35 dekagramov, poleg tega pa še risalni blok, risalni pribor in telovadne copate. Če bi, denimo, deževalo in ne bi imela dežnega plašča, bi morala dežnik nositi tretja roka, ki pa je človek (in to vedo tudi prosvetni delavci) za zdaj še nima. Seveda ta učenka, in z njo cela vrsta učencev, tolikšne teže ne bo prenašala v šolo vsak dan, toda dovolj in celo preveč je že to, če jo mora prenašati samo enkrat tedensko.

strolfalne posledice za njihov razvoj. Koliko je morda tudi to vzrok ali vsaj dodatni vzrok za slabo držo večine učencev, bi lahko ugotovili kvečjemu zdravstveni delavci.

Nikakor pa ne bi mogli pritrčiti tistemu ravnatelju, ki je na roditeljskem sestanku, brzkone v svoji nevednosti, starše potolažil z besedami, da njihovi otroci niso mehkužci in jim zato ne bi prav nič škodovalo, če bi prenašali še težja bremena.

Tako smo pravzaprav pri bistvenem vprašanju, ali je davek, ki ga šolarji plačujejo našemu nesodobnemu učnemu načrtu v obliki tolikih kilogramov, res neizogiben, ali pa bi ga nemara lahko vsaj nekoliko zmanjšali učitelji? Vsiljuje se namreč nekaj pomislekov: Ali stolistni zvezki s tridimi ovitki niso zgolj svojeglavost prosvetnih delavcev in ali bi se v učni snovi kaj pordilo, ko bi jih zamenjali s polovico tanjšimi? Zakaj je treba v šolo nositi po tri in več knjig tega ali onega predmeta, ko pa so knjige menda pripomoček za učenje predmetov doma? Itd. Pri nas seveda nimamo nikarkršnih možnosti, da bi sledili recimo zgledu Vzhodne Nemčije, kjer učenci šolskih torb praktično sploh ne poznajo, toda, ko otroke še vedno obremenjujemo tudi z vsebinskim balastom, bi lahko že nekaj storili vsaj za njihovo fizično razbremenitev!

LADISLAV BRUS

Šolam, vzgojnoizobraževalnim zavodom in prosvetnim delavcem!

Zveza pedagoških društev Slovenije je izdala zbornik, v katerem objavlja gradivo drugega posveta slovenskih pedagogov. Posvet je bil od 27. do 29. maja 1971 na Bledu.

Z objavo gradiva izpolnjuje izvršni odbor Zveze pedagoških društev Slovenije obljubo in zavezo plenarnemu zboru posveta, da bo objavil celotno gradivo v obliki in na način, ki mu bosta na voljo. Vemo, da vsa druga posveta slovenskih pedagogov zanima. V zborniku imate celotno gradivo, kakor smo ga mogli zbrati za objavo. Prepričani smo, da boste našli v njem marsikaj, kar vam bo pomagalo pri vašem odgovornem oblikovnem delu v šoli in zunaj nje.

Ker smo se odločili za objavo gradiva v xerox tehniki, vam lahko ponudimo zbornik po resnično nizki ceni: za ustanove 60,00 ND in za individualne naročnike 30,00 ND.

Zbornik DRUGI POSVET SLOVENSkih PEDAGOGOv lahko naročite: na naslov ZVEZA PEDAGOŠKIh DRUŠTEV SLOVENE NIJE, 61000 LJUBLJANA, Gosposka 3/1 ali pa na naslov PEDAGOŠKI INŠTITUT PRI UNIVERZI V LJUBLJANI, Groblje 3, 61230 DOMŽALE (tel. 72-005).

Plačilo za zbornik nakažite na račun Zveze pedagoških društev Slovenije, 61000 Ljubljana, Gosposka 3, 501-8-27/1, SDK Ljubljana.

Dovoljujemo si vas še opozoriti, da lahko ob isti priliki - preden poide - naročite tudi publikacijo v dveh delih OSNOVNA ŠOLA NA SLOVENSKEM V ŠOLSKEM LETU 1969/70. Cena za ustanove 200,00 dinarjev in za individualne naročnike 150,00 dinarjev. Za vašo pozornost se vam lepo zahvaljujemo!

Izvršni odbor ZPDS

HOBII: ZASLIŠEVANJE

Pa sem se odpravil, da se pomemim o svojem varovancu, ki ga inštruiram. Matjaž ni len in nediscipliniran, vendar se je to pot zataknilo. Ne pri učnih urah šolskega predmetnika, temveč pri ... da: pri podtikanju.

Z razrednikom nisva mogla najti vzrokov, zakaj naj bi bil Matjaž „grešni kozel“, kot ga venomer imenuje. „Urejen je in delaven“, mi je zatrjeval razrednik. „Zelo sem zadovoljen z njim. Tudi moji kolegi, ki ga učijo, zatrjujejo isto. Žal raš predpostavljeni ne prenese resnice in živi v prepričanju, da je on edini, ki je vsemogočen in brez napake.“ mi je pojasnjeval razumni pedagog. „No, potem bi pa rad govoril z njim,“ sem rekel razredniku.

Odšla sva v ravnateljevo pisarno.

Nikogar ni bilo v njej. Odrpla so se vrata tajništva in nekdo od učiteljskega zbora je nasmejano pojasnil: „Tudi jaz sem ga že iskal. Danes ga ni mogoče najti. Zaposlen je s svojim hobiem: zaslišuje žrtve.“ Zamahnil je z roko in odšel v zbornico. Zadrženo sem pogledal razrednika, ki je le nemočno skomignil z rameni in rekel: „Upajmo, da bo tudi tega enkrat konec, saj vse mine! Nemočni smo, čeprav se nam smili mladina, ki bo odšla in odnesla s seboj trpek spomin na našo šolo.“

„Morda se bom oglasil drugič in hvala lepa.“ sem se odvrnil, in stežka, počasni odšel po šolskem hodniku.

Malodušje na startu

Prva letošnja „uvodna“ konferenca (po občutju hujša od vseh prejšnjih) je srečno stekla. Ravnatelju je odleglo, ko je bil mimo vsakega nemir, podoben pisanemu vrvežu na dijaškem sejmu. Mnogo se počitniško razpoloženih učiteljev se je za prvo silo nagrudila, nesešla prvo radovednost za dva meseca nazaj, in zdaj se je bilo treba vdati in začeti ...

Ceprav je večina poslušala uvodno besedo le z ušesi, je ravnatelj taktično prefinjenem uvodu, s katerim je kolektiv pobožal v rog srca, polagoma pritisnil na „plin“ in pričel servirati nove naloge po natanko preudarjenem načrtu: najprej splošne, ki se jemljejo „na znanje“ brez povišanja in z manj resnobe, nato pedagoške okvirne, od katerih je odvisen uspeh in ugled šole, in končno konkretne, obvezne za posameznike od elementark do njega.

Ravnatelj „ekspeze“ je bil pri kraju, začela se je razprava. Učitelji, ki so se jenjali obiskovati z očmi, so bili videti narkotizirani od nagonilnega naloga. Le aktivnejši med njimi - neporaženi - so rli predse, pripravljene na delovni spopad. V zbornici je bilo tako tiho, da so slišali celo muho, ki je brencala prek glav.

Saj ne, da bi o teh novostih še ničesar ne brali, a dokler jim niso njim postregli v uradnem cocktailu, zanje niso živele. Jemali so jih z rezervo kakor bolnik napoved hujše operacije, s katero odlašajo zadnjega trenutka.

Spet je bil ravnatelj tisti, ki je začel. „Povzemal“ je svoj govor: Nobena novost ne more postati vrednota, če ne gre skozi ogenj preizkušnje. Ali bomo res čakali, da nam nova dognanja obesijo na same šole zakonodaja, če pa nas okostenele metode same silijo k novim postopkom? Zakaj bi učence pitali s črnim kruhom, če jim lahko postrežemo z belim? ...“

Ponovna tišina. Preretal jo je član, ki je v zboru že leta veljal za rogovileža in zabavljača, vsako njegovo rogoviljenje dotle pa se je končalo s presenetljivimi dosežki. To pot pa je bilo videti, da je „eksplodiral“.

„Dovolj nam je to stiskalnice! Tako in tako nas že žuli gomila nespremenljivih nalog, k tem pa naj si naložimo še butaro novih, še bolj delikatnih in odgovornih, ki ne morejo dati pozitivnega rezultata brez zjamčenega sodelovanja družbenopolitičnih dejavnikov. Prav tisti, ki so nam že doslej očitali trinajstmesečne počitnice, bodo znova s prstom kazali na nas, češ da smo odvedali kot nepošastni, rešiti četrstoletno vprašanje osipa ...“

Ravnatelju je pošteno odleglo, ker je „tumor“ tišine predrl prav v njihovo tišino. Sbljanj s njim mu je bilo užitek.

Ne oporekam, vendar ne pozabimo, da materialna pomoč od organov doteka vse prepočasno, da bi smeli čakati nanjo, ne da bi se zapeli vse lastne notranje rezerve. ...

Vsa zbornica mu je burno zaploskala. Tudi ravnatelj ga je obsejšajsko pogledal, češ saj imaš prav ... V epilog k zavrnjeni akciji je dodal:

„Posebnost našega kolektiva vse do danes je bila v pedagoški avantgardnosti. Uzakonjene postopke smo bili vajeni sprejemati kot nekaj, kar že delamo. Če pa je nadaljevanje te prakse možno le za ceno samoučincenja, se ji moramo kajpada nujno odreči ...“

Tudi „rogovilež“ se je odločil za svoj epilog:

„Sicer pa, če odnehamo, nastane vprašanje, ali smo se doslej pretrgavali zato, da bomo svoj pedagoški ugled naposled vrgli med črepijce? — Tak pa poskusimo z lučjo izbrskati iz kotov zadnje četrtinke ur za te nove naloge, zakaj navsezadnje je še vedno res, da kakor je kvaliteta kruha zadeva pekova in trpežnost hlač zadeva tekstilceva, bo vprašanje učnega uspeha in osipa v glavnem ostalo - zadeva učiteljev ... Poglejmo samo te novinčke, ki so se nam približali prazniških obrazov in zaupljivih oči: kdo bi jim iz srca ne zaželel, da se prismejejo do osmega s tako čistim zaupanjem, kot so prisli? Res moramo iztisniti iz sebe vse, da se „sezam odpre“ ...“

Zdaj je bil ravnatelj tisti, ki mu je prvi zaploskal. Zaploskal je premaganemu malodušju in uspešnemu startu.

JANEZ LAMPIČ

Delovna skupnost OSNOVNE ŠOLE DEKANI

ra p i s u je za šolsko leto 1972/73 prosta delovna mesta:
- razrednega učitelja na podružnični šoli Črnotiče za kombiniran pouk I. in II. razred - za določen čas, dokler traja delovno mesto
- učitelja za telesno vzgojo - za določen čas
- učitelja za podaljšano bivanje učencev - 10 ur tedensko
Stanovanje po dogovoru.
Pismene prijave sprejemamo 14 dni po razpisu.

VEDNO BOLJE**Učna ura z uporabo sistema responderjev****OSNOVNA ŠOLA HEROJA GRAJZERJA TRŽIČ****UČNA URA Z UPORABO SISTEMA RESPONDERJEV**

Predmet: spoznavanje narave
Razred: peti
Učiteljica: Anka SITAR
Učna snov: RASTLINSKI ORGANI — ponavljanje
Datum in kraj: Tržič, 4. decembra 1970

Smotri
 Vsebina učne ure — niso razčlenjeni
 Učna sredstva in pripomočki
 Učne oblike in metode

VPRAŠANJA IN ODGOVORI IZBIRNEGA TIPA

- projekcija z grafokopom
- izbira, evidenca odgovorov ter povratna informacija s pomočjo sistema responderjev

NAVODILO UČNEM ZA DELO: ustno

1. Kateri organ je korenina?

- A gomolj
 B čebulica
 C koren
 D korenika
 E grebenica

2. Kateri del rastline srka iz zemlje vodo?

- A žile
 B listi
 C glavna korenina
 D stranska korenina
 E rastlinski laski

3. Kateri del korenine je označen na skici?

- A prevajalni del
 B sesalni del
 C rastoči del
 D rastni vršček
 E koreninska kapica

4. Katera korenina ni nadomestna?

- A oprjemalna
 B oporna
 C vretenasta
 D sesalna

5. Kaj prikazuje skica?

- A prerez stbla enokaličnice
 B prerez stbla dvokaličnice
 C prerez korenine
 D prerez žile
 E prerez lista

6. Organske snovi se pretakajo:

- A po vodovodnih cevah od korenine do lista
 B po sitastih cevah od korenine do lista
 C po kambiju
 D po vodovodnih cevah od lista do korenine
 E po sitastih cevah od lista do korenine

7. Kako imenujemo steblo, ki nosi cvetove?

- A deblo
 B bil
 C betev
 D zeltno steblo
 E enojno steblo

8. Iz vodovodnih cevi nastaja:

- A skorja
 B les
 C branika
 D letnice
 E stržen

9. Narisani list je:

- A sestavljen dlanast
 B sestavljen penast
 C deljen dlanast
 D deljen penast
 E enojen

10. Narisani listi so razvrščeni:

- A premenjalno
 B nasprotno
 C navzkrižno
 D vretenčasto
 E šopasto

11. Narisani listni rob je:

- A celoroben
 B napiljen
 C nazobčan
 D narezan

12. Kateri del lista ima listne reže?

- A zgornja povrhnjica
 B stebričasta plast
 C gobasta plast
 D spodnja povrhnjica
 E sredica

13. Kje poteka fotosinteza?

- A v klorofilnih zrnih
 B v listih
 C v steblih
 D v režah
 E v povrhnjici

14. Kaj je glavni produkt fotosinteze?

- A voda
 B ogljikov dioksid
 C kisik
 D sladkor

15. Kdaj rastlina diha?

- A podnevi
 B ponoči
 C ves dan

16. Rastlina vdihava:

- A zrak
 B kisik
 C ogljikov dioksid
 D vodne hlape

17. Izhlapevanje vode iz rastlin imenujemo:

- A osmoza
 B transpiracija
 C gutacija
 D fotosinteza
 E respiracija

18. Kaj preprečuje preveliko izhlapevanje vode?

- A zaprte reže
 B odprte reže
 C suh zrak
 D veter
 E veliki listi

OPOMBA: Po vsakem vprašanju oziroma odgovoru je treba sproti razčistiti nejasnosti in napačne pojme, učencem, ki so zgrešili večinoma pravih odgovorov, pa nuditi dodatno pomoč v ustrezni obliki.

TEORIJA SPODRIVA PRAKSO**O POUKU SOLFEGGIA NA GLASBENIH ŠOLAH**

Od vseh glasbenih učnih disciplin je pouk solfeggia najbolj zastavljen. Že vsakdo se čuti sposobnega za učitelja tega predmeta: od bobnarja — fruličarja pa do pianista — harmonikarja. Če komu manjka učna obveznost, ga ravnatelj ravno dušno zaposli kot učitelja solfeggia. Ta predmet tako ne zahteva posebnega znanja. Važno je le, da učitelj obvlada teorijo; intonacija in diktat so pa posstranskega pomena. Učni načrti so pomanjkljivi in nesistematični.

Pri pouku solfeggia se vse preveč teoretizira, živa glasba in praksa pa sta zastavljeni. Učenci solfeggia so pomanjkljivo seznanjeni z bistvom glasbenega dogajanja. Prav malo ali nič ne vedo na primer o kadencah, modulaciji, oblikoslovlju, sekvencah kontrapunktu ali o arhitektonski zgradbi preprostih pesmic. V dolgih šolskih letih se ne nauče intonirati brez instrumenta osnovni ton enočrtani c. Prof. Pavle Kalan je pojasnjeval na nekem aktivu v Mariboru, da imajo učenci glasbenih šol na Madžarskem pri sebi vilice (a) za preverjanje svojega posluha. Priznani pedagog Gustav Šilih dokazuje, da je uspešen glasbeni pouk po težavnostni stopnji izvršen takoj za matematiko. Zato je treba pri

Bodočnost družinske vzgoje

Mednarodna zveza za vzgojo staršev s sedežem v Parizu, katere članica je med približno 20 državami tudi Jugoslavija, je pripravila letos ob svoji letni generalni skupščini tridnevni seminar na temo:

- Bodočnost vzgoje staršev
- Vzgoja staršev včeraj in danes
- Avtoriteta v družinski vzgoji
- Univerzalnost principov družinske vzgoje?
- Permanentno izobraževanje staršev.

Udeleženci seminarja smo ugotavljali, da je v državah Evrope, Amerike, Azije ter Afrike izobraževanje staršev za družinsko vzgojo še vedno nesistematično. Odvisno je od energije entuziastov, ki vnašajo v družinsko vzgojo spoznanja sociologije, psihologije v tako imenovanih „šolah za starše“ — ob večji ali manjši materialni in moralni podpori družinskih dejavnikov. Industrializirani način življenja in s tem notranja preobrazba družine (zaposlenost matere, manjša družina) pa terja v kapitalističnih in socialističnih družinah ureditvah poudarjeno skrb za vzgojo otroka v družini, v katero posegajo vplivi šole, tiska, filma... Avtoriteta staršev na osnovi zaročite molka in brezpogojne ubogljivosti povsod upada. Treba jo je nadomestiti z dialogom med starši in adolescenti, z medsebojnim razumevanjem in usmerjanjem namesto prepovedovanjem. Tako je v uvodnem razmišljanju poudaril predsednik zveze Andre Isambert. Dr. Andre Berge, direktor psihopedagoške centra v Parizu, je opozoril na družbeno skrb za otroke v naši kulturi in dejal, da pri vzgoji vedno manj zadostja instinkti. Pomebno je predvsem poznavanje resnic o človeku in življenju. Ni naključje, da so o avtoriteti v družini govorili v uvodnih poročilih predstavniki patriarhalne Evrope in mlade afriške države Kamerun. Tako so še bolj poudarili razlike med patriarhalnim in matriarhalnim principom v družini oziroma poskuse združenja obeh v tako imenovani enakopravnosti oziroma novi harmoniji, ki tudi v odnosu starši — otroci nadomešča prestiž z ljubeznijo in demokratico.

Poskuse, kako zmanjšati prepada med generacijami, so obrav-

navali mnogi udeleženci. Starši opuščajo tradicionalne modele avtoritete in poslušnosti. V modnih valih „svobode“ pa se ne znajdejo vsi. Nekateri se še oklepajo togih in konservativnih, a preizkušenih metod, drugi zahajajo v skrajnost lažne svobode, ki že meji na anarhijo. Proces preraščanja poslušnosti v odgovornost in despotizma v demokratico terja mnoge žrtve med starši in otroci. Na srečanju strokovnjakov za vzgojo staršev smo dopolnili definicijo avtoritete strahu — zgolj iz poslušnosti — v avtoriteto spoštovanja, občutek varnosti, realno usmeritev v znanju o življenju, svobodo človeka in zaupanje v življenje. Koliko in kdaj bodo novo definicijo avtoritete razumeli in doživljali sedanji in prihodnji starši, bo odvisno od izvajalcev nacionalnih programov (prof. Otto Klineberg), Venezuele in Anglije (Janet Hall).

Ali obstajajo univerzalni principi in družinske vzgoji? Na to so odgovarjali poročevalci iz ZDA (prof. Otto Klineberg), Venezuele in Anglije (Janet Hall). Poročevalci iz Italije je dejal, da mora strokovna pomoč družini, ki temelji na tradicionalnih vrednotah, najti solucijo za odpravo diskriminacije šibkejših (ali kot se pri nas izražamo zadnje leto — socialne diferenciacije).

Pomen in naloge permanentnega izobraževanja sta poudarila dva člana strokovnega kolegija. Pri soočenju pomena, nalog, interesov in težav ob vzgoji staršev v različnih deželah sveta v Sloveniji ne moremo mimo žalostne ugotovitve, da odmirajo „šole za starše“ in „šole za življenje“, da se nam ni posrečilo organizirati Centra za družinsko vzgojo, da je vse več razvez, nevrotičnih otrok in staršev, osebnostno motenih mladostnikov iz neharmoničnih družin, delinkventov, alkoholikov idr. Verjamem, da še nismo dovolj bogata družba (materialno in duhovno), da bi vlagali dovolj v preventivo, hkrati pa sem prepričana, da nismo toliko bogati, da bi lahko živeli brez preventive ali profilakse v medicini, vzgoji, socialnem varstvu.

Ivo Zrimšek, pedagoški svetovalec zavoda za šolstvo SRS v Ljubljani, je govoril o temi: Učenčeva aktivnost pri pouku slovenskega jezika z estetsko vzgojo. Pri tem je omenil idejno kategorijo ter motivacijo, ki vodi k čustvenemu naziranju za

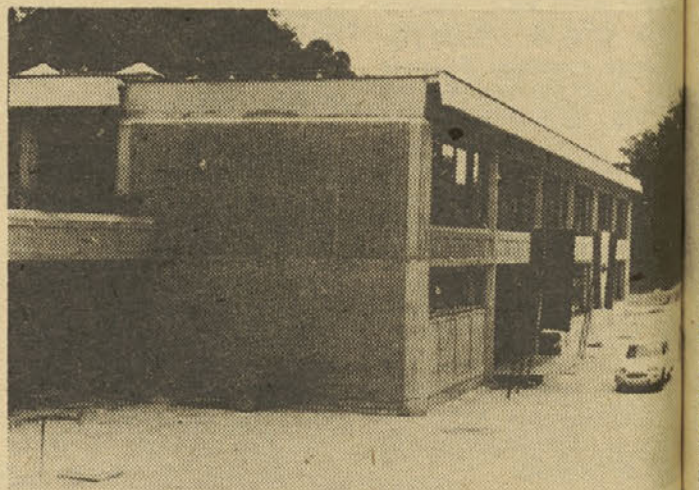
glasbenem pouku uporabljati čim več stenskih učil. Glede tega je Batkejeva metoda še danes aktualna. Izreden vtis je napravila name glasbena učilnica osnovne šole na Dunaju, kjer je delovala znamenita glasbena pedagoginja Anna Lechner. Vse stene so bile preprejene z raznovrstnimi učili. Obiskovalec je takoj dobil vtis prijetnega glasbenega ozračja. Na številnih šolah v Sloveniji pa nisem skoraj nikjer zasledil klaviature kot osnovnega stenskega učila. Brez konkretnih predstav si otrok zelo težko prisvoji znanje o intervalih ali celo o intonaciji in diktatu. V Mariboru smo imeli do leta 1970 letno po dva aktivna pod vodstvom prof. Branka Rajšterja. Ti aktivni so bili koristni, ker so seznanjali učitelje z novimi izsledki in prijemi na področju glasbenega šolstva. Odkar je organizacijo teh aktivov prevzel zavod za šolstvo v Ljubljani, je njihova dejavnost prenehala in zaspala.

Za nas učitelje solfeggia je značilno, da smo zaprti vase, misleč, da dovolj znamo. Za delo kolegov se ne zanimamo, zelo redko ali sploh nikoli ne najdemo časa za primerjalne hospitacije, ki so koristne predvsem zato, ker poglobljajo učiteljevo didaktično znanje. Spomnimo se na nepozabno

vzorno učno uro, ki nam jo je posredoval v Zadr. l. 1960 skladatelj Bresgen Cezar na kongresu glasbenih pedagogov Jugoslavije. Opažam, da učitelji solfeggia zelo redko uporabljajo svoje klavirsko znanje za ilustracijo in

lažje razumevanje obširne in gage glasbene literature. Pouk solfeggia bo postal uspešen sodeben le tedaj, če bodo vzgajali sposobne, razgledane poizrtvovalne glasbene pedagoge.

ANTON BREZNIČ

1. septembra ob 11. uri so na Bledu odprli novo osnovno šolo, ki ima ime po dr. A. Plemlju, blejskem domačinu

POSODOBIMO SLOVENŠČINO

V zvezi s strokovnim izpopolnjevanjem prosvetnih delavcev je letos organiziral Zavod za šolstvo SRS seminar za učitelje slovenskega jezika v poklicnih šolah. Štiridnevni seminar je bil junija, in sicer v elektrogospodarskem šolskem centru v Mariboru. Udeležilo se ga je okrog 40 predmetnih učiteljev in profesorjev, ki poučujejo slovenski jezik z estetsko vzgojo na poklicnih šolah severovzhodne Slovenije. Udeležencem seminarja so predavali slavisti s pedagoških akademij v Ljubljani in Mariboru ter s filozofske fakultete v Ljubljani. Proti koncu tečaja pa sta posredovala novitete iz slavistične stroke predavatelja s filozofske fakultete v Zagrebu ter iz zavoda za napredek šolstva SR Hrvatske.

Francka Varlova, profesorica pedagoške akademije v Mariboru, je seznanila slušatelje z nekaterimi novostmi, ki jih bo vseboval novi učni načrt za poklicne šole, zlasti kar zadeva snov iz jezikovnega pouka.

Profesor Pavle Kalan, pedagoški svetovalec zavoda za šolstvo SRS je govoril o temi Pot do sodobne glasbe. V svojem zanimivem izvajanju je sistematično prikazal zgodovinski razvoj glasbe v 20. stoletju.

Naslednji dan predavanje je prof. dr. Jože Toporišič interpretiral stavčno fonetiko ter frazeologijo. Tudi pri tem predavanju so slavisti spoznali nekatere novosti iz omenjenih tem, zlasti pa nekatere nove termine pri stavčni fonetiki. Nato je govoril o novejši, mlajši disciplini slovenskega jezika, frazeologiji, ki preučuje stalne besedne zveze. Opozoril je na razliko med leskologijo in frazeologijo, ki pa doslej še ni popolnoma raziskana.

V nadaljevanju je profesor Toporišič obravnaval temo: Stalna vrednost jezikovnih dvojic. Z njimi je nanizal nekatere elemente stilistike, kot so glasovne in oblikoslovne prvine, skladnjiški novosti ter stalne besedne zveze.

V zadnjih dveh dneh seminarja so se slavisti seznanili še s problematiko likovne vzgoje. Ob temi Sodobna likovna umetnost so spoznali slikarstvo 20. stoletja, značilne predstavnike neoimprisonističnega slikarstva ob posameznih likovnih umetninah (slikah).

Predavateljica je z diapozitivi (diaprojektorjem) prikazala nekatere likovne izdelke kubističnih, ekspresionističnih, konstruktivističnih in dadaističnih umetnikov.

Ivo Zrimšek, pedagoški svetovalec zavoda za šolstvo SRS v Ljubljani, je govoril o temi: Učenčeva aktivnost pri pouku slovenskega jezika z estetsko vzgojo. Pri tem je omenil idejno kategorijo ter motivacijo, ki vodi k čustvenemu naziranju za

Učitelj mora namreč pri pouku učence aktivirati in jih pripraviti, da bodo znali ločiti bistveno od manj bistvenega. Učenec poklicne šole mora poznavati stavčno fonetiko, novosti pravopisa in logiko pravopisa.

Pri pouku materinščine smemo prezreti tudi film vzgoje, ki naj bi imela prednost pred likovno in govorno vzgojo.

Ob koncu seminarja je predavala še tovarišica profesorica Berta Golobova o pouku materinščine v poklicnih šolah. Profesor Dragotin Rosandič, predavatelj na filozofski fakulteti v Zagrebu, pa je govoril o sovpeljnosti in leposlovnosti teksta.

Profesor Filo, pedagoški svetovalec za slovenski jezik, je končal seminar s pripombo: bodo odslej take seminarje gosteje organizirali, in sicer tako, da bi slavisti dvakrat letno obiskovali tak tečaj. Tako bi navedeno izpopolnjevanje bilo reč trajalo pet let.

ERNEST BLAŽIČ

Nova učila

Letos se je pojavilo več novih učil, potrebnih za modernizacijo pouka v naših šolah. Potrtil jih je republikanski sekretariat za prosveto in kulturo, predavatelj priporočila pa jih zavod za šolstvo SRS Slovenije, ki je pred avtor večine učil. Nekaj takih predstavljamo v današnji številki revije za učence.

Za vzgojno-varstvene zavode so v obliki kocke v dveh vrstah vseh barv:

Za pouk nove matematike v 1. in 2. razredu osnovne šole: ploščice za matematične učence — poli kocke za skupne učence — No-MA — okrogla šablona za računanje likovne vzgoje učence — pozicijsko računalno učitelja — pozicijsko računalno skupino učencev — računalno za drugi razred učence — plošče iz stiropora za tablo — matematični znaki za učence.

Za pouk elektrotehnike v srednjih šolah ter za delo v krožkih na vseh srednjih šolah: komplet učil Bipol.

Vsa navedena učila lahko najdete pri Državni založbi Slovenije, v sodobni trgovini z učnimi pripomočki, Trnavska cesta 27.

PRED MARIBORSKIM GEOGRAFSKIM SIMPOZIJEM

Rezultati geografskega proučevanja severovzhodne Slovenije

Sodobno geografsko proučevanje — če ga primerjamo s proučevanjem v bližnji in daljni preteklosti — ni več toliko usmerjeno v pokrajino ali zgolj v genetično ugotavljanje geografskih pojavov. Vse bolj se ukvarja tudi s proučevanjem odnosov, funkcije in učinkov med pojavi v geografskem okolju, s tem pa tudi z razvojem geografskih pojavov v pokrajini. S tem postaja geografija moderna in kompleksna veda, znanost pokrajin. Če je bila včasih močno v ospredju fizičnogreografska smer proučevanja, jo morajo danes močno zanimati — v stiku z naglimi spremembami — tudi mobilni prostorski dejavniki v geografskem okolju, njihovi učinki in spremembe ter s tem populacijsko gospodarski in drugi družbenogeografski pojavi. V središču pozornosti so agrarno in urbano geografska tematika ter prometna in druga gospodarska vprašanja.

V slovenski in tudi ostali jugoslovanski geografiji posvečajo danes v znanstveno proučevalnem delu posebno pozornost pojavom v zvezi z urbanizacijo, industrializacijo, deagrarizacijo in drugimi strukturami in fiziognomskimi spremembami pokrajine. Velike spremembe v razvoju agrarnih in urbanskih regij vnaša nemir, mobilnost, sprememba in preseljevanje prebivalcev. S tem nastajajo resni prostorski problemi, ki niso samo lokalnega in občinskega ali regionalnega pomena, temveč imajo lahko splošen ali celo nacionalen pomen. (Ni vseeno, ali je razvoj pokrajine stihijski, ali pa je načrtno, tržno gospodarsko usmerjen. Geografija kot znanost o organizaciji prostora je lahko pri tem tudi „nešolsko“ koristna.)

V Jugoslaviji je slovenska geografija glede tega vodilna, saj so prav pri nas občutne revolucionarne spremembe. Severovzhodna Slovenija, kjer je v razvoju zlasti njenega večjega agrarnega dela, zlasti v živinorejsko gozdnatem hribovitem alpskem in agrarnem subpanonskem delu še mnogo stihije, je geografsko raziskovalno še posebno zanimiva. Če je v prvem desetletju po osvoboditvi glede tega še močno zaostajala za nekaterimi razvitejšimi deli Slovenije, je v zadnjem desetletju opaziti mnogo večjo živahnost. Do II. republiškega zborovanja geografov v Mariboru leta 1954 je bilo v severovzhodnem slovenskem prostoru glede sodobnega znanstveno raziskovalnega dela še precej praznih lis. Od takrat pa smo dobili že mnogo razprav, študij in monografij, ki se nanašajo na razvoj naših regij (Haloze, Ljutomerske ormoške gorice, Mežiška dolina, Dravsko Pohorje, Dravska dolina, Lenarške mariborske Slovenske gorice, Maribor) ali na posamezna tematska vprašanja.

Takšni znanstveno raziskovalni rezultati so v prid tudi učiteljem geografije. Menimo, da je v skladu z vsebinsko reformo naše šole ne samo koristno, temveč tudi nujno, da vnesemo v geografski pouk tudi sodobno prostorsko problematiko. Z njo morajo biti seznanjeni ne samo učenci srednjih, temveč nekoliko tudi učenci osnovnih šol, vsaj v 8. razredu. Tako se bomo uspešno izogibali zgolj faktografskega zemljepisat ter njegovega kaj malo vzgojnega posredovanja, temveč bomo učence uspešno zaposlili tudi pri tem še vedno premalo vzgojnem „opisnem zemljepisu“.

V Mariboru se po osvoboditvi že četrtič srečujemo na obsežnejših geografskih posvetovanjih in zborovanjih. Po II. republiškem zborovanju, ki je

dalo pobude za geografsko raziskovalno delo severovzhodne Slovenije, je bilo v Mariboru jugoslovansko posvetovanje o agrarni geografiji, dalje mednarodni simpozij o agrarni geografiji, letos oktobra pa bo ob 50-letnici obstoja Geografskega društva Slovenije republiški simpozij o rezultatih znanstvenega raziskovanja severovzhodne Slovenije. Namen simpozija je ugotoviti, kaj smo na tem področju dosegli, kje smo, s kakšnimi prostorskimi pojavi in problemi se srečujemo, zlasti še v agrarni pokrajini, kakšen je gospodarsko populacijski razvoj in kakšne so težnje celotnega družbenogeografskega razvoja. Ob pobudi in podpori oddelka za geografijo in inštituta za geografijo na univerzi v Ljubljani ter ob organizacijski in vsebinski spodbudi GDS se v sodobni geografski raziskovalni smeri uspešno uveljavljata tudi oddelki za geografijo na pedagoški akademiji v Mariboru in mariborski geografski aktiv. S sodobnimi prostorskimi problemi in novimi raziskovalnimi metodami se seznanjajo študentje geografije tudi pri terenskem delu. V stiku z geografiji strokovnjaki in pedagogi iz Nemčije, Nizozemske, Belgije, Madžarske, Poljske ter drugih jugoslovanskih republik, zlasti še Hrvaške, se spoznavajo s podobnimi pojavi in problemi tudi drugod. Tako geografi iz široke mariborske regije že vrsto let uspešno sodelujejo pri proučevanju razvoja severovzhodne Slovenije.

V jesenskem simpoziju od 13. do 15. oktobra v Mariboru nas bodo seznanili z raziskovalnimi rezultati v tem delu Slovenije ne samo mnogi mariborski in ljubljanski strokovnjaki geografi, temveč tudi drugi strokovnjaki: ekonomisti, agro-

nomi in regionalno urbanistični raziskovalci. Geografski simpozij bosta obogatili tudi enodnevna strokovna ekskurzija ter razstava geografske in grafične dokumentacije. Zaradi aktualnosti in splošnega pomena naj navedem referate:

Akademik univ. prof. dr. S. Ilaš: Rezultati geografskega proučevanja severovzhodne Slovenije v zadnjih dveh desetletjih.

Dr. V. Bračič: Kadri — osnovno vprašanje severovzhodne Slovenije.

Dipl. inž. M. Raič: Maribor v severovzhodni Sloveniji.

Doc. dr. M. Pak: Oskrba kot dejavnik transformacije mestnega prebivalstva Maribora.

Dr. J. Colnarič: Perspektivni razvoj vinogradništva glede na ekološki, družbeni, gospodarski in človeški faktor.

Izr. prof. dr. I. Gams: Stopnje klimatske kontinentalnosti v severovzhodni Sloveniji.

Doc. dr. B. Belec: Spreminjanje vinogradniških površin Slovenije.

Prof. B. Ker: Družbenogeografski procesi v občini Lenart v Slovenskih goricah kot primer razvoja nekaterih agrarnih regij v severovzhodni Sloveniji.

Doc. dr. M. Zgonik: Vloga državne meje v gospodarsko populacijskem razvoju in spreminjanju tal v obmejnem dravskem hribovitem svetu.

Dipl. inž. J. Butinar: Kmetijstvo v sedanjem in prihodnjem obdobju s posebnim poudarkom na severovzhodno Slovenijo.

Doc. dr. J. Medved: Tipi izrabe zemljišč in tržne usmerjenosti kmetijstva v severovzhodni Sloveniji.

Prof. L. Olas: Vpliv migracij na socialni in prostorski razvoj Prekmurja.

Doc. dr. V. Kokole: Značilnosti in perspektive urbanega

sistema v severovzhodni Sloveniji.

Izred. prof. dr. I. Vrišer: Mesta in centralna naselja na Štajerskem.

Dipl. ekon. Z. Praznik: Globalni pogledi na družbenogospodarski razvoj severovzhodne Slovenije s poudarkom na industrijo.

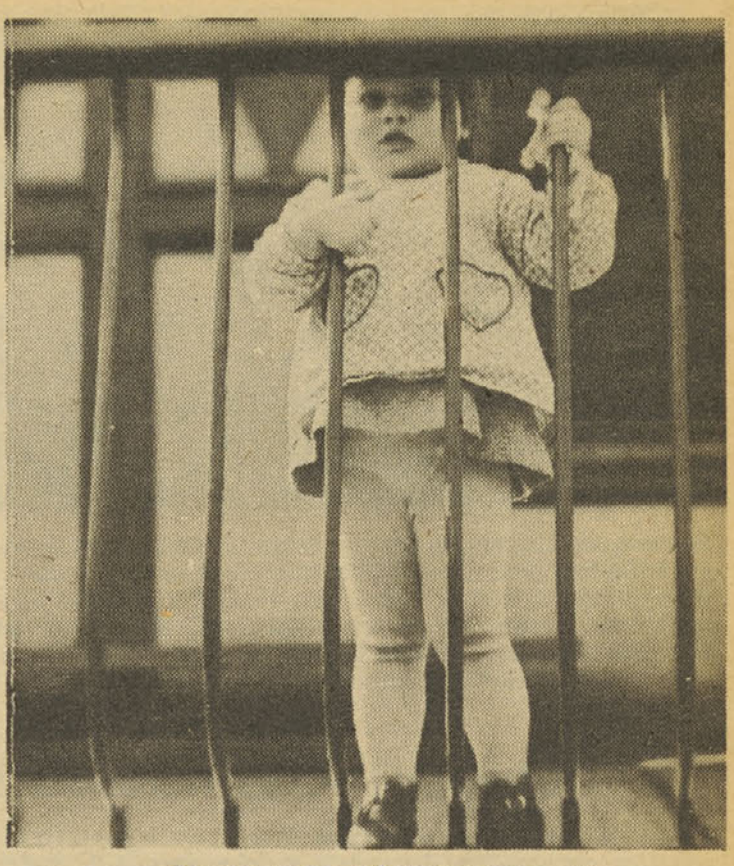
Dr. M. Jeršič: Rekreativna in njegova regionalni učinki v severovzhodni Sloveniji.

Dr. D. Požar: Prometna infrastruktura severovzhodne Slovenije kot dejavnik gospodarskega razvoja.

Izr. prof. dr. V. Klemenčič: Tendence socialnogreografskega razvoja severovzhodne Slovenije.

Prepričani smo, da bo mariborski geografski simpozij, ki ga organizirata oddelki za geografijo in zgodovino na pedagoški akademiji in aktiv GDS Maribor, tako s tematiko kakor z bogato razpravo in vsem ostalim delom močno odjeknil ne samo med strokovnjaki, temveč tudi med geografi, pedagogi, učitelji naših osnovnih in srednjih šol, zlasti še v mariborskem območju. Menimo, da se bodo udeleženci seznanili ne samo s sodobno družbenogeografsko tematiko, temveč tudi z modernimi raziskovalnimi metodami, kar ne bo samo znanstveno, temveč tudi pedagoško didaktično zanimivo in poučno. Geograf strokovnjak in geograf pedagog ne moreta in ne smeta mimo hitre transformacije naše pokrajine, mimo struktur in drugih sprememb, ki se pojavljajo v sodobnem svetu. Ne samo zaradi logike in nalog geografske znanosti, temveč predvsem zato, ker so hkrati tudi vzgojitelji in zavestni člani slovenskega nacionalnega prostora in socialistične družbe.

Dr. M. ZGONIK

„Mamica, vrni se, čakam te v vrtcu . . .“

Hranilnik za otroško varstvo

Vrtec Ane Ziherl na prepihu

Vrtec Ane Ziherl na Resljevi cesti v Ljubljani je eden izredno uspešnih: tako je njegovo finančno poslovanje, pa tudi delo vzgojiteljic izjemno. Omenjam ga zaradi težav, ki tarejo ta vzgojno-varstveni zavod. Marca leta 1973 bodo vrtec porušili. Zda je v njem 320 predšolskih otrok in sto dojenčkov.

Sprva so nameravali vrtec preurediti, v letu 1971/72 so opravili že nekaj popravilnih del. Nove analize tal in pregled objekta pa so pokazali, da bi bila večja dela znotraj stavbe veliko dražja in prostori slabši, kakor če bi na istem mestu zgradili nov vzgojno-varstveni zavod.

Vsa potrebna dovoljenja za gradnjo so že izdana. Načrte izdeluje Atelje 71 (ing. arh. Štrukelj). Razburjenja, ki so nastala

v zvezi z gradnjo novega poslopnja, so se polegla. (Ugovori so nastali zaradi neustrezne lokacije — hrupa in onesnaženega zraka.)

Letos ne vpisujejo več novih otrok v vrtec. Čakajo pa jih še velike težave s prostori. Računajo, da se bodo posamezne skupine med gradnjo lahko preselile v prostore osnovnih šol Ledina, „Tone Čufar“ ter učiteljska.

Od septembra naprej bo oddelki dojenčkov in depandansi vrta Ane Ziherl na Taboru (Rozmanova cesta). To pomeni, da bodo vse skupine, ki so bile do zdan tam, razdeljene in preseljene drugam. Situacija vsekakor ni prijetna — ne za starše ne za vrtec, še manj pa za otroke. Novi vrtec Ane Ziherl naj bi začel delati v letu 1974.

D. KLANDNIK

RAZGIBANA ŠOLA

Samoupravljanje v osnovni šoli od 1925-1930

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Ciril-Methodova družba, ki je takrat podpirala šole v obmejnih in narodnostno ogroženih krajih, je imela veliko razumevanje za šole na Remšniku. Približno tridesetim učencem iz gospodarsko šibkih družin je družba priskrbela šolske knjige in druge učne pripomočke.

Na seji krajevnega šolskega odbora sem predlagal, naj se zvrši proračun za toliko, da priskrbimo še ostalim trem četrtnim učencem šolske potrebščine. Odklonil sem predlog nekaterih, naj bi šola kupila potrebščine, učiteljestvo pa bi jih prodajalo učencem. Po krajši razpravi so sklenili, da poskusimo s takim načinom prodaje za eno leto in to na moji veliko odgovornost. S sklepom so se strinjali vsi, le domači župnik, kot zastopnik cerkve, je podvomil v namero, češ da je to neke vrste podružbljenje.

Zavedal sem se velike odgovornosti, posebno še zaradi tega, ker je zastopnik cerkve videl v tem podružbljenju, lesni trgovci pa v izračunavanju lesa hujskanje ljudstva proti obstoječemu redu.

Takoj sem obrazložil sklep krajevnega šolskega odbora učencem. Krajevni šolski odbor je bil za učence spet velika neznanca. Obrazložil sem jim na kratko zakon o šolstvu, kjer je opisan krajevni šolski odbor, govoril o članstvu odbora, o njegovih pravicah in dolžnostih ter o virih dohodkov in računovodstvu.

Skupno smo v razredu ugotavljali, koliko bomo potre-

bovali šolskih knjig in drugih potrebščin: zvezkov, peres, svinčnikov, radirk itd. Naročili smo cenik pri Učiteljski tiskarni v Ljubljani. Po ceniku smo pregledno izračunali izdatke za šolske potrebščine. Napisali smo naročilnico in jo odposlali. Težko so učenci pričakali pošiljko.

Ko so zavoji s potrebščinami prišli, so jih učenci sami odprli. Primerjali so točnost pošiljke z našo naročilnico, s priloženim računom dobavitelja in blagom. Vse je bilo v najlepšem redu, le razumeti niso mogli, kaj pomeni 10% rabat ob takojšnjem plačilu. Zagrizli smo se v odstotne račune kar pri rednem šolskem delu in jih zelo hitro obvladali.

Šolske potrebščine so bile tu, s tem pa tudi skrb, kako razdeljevati in voditi evidenco. Tako smo prišli povsem neprišljenjo do tega, da bomo vodili neke vrste blagovno knjigovodstvo — na eni strani blago, ki smo ga prejeli, in na drugi izdano blago. Končno smo uvedli kartico za vsakega učenca, kjer je bilo razvidno, kaj je prejel in koliko je to stalo.

V posebne omare smo zložili šolske potrebščine, blagovno knjigo in kartice učencev. Kdo bo to upravljal? Izvolili smo petčlanski odbor, ki je prevzel upravo. Odbor se je menjaval vsak mesec, da so prišli vsi učenci na vrsto. Za vse leto smo izvolili tričlanski odbor, ki je vsak n. več pregledal šolske knjige, da je ugotovil, kako posamezni učenci ravnajo z njimi.

Učili so režim skrajne varčnosti in re. . .

Na koncu šolskega leta smo skupno ugotovili blagovno stanje. Učenci so na podlagi izdanih potrebščin že izvedli približno analizo in določili normo, koliko zvezkov, svinčnikov, peres itn. potrebuje učenec letno.

Med šolskim letom sem opazoval, kako so člani odbora dajali ukore nekaterim, ki so porabili preveč raznih potrebščin. Dostikrat sem slišal izgovore, češ da so jim liste iz zvezkov iztrgali starši, ki so jih uporabljali za svoje beležke. Zelo ostri so bili v sodbah, češ da ne moremo s šolskim denarjem pokrivati domačih potreb.

Povrnimo se k plačilu računa Učiteljske tiskarne v Ljubljani za dobavljeno blago. Vsak učenec je napisal nakaznico. Najlepše napisano smo poslali na pošto za vplačilo. Ko smo prejeli odrezek, smo izdatke vpisali v blagajniško knjigo krajevnega šolskega odbora.

Uradna blagajniška knjiga je takoj postala zanimiva za vse učence v razredu. Sklenili smo, da bo vsak učenec prejel poseben zvezek in si prepisal podatke o prejemkih in izdatkih iz blagajniške knjige krajevnega šolskega odbora. Tako so se navadili blagajniško knjigo. Takrat je bila blagajniška knjiga zelo enostavna. Beležili smo zaporedoma dohodek in izdatke glede na potrjeni proračun. Sproti so si učenci vpisovali dohodek in izdatke šole v svojo blagajniško knjigo. Učenci so te blagajniške knjige vedno nosili domov. Računovodstvo šole je postalo javno. Ves šolski okoliš je bil sproti poučen o računovodskem poslovanju šole.

Preteklo je koledarsko leto. Zaključili smo blagajniško knjigo. Izdelali smo analizo, koliko smo izdali za vzdrževanje poslopnja, kurjavo, čiščenje, pisarske in šolske potrebščine itn. Na podlagi računskih analiz smo sestavili proračun za prihodnje poslovno leto. Ob tej priliki so se učenci seznanili z predpisi oblasti o proračunu.

Učenci so imeli v svojih zvezkih zaključni obračun, hkrati pa po analizah dohodkov in izdatkov prejšnjega leta ter v soglasju z oblastnimi predpisi sestavljali proračun. Naročili so mi, da sestavljeni obračun in proračun predložim v odbor krajevnemu šolskemu odboru.

Sestavili in napisali smo vabila članom krajevnega šolskega odbora, ki jih je podpisal predsednik. Učenci so sami prinesli vabila vsem članom.

Napovedane seje so se udeležili vsi odborniki. Ko je predsednik pričel sejo in člane opozoril na dnevni red, so se vsi člani dobrohotno in zadovoljno nasmehnilni, češ, naši otroci so to bolje opravili kakor bi mi. Obračun in proračun so sprejeli z velikim zadovoljstvom, razen domačega župnika kot zastopnika cerkve, ki je majal z glavo, češ da takega javnega vodenja računov nikakor ne more odobravati. Predsednik krajevnega šolskega odbora, ki je bil občinski svetovalec in cerkveni ključar, pa se ni mogel vzdržati zadovoljstva češ, kako bi bilo lepo in pošteno, če bi bile vse blagajne tako javne, tudi občinska in cerkvena. Splet so zaostri pažnjo nad mojim delom, ker v vsem so videli delovanje proti obstoječemu redu. Minevali so tedni in meseci našega upravljanja v šoli. Dan za dnem smo prihajali do novih iz-

kušenj. Ko smo pri šoli potrebovali razne usluge, na primer prevoz stvari iz doline, smo jih plačevali. Račune smo spet javno vpisovali v blagajniško knjigo. Ker je imel ves šolski okoliš po svojih otrocih vpogled v blagajniško knjigo, so kmetje odklanjali plačilo uslug, češ da so tako in tako v dolino vozili les in bi se s praznim vozom vračali domov. Nek voznik je odkrito trdil, da ne mara biti vpisan v blagajniški knjigi in da je tudi v prihodnje vedno na voljo šoli in mladini brezplačno. Učenci so to z zadovoljstvom sprejeli in uvedli knjigo dobrotnikov; vanjo so vpisali vsakega, ki je šoli storil uslugo.

Le ena zadeva je še bila, ki je učenci nikakor niso mogli dojeti. Zakaj šola plačuje drva dražje, kot so v dolini? Drva za šolo je namreč dobavljal kmet, ki je bil hkrati tudi lesni kupčevalec. Nabavo je opravljal že leta in leta pred mojim prihodom. Veljalo je nekako, da jih samo on lahko nabavi v tolikšni količini in določenem roku. Učenci so to sami opazili in o tem govorili doma tudi s starši. Podkrepili so svoje trditve tudi z računi, vpisanimi v blagajniški knjigi. Tako je vzniklo javno mnenje, ki so ga povzročili učenci, da je bil krajevni šolski odbor moralno prisiljen razpisati javno dražbo za nabavo drv. Na dražbi je dobil nabavo kmet kot najnižji ponudnik. Cena je bila občutno nižja.

S takim delom smo prebivalstvo šolskega okoliša temeljito razgibali. Prejšnja moreča osamljenost in raztresenost domaćij po razsežnih hribih se je talila po interesih, ki jih je sprožila šola s svojimi učenci.

JOŽE JURANČIČ

Prvi slovenski klub plesnih učiteljev, imenovan Klub plesovodij leta 1923. Od leve proti desni: Vaclav Vlček (baletni mojster slovenskega gledališča), Ludvik Černe (sedi), Francelj Trošt (prof. tel.), Dolfe Jenko (njegovo začetno leto poklicne dejavnosti). Spodaj od leve proti desni: Jože Košiček in Rado Jeločnik. To so ustanovitelji kluba, ki je deloval v Ljubljani za vso Slovenijo

Mladenič pri sedemdesetih

Pred nedavnim je proslavil svojo 70-letnico v krogu številnih prijateljev naš popularni diplomirani plesni mojster Dolfe Jenko. Rodil se je pred 70. leti v Ljubljani v delavski družini z enajstimi otroki. Po maturi na ljubljanski realki se je vpisal na gradbeno tehnično fakulteto. Zaradi težkih življenjskih razmer je opustil študij.

Slavljenčeva življenjska pot je bila že v mladih letih jasno načrtovana. Potegnino ga je že kot študenta v tempelj Terpsihorine plesne umetnosti. Nanj je zlasti vplival takratni baletni mojster ljubljanske opere Vaclav Vlček. Temeljito se je lotil strokovnega študija in diplomiral na višji akademiji za plesno umetnost v Parizu.

Kmalu je zaslovel kot odlični strokovnjak v plesni umetnosti. Zato so ga vabili na svetovna plesna prvenstva kot ocenjevalnega sodnika. Glede na njegovo temeljito strokovno podkovanost mu je bil priznan status mednarodnega sodnika na srednjeevropskem prvenstvu v standardnih plesih na Dunaju.

Poosvoboditveni čas je odprl našemu slavljenčcu nove možnosti v umetniškem svetu devete starogrške modrice. Z dovoljenjem takratnega ministra za prosveto NVS je npr. organiziral razne strokovne tečaje v „Ljudski plesni šoli“. Izuril je več folklornih skupin, pa tudi vzornih parov in plesnih trenerjev, ki so prevzeli vaje v množičnih se plesnih klubih, od l. 1956 združenih v „Plesni zvezi Slovenije“. Mojster Jenko je med drugim sodeloval tudi s pok. inž. S. Bloudkom kot koreograf drsainih parov.

Prelomnico pomeni v slavljenčevem delovnem letu 20. marec 1949. Odtlej je namreč vodil mojster Jenko Centralno plesno šolo. Načelstvo sveta za kulturo pri OLO Ljubljana mu je razen tega poverilo vodstvo zabavnega gledališča, l. 1955 pa je pridružil Jenkovo šolo zavodu ljubljanski festival. V novem organizacijskem okviru je vestno opravljal naš slavljenec dolžnost načelnika posebnega oddelka za kulturo in družabno vzgojo. Danes pa sodeluje kot pedagog v okviru oddelka za družbeno in družabno in plesno vzgojo pri zavodu Pionirski dom v Ljubljani.

Nedvomno nas presenečajo slavljenčevi uspehi malone polstoletnega trdoživnega vzgojnega delovanja v zvesti in vdani službi Terpsihorine umetnosti. Vzgojil je v tem času nad 160.000 plesalcev in plesalk. Poleg tega je organiziral in vodil nad 150 plesnih turnirjev. Še več. V jugoslovanskem območju je usposobil okrog 80 plesnih učiteljev in vaditeljev. Pa še obsežno publicistično delo. Napisal je nad 120 skript za plesne šole in klube ter poseben priložnik za seminarje plesnih učiteljev. Zvrstilo se je nešteto strokovnih predavanj na raznih seminarjih. Predaval je tudi na visoki šoli za telesno kulturo.

Virtuoz plesne umetnosti Dolfe Jenko je pri svojem sedmem križu še zmerom mladeniško uren in dinamičen. Ves izgoreva v vzgoji mladega rodu, ki ga sistematično uvaja v kvaliteto svoje umetnosti. Zaslovel je doma, pa tudi v tujini, kamor potuje vsako leto spoznavat nove pridobitve na področju, ki se zanj ves razdaja.

FRAN VATOVEC

VOLK SAMOTAR režiserja Obrada Gluščeviča je bil na letošnjem puljskem festivalu edini film za otroke

Sodobna pedagogika

Prinaša v letošnji 7.-8. številki na prvem mestu razpravo docenta dr. Strmčnika o kibernetiki v programiranem pouku. Članek ni zanimiv samo zato, ker obravnava kibernetično racionalizacijo učnega procesa in ocenjuje obenem pedagoško vrednost kvantifikacije učnih vsebin. Nudi namreč hkrati tudi nazoren vpogled v sodobno računalništvo, o katerem je še mnogo zmotnih in nejasnih predstav. Od ostalih tehničnih prispevkov bi navedli dva, ki sta deloma medsebojno povezana: Usposabljanje učiteljev na pedagoški akademiji za delo v osnovni šoli (M. Lužnik), iz rubrike Vprašanja pa problematiko skrajšanega predmetnika (A. Žerjav). Posebej opozarjamo še na knjižno poročilo o publikaciji Osnovne šole na Slovenskem 1969/70, ki vsebuje po letu 1934 prvič zopet stalez učiteljsva v Sloveniji.

R. ROŽEK

Družabni ples — najlepši jezik na svetu

Lepota življenja pripada skoraj vedno drobnim, največkrat pozabljenim stvarim: kretnji, gibu, hoji. Vse je estetsko doživljanje, vezano posredno ali neposredno za našo mislijo. V premikih časa je tudi plesna umetnost, tako kot ostale umetnosti, spreminjala svoj obraz vzporedno z različnim doživljanjem, izražanjem in okusom. V današnjem atomskem času, kjer je naglica imperativ obstajanja, tehnika pa njen diktator, se je tudi pojem plesa močno spremenil. V modernih plesih, zlasti pri beatu, opažamo pri mladih krepko izražen revolt proti vsem, tudi plesnim normam, naglašeno individualnost in izredno svobodo gibanja. Večkrat nas preseneča pretirana glasnost glasbenega izvajanja in monotonno ponavljajoče kretneje brez vsake domiselnosti in gracijoznosti.

Zaprosili smo za kratek razgovor našega „virtuoz na parketu“, plesnega mojstra Dolfeta Jenka. Sprejel nas je v svoji plesni šoli, obkrožen s vrsto mednarodnih in domačih diplom, priznanj in značk, spominskih slik in nagrad. Zelo ljubezniv, dinamičen in svetovljanski osebnost, živahnih oči, zgovornih kretneje in mladosten.

Povejte nam, mojster, zakaj ste se odločili prav za ta poklic in kaj vam pomeni?

V ta poklic sem zašel po naključju. Pravzaprav me je odkril baletni mojster ljubljanske opere Vaclav Vlček. Nagovoril me je in usmeril. Z baletom takrat ne bi bilo kruha. Veliko otrok nas je bilo — nisem imel denarja, pa sem se odločil. Tudi študentje so pri tem imeli besedo. Videli so me pri plesu „šimi“ in me potegnili. Podal sem se v to in ni mi žal. To mi je bila notranja potreba. Učil sem se veliko. Še vedno se učim, nikdar ne znam dovolj. Osebnost mi ta umetnost pomeni posebno zadovoljstvo ob ritmičnem izživljanju. Čeprav počujem tudi odrasle, mi stik z mladino zelo veliko pomeni. Sprejmejo me za svojega, pa tudi počutim se kot oni.

Vzgojili ste nešteto generacij. Kaj skušate posredovati mladim s svojo umetnostjo, kakšen je njihov odziv in kaj jih najbolj privlači?

Vidite, mladina je vedno revolucionarna. Tudi mi smo bili. Že šestnajstleten sem šel l. 1918 s kamnom v roki nad avstrijske oficirje. Zato ker sem nosil v gumbnici trobojnico, sem si prislužil od nemškega razrednika 8 ur zapora.

Vsak želi, še najbolj pa mlad človek, uveljaviti svoj jaz. Škodljivo bi ga bilo zatreči. Mladim moramo dati svobodo izražanja v vedenju, le izraženje čustev moramo pravilno usmerjati. Ne smemo biti superiorni, moramo le neopazno in neviljivo svetovati. Vzvišiti se moramo v njihova leta. Najlaže delam z dijaško mladino, ki je intelektualno bolj razvita, z drugo delam bolj vizualno, s tretjo bolj mehanično. S slednjo je delo najtežje. Že v prvi uri jim pojasnim namen plesa: združevanje ljudi na svetu, sporazumevanje s pomočjo kretneje, vodstva pri plesu ali z očmi. To je dialog telesa. Družabni ples je najlepši jezik na svetu.

Na prvi vaji jim razložim ritem, takt, itd. Pogovarjam se z njimi o odnosih med ljudmi, na podlagi primerov. Razpravljaj sem z njimi o terorju v

Muenchnu, sedaj o švedskem primeru.

MLADE res privlači beat, toda v zadnjem času se vse bolj zanimajo za standardne ples — latinsko-ameriške in celo za četvorko. Mladi se sami odločijo za vrsto plesa in ga vzljubijo.

Kot strokovnjak plesne umetnosti ste povezani z vsemi šolami. Bi nam lahko povedali kakšna je njihova udeležba, katere sloj mladine je najbolj zastopan in kakšne so vaše želje na tem področju?

Lahko rečem, da se je položaj v zadnjih letih na tem področju zelo izboljšal. Opažam ogromno zanimanje vseh srednješolcev. To je očitno zlasti pri maturantih srednjih šol, ki se želijo izobraziti in izpopolniti v znanju plesa na splošno. Mladi pridejo z dviganjem palca po vsem svetu, med počitnicami se družijo z različni narodi. Najbolj pa spoznajo druge in se uveljavijo s plesom. Mladina sama ceni svoje sklepne prireditve ob koncu leta — maturitetne plesne. Le-ti so bili še pred nekaj leti zelo razposajeni. Danes jih želijo predstaviti v lepi, estetski obliki. Svoji maturi bi radi naredili bolj slavnostno obleko. Prihod v dvorano, skupna pesem, formiranje četvorce. Četvorka je skupek ljudskih iger, pri kateri je najpozitivnejše kolektivno izražanje in podrejanje kolektivu. V hali Tivoli plesne vsako soboto kar 300 parov, okrog 1000 mladine. V zadnjem času se uveljavljajo tudi party dance, na način hodajočih plesov.

Moje želje? se je nasmehnil. Veliko jih je. Želel bi, da bi se šole, zlasti osnovne, organizirale lotile plesnih tečajev po 10 do 20 vaj — lekcij v sporazumu s starši in učenci. Na srednjih šolah bi bilo nujno organizirati tečaje, že dovoljo lepe, družabne oblike sklepnih prireditev. Prosil bi za večje razumevanje šolskih vodstev in staršev.

Dobro bi bilo da bi se v okviru republike lotili organiziranega izobraževanja učiteljev za plesno umetnost pri visoki šoli za telesno kulturo, kot je to urejeno v tujini. Pomanjkanje akademsko izobraženega kadra, ki bi poleg plesa lahko tudi vzgajal, to pogrešamo. Še eno veliko željo imam: da bi še veliko delal in se še veliko učil... — je živahno sklenil.

Lepota in razkošje nadarjenosti je prav v njeni neizčrpnosti. To lahko trdimo za mojstra Jenka, ki je po 50 letih prednega dela ostal svež in mlad pri delu in iskanju. Prav pristočno mu čestitamo k jubileju in želimo še obilo uspehov.

Razgovor vodila: TEA DOMINKO

Misli

Razviti ustvarjalnost pri človeku, to je tisto, kar likovni pedagogi žele. Trudijo se, da bi ustvarili možnosti, v katerih bodo to tudi zmogli. Ustvarjalni človek je tisti, ki je usposobljen za življenje.

SLOBODAN ČUIČ, pedagog

Otroke moramo naučiti misliti, ne pa jih navajati le na memoriranje podatkov, ki jih lahko najdemo v vsaki enciklopediji. Dati jim moramo ustvarjalno mišljenje — za to pa nimamo možnosti.

LJUBICA BAČIĆ, likovna pedagoginja

PO PULJSKEM FESTIVALU

Nagrade namesto pomirjevalnih tablet

Veliko hrupa je okrog letošnjega filmskega festivala v Pulju. Filmske strani poletnih dnevnikov in tednikov so prinašale kot ponavadi intervjuje, fotografije starlet in hvaležno branje za počitniške dni — zdrave in prepire, ki so bili v Pulju (tako kot vedno) tudi letos.

Malokdaj je bilo ozračje tako ostro in napeto kot prav na letošnjem festivalu.

Vzrokov za to ne moremo iskati v letošnji žiriji ali v filmih, ki so si brez umetniških vrednot utrli pot v arena. Letošnja situacija je posledica vsega, kar se je v Pulju dogajalo v zadnjih letih.

Včasih je bil puljski festival prireditve, bogata simpozijev, razgovorov za okroglimi mizami, posvetov, ki so zadevali tudi v odnose kultura-gospodarstvo in načelnji vprašanja filmske reprodukcije ter filmske kulture. Nenadoma pa so ta ustvarjalna srečanja zamenjala zgolj tiskovne konference, na katerih so sedeli novinarji in ustvarjalci s svojimi družinami. Kopico nesmiselnih vprašanj, postavljenih mimo filma in jugoslovanske kinematografije, so motili sprehodi ljudi po dvorani, ki so nekoga iskali, pa ga ne našli, in medsebojni razgovori tistih, ki so bili pač tu, pa jih usoda jugoslovanskega filma ni prav nič skrbela. O tem, kako zelo se je znižala raven razprav na tiskovnih konferencah in predstavljanje avtorjev, je pričal navzoči pes iz filma Volk samotar. Ta je imel namreč častno mesto poleg Božidarke Frajt, ki je ustvarila nenavadno in prefinjeno žensko vlogo v filmu Tomislava Radića Živa resnica.

Tako puljski festival ni bil več delovno, ustvarjalno srečanje avtorjev in ljudi, ki se kakorkoli ukvarjajo s filmskimi problemi. Veliko pripomb je slo na račun dela žirije, predvsem zaradi izbora filmov. V delu žirije je bilo dokaj nedoslednosti. Najbolj drastična primera sta filma Tomislava Radića Živa resnica in Bate Čengića Podobe iz življenja udarnika. Nobeden ni prišel v končni izbor. Krivdo so sicer hoteli popraviti s tem, da so nosilki glavne vloge v filmu Živa resnica Božidarke Frajt proti vsem festivalskim pravilom podelili Zlato areno. Filmu Bate Čengića pa so pomagali drugi. Prav zaradi svojega človeško angažiranega sporočila, zanimivega režijskega pristopa, impresivne in zelo moderne kamere našega rojaka Karpaa Ačimovića — Godine je zastopal jugoslovanske barve v Benetkah.

Nepričakovani obrat pri po-

delitvi Zlate arene, ki je prava zaprav popuščanje žirije pri revoltiranim javnim mnenjem pa je služil zgolj za pomirjevalnih tablet. Ista žirija, ki je ocenila vlogo Božidarke Frajt za najboljšo in podrla festivalne pravilnik, je namreč že pred tem uvrstila v konkurenčnoercialno obarvan umetniški časov okupacije. Film pa nevarno odpira že zaceljene rane v današnji politični situaciji, v izbor pa je bil uvrščeno samo zaradi dobre glasbe. Žirija je bila zelo obzirna do filmov, ki so se vračali v NOB ter akcijskih filmov, oprezna, če ne mačehovska pa do filmov sodobno problematiko. Iskarena področju filmskega izražanja niso zanimala.

Žiranti vseh poklicev (peticionolog, filozof, glasbenik, pisatelj, dramatik, pesnik in fotograf) satelj ter le dva filmska ustvarjalca so bili postavljeno na nagolo, da presojajo filme. Za tekli so se k vami in na vidne neproblematski rešitvi. Na komercialni ravni so dali občinstvu akcijo in zabavo včasih po boljši presoji — celo dvolivne etične vrednosti. Umestnikovo sporočanje je ostalo strani.

Nefilska usmerjenost nov žirije ni omogočala, da bi presojali filmsko bero v okviru kontinuirane proizvodnje. Takso imela neumetniška vrednotenja prednost.

Na spored letošnje proizvodnje in še bolj na izbor filmov za predvajanje v konkurenci je vplivala splošna družbena klima, v kateri je vse pred glasovno (robi), ki ni se sama vzdržuje. Ti glasovi udarjajo zahtevo po komercialno uspešnem filmu, ki naj napolni blagajne kinematografov. Zato skušajo producenti nadomestiti westerne s filmi NOB, nasilje iz tujih filmov vso večjo uporabo rdeče barve v filmih iz naše preteklosti in sedanosti, z zlorabo tragičnih trenutkov naših ljudi (prim. Tori Jankovič) pa privabiti iz dem solze v oči. Skratka, imenu komercializacije z vsiljeno prizadevanostjo spodbujajo vsiljeno pomirilo razburjene duše. Vendar je to le prividno rešitev. Hrup, ki je bil letošnje prejšnja leta, opozarja, da je slovenski jugoslovanskega filma ovisen od trenutnih muh. Ale mušič „globalne“ jugoslovanske javnosti. To pa je za usodo jugoslovanskega filma le prevarna igr.

MIRJANA BORČIĆ

STALNA SPOMINSKA RAZSTAVA

TITO V SLOVENIJI

V nedeljo, letošnjega 10. septembra je bila v počastitev občinskega praznika občine Šmarje pri Jelsah odprta stalna muzejska spominska zbirka „Tito v Sloveniji“. Razstava „Tito v Sloveniji“ je v rojstnem kraju Titove matere Marije, v hiši njegove tete Ane v Trebčah pri Podsedri. Pripravil jo je muzej ljudske revolucije Slovenije v Ljubljani, meseca maja, ob praznovanju 80-letnice maršala Tita. Nato je bila preurejena v stalno spominsko razstavo v Trebčah, kjer je Josip Broz-Tito preživel največji del svojega otroštva pri svojem dedu po materi Martinu Javersku. Kasneje, po letu 1934, ko je bil tovariš Tito že vodilni funkcionar Komunistične partije Jugoslavije in nato njen generalni sekretar, se je kot ilegalec v najstrožji tajnosti večkrat oglasil pri svojih sorodnikih v Trebčah.

Zato prikazuje razstava „Tito v Sloveniji“ delovanje Josipa Broza-Tita v predvojnih letih v Sloveniji, še posebno pa njegovo pomemben delež pri oblikovanju in rasti Komunistične partije Slovenije. Obenem opozarja na polnjenje vsebine spominskega Titovega muzeja v njegovi rojstni hiši onkraj Sotle v Kutrovcu.

Vsem šolskim vodstvom proročamo, naj ob načrtovanju izletov na Kozjansko oziroma Kurovce predvidijo za šolske ekscurzije ogled te spominske razstave, ki je odslej v oskrbeni področju Titove sestrične Ane Kostanješkove. Primerna zveza s Podsedri do-Trebčami je sedaj predvseva v smerih Krško-Sevnica-Polla in sredi ali pa št. Juri pri Celju, Kozje-Podsreda oziroma Šmarje pri Jelsah—Podčetrtek—Kobotovo je—Podsreda. Voznja bo seveda sebo ugodna potem, ko bo dograjena nova sodobna cesta med Bistrico ob Sotli in Podlesje; ta je sedaj zaradi gradnje zaprta.

Muzejski

Izberite med novimi knjigami • Izberite med novimi knjigami

O partizanih

Razpravljajoč o problematiki vsebinske preobrazbe pouka zgodovine NOB na naših šolah (Sodobna pedagogika, 1970/5-6) je predavalec na zavodu za šolstvo SRS Tomaž Weber poudaril, da pouk zgodovine NOB lahko bistveno prispeva k idejnemu oblikovanju mladega človeka. Elementi zgodovinskega pouka v celoti, in posebej NOB, nedvomno odločilno vplivajo na mladino in poudarjajo posebno vzgojno vrednost pouka zgodovine NOB. Tako postane in kontinuirano je verjetno ne more nadomestiti noben drug predmet na vseh stopnjah in vrstah šol, kjer poučujejo zgodovino NOB.

Strokovna in leposlovna literatura o NOB pa sta do danes po vsej meri in kvaliteti že tako narasli, da se učitelj kar težko odloči, od tega bi bilo najbolj prikladno kot učno in vzgojno gradivo izobrazbenju in osebnostnem oblikovanju učencev. Ta dvom se odpravlja v osnovni šoli, kjer nastopa načrtni pouk NOB šele v 8. razredu, v vseh prejšnjih pa je le sestavni del nekaterih drugih predmetov.

Že da bi učiteljem pri njegovih učnovzgojnih prizadevanjih vsaj nekoliko pomagal, je zavod Borec izdal drobno knjižico „O PARTIZANIH“, v kateri je izbral 19 zgodb s tematiko iz NOB, ki so jih pisali naši najboljši slovenski pisatelji. Izbor zgodb je ob sodelovanju strokovnjakov zavoda za šolstvo SRS pripravil nekdanji urednik NOB in slovenski književnik Ivo Zorman.

Knjižica je mišljena kot berilo za učence nižjih razredov osnovne šole, to je za tisto starostno stopnjo, ki si želi čustvenosti, zanimivosti in dramatičnosti, ne pa kopice sicer verodostojnih in v vsebini sistem urejenih zgodovinskih podatkov. Za učitelje obstaja poleg zbirke zgodb tudi ustrezen metodični priročnik, ki ga je napisala Favsta Munič.

Knjižica „O PARTIZANIH“ stane 9, priročnik za učenje pa 25,00. Priporočamo!

VIATOR

Otrok, ki se težko uči

Vsak osnovnošolski učitelj se v razredu pri svojem učnem terapevtskem delu praviloma srečuje tudi z manj sposobnimi učenci. Proti za nizko šolsko uspešnost teh otrok so bodisi v njih samih prisotna duševna razvitost, določene značajske lastnosti, čustvena nestabilnost, razvojno pogojeni odkloni ipd.) ali pa v manj ugodnem vzgojnem in šolskem okolju. Takšni učenci učitelja še dodatno preizkušajo. Kljub temu pa njegova prizadevanja zaradi objektivnih okoliščin ter prizadetemu učencu v škodo ne rode tistih vzgojnih uspehov, ki bi jih lahko. Torej: kaj storiti?

Tem problemom, ki ga občutijo v vseh naših šolah, se ukvarja Anica Urmanjek in Marjanca Lovšin v svoji brošurici „OTROK, KI SE TEŽKO UČI“.

Avtorici, ki sta svoja izvajanja podprli z več nazornimi primeri iz šolskega življenja, vidita izhod iz tega nezavidljivega položaja v primerih šolski oziroma v ustreznem sistemu vzgajanja ter izobrazbenja. Učenci šole tedaj, ko bo s šolskim sistemom rešeno vprašanje izobrazbenja različno sposobnih otrok, se bodo mogli adekvatno solati s podpoprečnimi učenci.

Knjižica, ki jo je pripravila ljubljanska vzgojna posvetovalnica, izstane pa Mladinska knjiga v svoji zbirki Pota do učenca, stane 8,00. Še droben namig izdajatelj: mar ne bi kazalo nekaj podobno napisati tudi o zelo nadarjenih otrocih?

VIATOR

Ura pravljic

Največ izkušenj o tem, kaj pomenijo pravljice za mlajšega otroka, kako jih ta sprejema, so si na Slovenskem brez dvoma nabrali ljubljanski knjižničarji ter v likovnem oddelku Pionirskega doma v Ljubljani. Rezultati večletnega študijsko-teoretičnega in praktičnega dela so zdaj zbrani v knjigi „URA PRAVLJIC“, ki jo je v svoji zbirki Otrok in knjiga izdala Mladinska knjiga.

Avtorice tega koristnega priročnika so si svoje hvaležno delo delile tako: Martina Šircelj je podala literarnozgodovinski pregled nastanka in razvoja pravljice od prastarih časov do današnjih dni, Marjana Kobe se je zaustavila na pedagoškem vidiku ure pravljic, Alenka Gerlovič pa je obdelala otrokovo likovno ustvarjanje, ter ob tem podlago tvori pravljicična fabula. Dodani sta srčno izbrani pravljice za otroke od 5. do 8. in od 8. do 10. leta, posnetki izvirnih otroških ilustracij na pravljico, seznam pravljic za ure pravljic, ki zajema klasične ljudske in umetne pravljice, seznam modernih pravljic, kakor tudi ustrezen seznam domače in tuje strokovne literature, ki obravnava to tako rekoč najstarejšo in najbolj znano literarno vrsto.

Še to knjigo, ki je sad večletnega prizadevanja strokovnjakinj, avtoric in učiteljev, ki imajo otroke rade, smo Slovenci dobili, ki bo zaradi strokovne dognanosti in praktične uporabnosti nepovratno pripomogla k razširitvi in poglobitvi pravljicnih ur tudi v drugih šolskih ustanovah naše ožje domovine. Ne smemo namreč pozabiti, da bomo pravljice poštoeno, če bomo tolikokrat prodarjeni enak start v življenjski omogočili vsem otrokom že v najnežnejših letih njihovega duševnega in socialnega razvoja.

Knjižica „Ura pravljic“ stane 35 din.

VIATOR

Slovenski šah

Mojstri šaha. Partije. Problemi. Zgodovinski prikaz – Državna založba Slovenije, str. 224, cena 120 din. – Leta 1921 je bila ustanovljena Jugoslovanska šahovska zveza. Za njen 50-letni obletnični jubilej je z enoletno zamudo izšla sedaj izredno skrbno sestavljena in zelo opremljena knjiga, ki nam podaja pregledno pot do zavidljivega mesta, kakršnega je slovenski šah dosegel že v svetovnem meščanskem Zakasnitev je povzročil med drugim zelo zahteven tisk besedila in diagramov, poleg tega pa je knjiga izšla v kaj neugodnem zgodovinskem obdobju (podražitev storitev in izpad subvencij). Še to je seveda vplivalo tudi na njeno ceno. Kljub temu bo prav gotovo našla dovolj kupcev, v času, ko se je (ob Reykjaviku in seveda olimpiadi) zanimanje za šah zelo razširilo. To delo bo nepovratno pripomoglo k poznavanju vsaj osnovna pravila igre, saj je v njem priročnik; v njem je namreč objavljen izbor partij slovenskih mojstrov in mednarodnih mojstrov z drugimi vidnimi šahisti od 19. stoletja in Aljehina do Planinca in Fischerja. Partije so obširno komentirane, tako da razume komentiranje tudi poprečen šahist. Pri nekaterih prijateljih šaha bo knjiga zbudila prijetne spomine na sode-

BOŽIDARKA FRAJT – igralka, ki je upravičeno prejela zlato areno za vlogo v filmu Tomislava Radića ČISTA RESNICA

lovanje v naših klubih, prikazano v zgodovinskem delu, mladina pa bo z zanimanjem prebirala tudi kratke, ilustrirane biografije slovenskih šahovskih vzornikov. Knjigo toplo priporočamo posebno šolskim oziroma mladinskim knjižnicam.

Parmanentno izobraževanje

Nekdo je zapisal: „Človek, ki kupi avto, nikakor ne misli, da mu bo le-ta služil vse življenje!“ Isto je tudi z znanjem. Ni šole, ki bi lahko komurkoli dala toliko znanja, da bi mu zadostovalo za vse življenje. Uspešno moremo pluti po življenjskem toku le tedaj, če budno spremljamo vsakodnevna dogajanja v človeški družbi, to je, če se nenehno učimo in načrtno izpopolnjujemo. Le tako smo do pozne starosti lahko soustvarjalci nenehnega družbenega napredka, le tako tudi osebnostno rastemo v prid sebi in družbi, ki ji pripadamo. Stara resnica je, da tisti, ki ne napreduje, nujno zaostaja!

O permanentnem izobraževanju kot o živih potrebi sodobnega človeka je bilo napisanih že mnogo knjig. Ena izmed teh, ki so izšle v zadnjih letih, je tudi Dragomir Filipovića „PERMANENTNO OBRAZOVANJE“. Izdalo jo je časopisno-založniško podjetje Naša reč v Leskovcu.

Knjiga, v kateri si je avtor zastavil nalogo prikazati temelje, iz katerih izhaja koncepcija o permanentnem izobraževanju, nadalje raziskati, določiti in razviti cilje in principe te koncepcije ter končno tudi ugotoviti, kakšna je njena aplikacija na področju izobraževanja in vzgajanja v naši družbi, je pravzaprav le nekoliko spremenijena in dopolnjena njegova doktorska disertacija. Stiri velika poglavja oziroma 248 strani obsegajoče besedilo je opremljeno z imenskimi registrom in indeksom pojmov ter s sklepi in povzetki v rusščini in angleščini. Knjiga stane 50 din.

VIATOR

NOVE STROKOVNE KNJIGE

1. Stanko Prvanović: Matematika u prvom razredu osnovne škole. (Knjiga za učitelja). Sarajevo, Zavod za izdavanje udžbenika 1972.
2. Stanko Prvanović: Uvod u modernu matematiku. Sarajevo, Zavod za izdavanje udžbenika 1972.
3. Istraživanje u nastavi. Knjiga za istraživanje osnovnih problema vaspitanja i obrazovanja u nastavi. Novi Sad, Radnički univerzitet, „Radiovoj Cirpanov“ 1972.

Vukmanović Tempo Revolucija teče dalje

Slovenski prevod je izšel te dni v dveh knjigah pri založbi Mladinska knjiga. Odlomki so bili nedavno objavljeni v Delu.

Autobiografije so vsekakor ena najbolj privlačnih oblik orisov posameznih zgodovinskih razdobj. To tem bolj, če so bralec časovno ter interesno blizu. Prikupne so, kadar je pisec dober pripovednik. Še bolj so zanimive, kadar je imel avtor v dogajanjih širših razsežnosti vidno ali celo soodločilno mesto; v takih primerih obstajajo sicer težnje po subjektivnemu ocenjevanju lastne vloge in dogajanj, vendar svežina neposredne pripovedi odtehta te pomanjkljivosti, če je le prisotna vsaj prizadevnost za čimbolj nepristransko poročanje. Povsem objektivna pa je seveda celo znanstvena razprava le redko. Vukmanovićevo delo brez dvoma odlikujejo vse navedene kvalitete. Napisano je tako rekoč v enem zamahu, strnjeno in pregledano.

Spomini sovpadajo v časovno zaokroženo obdobje vse naše revolucionarne borbe in izgradnje, od konca prve svetovne vojne do brionskega plenuma. Nanašajo se na prvo dobo mladosti, iz katere je pisec rasel v študenta-revolucionarja in marksista. Nadaljujejo se z njegovim političnim delom med vojno, ko je kot član vrhovnega štaba opravljal naloge, ki so mu jih poverili v razreševanje mednarodnih dilem v vsem prostoru od naših meja z Bolgarijo in Albanijo do zahodne Bosne ter pri organizaciji vstaje in izgradnji ljudske oblasti. Vukmanovićeve najvidnejše povojne funkcije so bile: mesto načelnika politične uprave JLA, članstvo v izvršnem komiteju ZKJ, kjer je prevzel posele po Kidričevi smrti, potem pa predsedstvo v Centralnem svetu Zveze sindikatov. Spopadati se je moral s problemi jugoslovanske gospodarske obnove, najtežjimi v dobi spora z Kominformom, z birokracijo v borbi za delavsko samoupravljanje ter s težavami gospodarske reforme. Poleg tega je kot odgovoren sindikalni funkcionar aktivno sodeloval pri navezavi političnih ter gospodarskih stikov Jugoslavije z afriškimi in južnoameriškimi državami ter njihovimi državniki oz. gospodarstveniki.

Tako daje knjiga obilico pestrega gradiva tudi za boljše razumevanje sodobnih silnic v polju naših narodnostnih odnosov ter dogajanj v gospodarstvu. Spričo prizadevanja, da razbije nekatere mite in tabuje, je del kritike Vukmanovića tudi odklonilno ocenil.

Revolucija pa teče dalje in čas je, da odstranimo resnico še o marsičem, kar nam je bilo doslej prikrito. Tako utemeljuje pisec svoje delo.

PREVODI IZ SVETOVNEGA PESNIŠTVA

Drugi cikel prevodov iz svetovnega pesništva – izdaja Mladinske knjige – prinaša izbor pesmi Goetheja, Leopardija, Racina, Trakla, Prevarta ter „Visoko pesem“. Tako kot pri prvem ciklu tudi tu ni mogoče razvideti izbornega načela pesniških imen. Gre le za željo, da bi posamezni cikel vseboval raznolika in raznonarodna imena pesniških veličin tako, da po možnosti tudi obdobja literarnih struj ne bi bila strnjena, marveč raznotera. Morda bo sčasoma, pri večji kompletnosti imen iz svetovnega pesništva postalo jasno, v koliko se bo izpolnil obet, ali bo celotna podoba svetovne poezije zadobila ustrezno celovitost glede oseb in deleža v poeziji, kako bo izborni del predstavljen ipd. Tudi ob drugem ciklu bi lahko dejali, da marsikaj tega, kar nam ponujajo posamezni zvezki, več ali manj že poznamo, tako da pomenita izmed šestih knjig le Prevart in Prevart resnično osvežite, bolje novost. Verjetno ne bo pomote, če trdim da bi bralci precej raje videli, ko bi posamezni cikel prinašal raje več takih avtorjev, ki jih še ne poznamo v knjižni izdaji in manj ponovitev že znanih, natisnjenih prevodov. Tako lahko pričakujemo v prihodnje Puškina, Petrarco, Mickiewicza, Byrona, Heineja, Whitmana, Tagorea, pa B. Radičeviča in Prešerna – torej imena, ki jih že poznamo iz knjižnih izdaj. Resnici na ljubo je treba povedati, da za zdaj pač mnogo bolj-pogrešamo tiste svetovne klasične poezije, ki jih je komajda kdaj objavila v ilustrativnem primeru kakšna revija, ali pa še ta ne. Mimogrede povedano, mnoga imena teh pesnikov so našla prevodno knjižno izdajo v drugih republikah. Pri nas glede tega že očitno zaostajamo. Zato je tem lepša priljubljenost za izdajatelja, da s smotnimi posegi in z manjšimi „ponatisnimi“ ambicijami izpolni vrzeli, ki se jih ne da prikriti drugače kot s spoznavanjem tako široke tvarine in z načrtnim prevajanjem. Zlasti pomanjkanje prevodov iz modernejših tokov je čutili. Tako lahko brez naprežanja navajamo ilustrativne primere, kjer nam iz starejše in novejšje poezije manjkajo mnoga, sicer splošno znana imena: Abduelhakk, Hamit, Elio, Accrocca, Endre Ady, Ana Ahmetova, Rafael Alberti, Hairil, Anwar, Apollinaire, Louis Aragon, Janos Arany, Tudor Arghezi, Aspazija (E. Rosenberg), Miguel Asturias, Theodore Aubenel, Wystan Hugh Auden – če se ustavimo samo pri prvi!

„Visoko pesem“ je prepsnil Jože Šmit. Prevajalčeva prepsnitev je usmerjena v pesniško doživetje himničnega speva ljubezni, vendar tako, da bi prepsnitev bila blizu današnjemu bralec. Seveda bi kazalo o Šmitovi prepsnitvi širše spregovoriti. Franček Bohanec pa je v spremni besedi poudaril, da bomo dojeli „Visoko pesem“ kar najpristneje, če se odredimo „uradnih“ tolmačenj in se s srcem prepustimo branju. „Visoka pesem“ po svoji osnovni, himnični apoteozi ljubezni ne more poznati časovnih in prostorskih prejav.

Prevode za izbor Goethejevih pesni so prispevali: O. Župancič, J. Udovič, B. Vodusek, J. Vidmar, D. Ludvik, L. Novy, F. Albreht in J. Glazer. Za izbor, ureditev in spremno besedo je poskrbel J. Vidmar. Izbor zdajšnje izdaje Goethejevih pesmi je precej skromnejši od „Pesmi“ iz leta 1950. Čeprav je tudi v sedanjem izboru razvidna Goethejeva pesniška raznoterost in specifika, pa bi urednik lahko s pridom vključil katero od „Rimskih elegij“, „Mignon I“, baladnega „Črnošolca“, „Naravo in umetnost“. Spremna beseda je – kot tudi drugod – uravnana na nekaj najbolj bistvenih spoznanj o naravi prevedene poezije in osebnosti.

Pesniški svet Giacoma Leopardija sta s prevodi predstavila A. Gradnik in C. Zlobec. Tudi tu gre za skromnejši izbor pesmi, ki pa so vsebinsko skrbno odbrane. Spremna beseda C. Zlobca je usmerjena v življenjepisni prikaz in v skico označitve njegovega pesniškega deleža.

Izbor pesmi Koče Racina je uredil ter izbral Aleksander Spasov, pri tem pa je uporabil prevode Mileta Klopčiča in Ivana Minattija. Petnajst pesmi predstavi Racina v luči socialno-revolucionarne pesniške ustvarjalnosti in kot enega središčnih pesniških osebnosti tega področja leposlovja v jugoslovanskem merilu. V spremni besedi je podal A. Spasov podobo o delu in osebnosti makedonskega barda.

Prevodno delo Kajetana Koviča je že z nagrado opozorilo na kakovost prepsnitev Avstrijca Georga Trakla, gotovo osrednje pesniške osebnosti nemškega ekspresionizma. Gre za skrbno pretehtan izbor, ki ostaja kljub časovnim razlikam do današnjega dne svež. Poleg Prevarta je prav Trakl tista umetniška osebnost, ki daje prihodnji sodobnejši v svetu poeziji. Nekeč redkim dostopni Georg Trakl je do današnjih dni postal splošno razumljiv. Morda je najprimernejše, da je za spremno besedo obveljal prevod esaja Walterja Killyja, ki se je osredotočil na prikaz umetniškega sporočila.

Že dolgo pogrešani prevod iz poezije Jacquesa Prevarta je slednjič izpolnil vrzel prevodnega zamudništva sodobnikov. Zglednemu prevodu Janeza Menarta je treba tudi dodati, da se prevajalec loteva prevajanja po afiniteti – kar ni brez pomena za „polno“ prevajalsko delo. Izbor pesmi zrcali raznotera Prevartova hotenja. Pesnika spoznamo v dokaj različnih izraznih in povednih položajih; morda bi bilo izboru v prid, ko bi iz bogate dejavnosti Prevarta prevajalec še kako pesem dodal. Spremna beseda Rape Suki je odrezava zaobjela najnujnejše. Kako potrebne so opombe, razvidimo prav tu, kjer bi marsikateri bralec le ostal pred ugankami, če ne bi bili pojasnjeni nekateri pojmi.

Posebej kaže spregovoriti o spremnih besedah. Uredniškemu konceptu te zbirke gre pripisati, da so se posamezni avtorji lotili kar se da kratkega, ilustrativno zgoščena komentarja. Prav bi bilo, ko bi vsaj v prihodnje ne zapravljali priložnosti za krajšo študijo o posameznem umetniku. Gradiva za to je v izobilju! Tudi opombe so potrebne vsaj za najnujnejša pojma. Za zelo lepo opremo knjig je poskrbel Aco Mavec.

IGOR GEDRIH

NAŠI RAZGLEDI

- V 17. številki NAŠIH RAZGLEDOV preberite:
- Ivan Berce: Leto novo, pesem stara (str. 477)
 - France Kosmač: Neobveščnost je slepota (str. 478)
 - Dr. Marinka Jakopič-Garbajs: Najnevarnejše „reševanje“ problemov – Zloraba drog in zasvojenost z drogami med mladino (str. 480)
 - Družina danes (str. 499)
 - Šoli je potrebna vsestranska pomoč (str. 483)

Roman Oberlintner

Sošolcem in učiteljem je še živo v spominu začetek njegove človeške in strokovne rasti, ko nas je presenečal s precizno logiko svojih misli, s prizadevanostjo pri študiju in s hitrim vraščanjem v napredne družbene tokove, in že smo se morali posloviti od njega.

Roman Oberlintner je umrl kot mlad in že ugleden družbeni delavec, magister pedagogike, namestnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo, član strokovnega sveta za šolstvo SRS, zunanji sodelavec pedagoškega inštituta in član uredniškega odbora Sodobne pedagogike.

Z energijo in optimizmom, ki sta bila tako značilna zanj, se je boril za življenje in delal skoraj do zadnjega dne, ko je klonilo njegovo od boleznih izčrpano telo.

Umrli je mlad, saj se ni dopolnil 38 let.

Po učiteljsku je študiral pedagogiko in psihologijo na filozofski fakulteti v Ljubljani. Med študijem je dobil študentsko Prešernovo nagrado, kar dokazuje uspešnost njegovega poklicnega oblikovanja.

Kot diplomirani pedagog je prišel na odgovorno delovno mesto v zavodu za šolstvo SRS in se kmalu vključil v njegovo raziskovalno skupino, ki je pozneje dala prve raziskovalce za nanovo ustanovljeni pedagoški inštitut. V tem času je postal tudi predsednik Zveze pedagoških društev Slovenije.

Njegovo delo je postajalo vedno bolj strokovno poglobljeno in družbeno angažirano. Ukvarjal se je s proučevanjem pomoči slabšim učencem, s šolskim varstvom in s celodnevni bivanjem učencev v šoli. S tem se je prizadeval lotiti reševanja posledic socialne diferenciacije na napredovanju učencev. Njegovo delo pa je kmalu prerastlo v znanstveno objektivno proučevanje vzgoje in izobraževanja. Odlikovali sta ga metodološko neoporečna pot in strokovnost pri iskanju učinkovitih rešitev. Postal je prvi magister pedagogike na Slovenskem. Na pedagoškem inštitutu je opravil nekaj časa dolžnost direktorja, delavec inštituta pa je bil od njegove ustanovitve 1965. leta do odhoda na sekretariat za prosveto in kulturo SRS leta 1970.

Pri svojem delu je bil tesno povezan s prakso, saj so njegove raziskave bile empirične, rezultati pa so bili uporabljeni v naših šolah. Razmah varstvenih oddelkov in celodnevne bivanja v naši republiki je v veliki meri sad njegovega dela. Iz številnih publikacij Romana Oberlintnerja bo naša praksa še dolgo črpala pedagoške in didak-

tične rešitve, zlasti pri vodenju učenih ur in samostojnega učenja otrok v okviru podaljšane in celodnevne bivanja. Posebno pozornost je posvečal individualizaciji dela z učenci.

Raziskovalci vzgoje in izobraževanja pri nas ne bodo našli v njegovih delih samo ugotovitev, učili se bodo tudi ob njegovi metodološki poti.

Veliko učiteljev pa se bo spominjalo njegovih predavanj pedagoške psihologije na učiteljski šoli in pedagoški akademiji v Ljubljani.

Pri svojem delu se je povezoval tudi z drugimi jugoslovanskimi pedagogi. S svojimi publikacijami je zbudil pozornost zunan naših meja.

Njegovi samostojni publikaciji sta: Kako pomagamo slabšim učencem pri učenju; oblike in način dela s slabšimi učenci, DSZ, Ljubljana 1965 in (s soavtorico Helo Novak) Podaljšano in celodnevno bivanje učencev v osnovni šoli, Zavod za šolstvo SRS, Ljubljana 1968. Del internost dostopnega, obsežnega gradiva, ki ga vsebuje elaborat njegove raziskave Učinkovitost izobraževalnega procesa v oddelkih celodnevne bivanja na stopnji razrednega pouka, je objavljen v zborniku Drugi posvet slovenskih pedagogov, Zveza pedagoških društev Slovenije, Ljubljana 1972. Številne razprave in članke je tov. Roman Oberlintner napisal v vse naše pedagoške in druge revije in časopise.

Njegovo delo na sekretariatu za prosveto in kulturo SRS je bilo posvečeno uresničevanju naprednih družbenih in pedagoških stališč v naši najširši vzgojno-izobraževalni praksi. Raziskovalnemu delu se ob tem ni odrekel. Ostal je zunanji sodelavec pedagoškega inštituta pri univerzi v Ljubljani.

Tovariš Roman Oberlintner je v delu izražal svoj pedagoški humanizem. Ljubezen do otrok in mladine ni bila zanj le beseda, izražala se je v njegovem neutrudnem delu, da bi vsi naši otroci imeli bolj izenačene pogoje za učenje in napredovanje v šoli.

V delu je bil resen in zahteven do sebe in do drugih, vendar je znal najti prisrčne človeške stike s svojimi sodelavci. V prijateljskem krogu je bil vesel in duhovit.

Pretrpeli smo obstali ob grobu mladega človeka, ki je slovenskemu šolstvu in pedagogiki že veliko dal, naredil bi pa še veliko, če bi smrt ne bila prekinila njegovega ustvarjalnega dela.

Ob slovesu se mu zahvaljujemo za vse, kar nam je dal v svojem kratkem, vendar plodnem življenju. D. G.

Quatuor Vocum. XIII. Cantus.

Cce quomodo moritur iustus, & nemo percipit corde, & nemo percipit virtus tolluntur, & nemo considerat, & a facie iniquitatis sublatum est iustus, & erit in pace memoria eius, & erit in pace memoria eius.

In pace factus est locus eius, & in Syon habitatio eius, & in Syon habitatio eius.

Janez Bitenc

Glasbena stran v »Pionirju«

Že nekaj let sledimo dolgoročno usmerjenemu uredniškemu načrtu revije „PIONIR“, ki skrbi poleg ostalih zanimivih področij tudi za glasbeno vzgojo. Ta namera je toliko bolj pomembna in dobrodošla, ker za glasbeni pouk v osnovni šoli in gimnaziji, žal, nimamo niti učbenikov niti priročnikov, ki bi pripomogli k uspešnejši glasbeni vzgoji. Tako so učenci odvisni le od razlage in na pisanja. To pa krade čas in siromaši že tako skopo odmerjene minute predmetu, ki bi lahko pod ugodnejšimi pogoji v mlademu človeku smisel za dojemanje glasbenih vrednot in mu brusil glasbeni okus. O tem pa lahko na splošno rečemo, da je daleč pod prečjem. Gotovo je prav glasbeni pouk, ali bolje rečeno glasbena vzgoja, tisti predmet, ki bi moral biti zaradi svoje narave najmanj suhoparen, najmanj verbalističen in zato toliko bolj živ, neposreden in dinamičen, kot čustvena protiutež ostalim predmetom. Predvsem bi namreč moral poudarjati čustveno plat in tako kot edini v množici izobraževalnih predmetov oblikovati mladega človeka v celovito osebnost. Menda je tu, na tem mestu, odveč osviroriti, kako so prizadeti in osiromašeni ljudje, ki jim je tuja in neznan pot k doživljanju in spoznavanju glasbene umetnosti in ki jim je odmaknjena ta duhovna, čustvena plat v njihovem življenju. Za pot do takšnih, večjih spoznanj in globljih doživetij pa je šolska tabla z notnim črtovjem in notni zvezek v učenčevih rokah mnogo premalo, še posebno danes, ko nekontrolirano bije na ušesa množica vsakovrstnih zvokov. Kako le naj se znajde mlad, nepoučen in še neosveščen človek pred vso to zvočno poplavo, če mu poprej nisi izbrusil okusa in zbudil volje do sprejemalnja glasbe na način, ki zahteva mnogo več od šolske table in odbijajoče sivine notnega zvezka? In prav tukaj je „PIONIR“ s svojimi živahnimi, zanimivimi,

življenjskimi, bogato ilustriranimi stranmi imeniten in nepogrešljiv pripomoček tako za glasbenega pedagoga kakor tudi in še prej za učenca.

Avtorji, ki jih uredniški odbor vabi k sodelovanju, so praktiki, delavci z mnogimi izkušnjami v razredu ali na drugih področjih glasbene dejavnosti, zato jamčijo, da je tako izbor obravnavane snovi kakor tudi njihovo pisanje izjemen prispevek k naši glasbeno-pedagoški publicistiki, namenjeni mladim ljudem.

Poglejmo, kaj so pripravili za letošnjih deset števk:

Janez Hoefler se ustavlja pri našem renesančnem velikanu Jakobu Petelinu-Gallusu in ob njegovem motetu ECCE QUOMODO, ob madrigalu OMNIA VINCIT AMOR ter ob Mozartovi MALI NOČNI GLASBI in Dvoržakovi simfoniji IZ NOVEGA SVETA;

Marjana Mrakova predstavlja Bachov 5. BRANDENBURŠKI KONCERT;

Narcisa Deskovičeva seznanja mlade ljubitelje glasbe s Stevanom Mokranjcem in njegovo skladbo 6. RUKOVET (Hajduk Veljko); hkrati z Milanom Stibiljem predstavlja njegovo elektronsko kompozicijo MAVRIČA;

Metka Zupančičeva poseže v svet glasbenega impresionizma in govori o C. Debussyju ter njegovi značilni skladbi PRELUDIJ K FAVNOVEMU POLDNEVU;

Katarina Bedina s svojim prispevkom posega v bližnjo slovensko glasbeno zgodovino in odkriva šolarjem dva pomembna slovenska skladatelja: SLAVKA OSTERCA IN MARIJA KOGOJA;

Milan Stibilj prikaže delo v sodobno opremljenem elektronskem studiu ter predstavi delo OB KONCU TRAGIČNEGA DNE SE POVZDIGNE GLAS LJUDSTVA, ameriškega skladatelja Ch. Ivesa. Ob sklepu redakcije pa še vesela no-vica:

Letos pojdemo po poteh Matije Gubca

Vsako leto si prizadevamo, da bi za revijo Pionir pridobili več naročnikov. Že ob začetku šolskega leta razpišemo tekmovanje in zmagovalce iz šol, ki imajo največ naročnikov, peljemo na jeten in poučen izlet. Med njimi bo tudi 20 najprizadenejših verjenikov. Letos pojdemo „Po poteh Matije Gubca“. Za izleta se nam ni bilo težko odločiti, saj praznujemo 400. obletnico slovensko-hrvaškega kmečkega upora. Ta dogodek bo osvetljeval Pionirju še vrsta drugih sestavkov (npr. sestavki Brede Kovčar, Gradovi pripovedujejo, opis poti in barvni zemljevid iz prve polovice 18. stoletja, razgovor z Vatroslavom Mimico, ki pripravlja film o tarjih in drugo). V spominu temu in številnim drugim kmečkim uporom se bomo tako dostojno oddolžili.

Mati zemlja je bolna!

Mati Zemlja je rodila doslej že mnogo otrok. Njen najljubši, največ obetajoči otrok — človek — je zaradi svoje zvitosti skorajda zagospodaril nad drugimi. Pri tem pa se je vedel kot razvajen otrok, ni spoštoval pravic drugih prebivalcev na Zemlji, rušil je naravna ravnotežja, iztrebljal nekatere vrste živali in rastlin, onesnaževal okolje, ga osiromaševal, dobrine pa razdeljeval celo med pripadnike svoje vrste hudo nepravično: medtem ko se nekateri ljudje kopljejo v izobilju, drugi stradajo in celo umirajo zaradi lakote. Raziskovalci predvidevajo, da čaka zato človeštvo že sredi prihodnjega stoletja huda stiska, ki bo povzročila množično umiranje. Človek torej v

svoji brezobzirnosti in nedostni poučenosti ogrožata stoji svoje lastne vrste. Zemlja je tedaj bolna, povzročitelj te bolezni pa je — drugi kot človek sam.

Da bi se naši bralci bolj seznanili s temi vprašanji, bodo naslednjih števkah naše revije Pionir izhajali članki, posvečeni posameznim vprašanjem varstva okolja, npr. uporabi kemijskih sredstev za boj proti škodljivcem v poljedelstvu, varstvu vode, zraka, rastlinske odeljevali in človeka. Konec koncu namreč varujemo okolje z zlorabami človeka v korist samega, varujemo torej postopno človeka samega.

Dr. Mišoaslav Kalšič, risal Božo

10 pisateljev in 10 njihovih priljubljenih junakov

Namen letošnje Pionirjeve „literarne“ nadaljevanke je enostavno in jasno. Predstaviti hoče deset velikih mojstrov besedne umetnosti (Cervantes, Swift, Scott, Puškin, A. Dumas, B. Stowe, Dickens, Twain, Sienkiewicz in B. Čopić), vsakega s po enim njegovim najbolj znanim delom.

Za izbiro besedil je bilo odločilno to, da sodijo danes, v prireditvi in potvorbami vred, bodisi med najbolj priljubljene mladinske knjige — čeprav je bil namen avtorjev dostikrat drugačen (Don Kihot, Gulliver). Med njimi so tudi taka, ki podala tako natančno in živo podobo svojega časa (Evgenij Ogin, Nikoletina Bursac), da so tudi zato pomembna. Nekateri izmed teh del pa so odmevala tudi že v svojem času in so na ta dan do neke mere tudi vplivala (Oliver Twist, Koča strica Toma), morda pa je bil pri izbiranju tudi zgodovinski oziroma „zgodovinski“ kriterij (Ivanhoe, Črni tulipan, Križarji) ali pa zgolj dejstvo, da je zgodba duhovita in da igrajo v njej glavno vlogo mladi protagonisti (Tom Sawyer).

Vsako nadaljevanje prinaša poleg nekaterih osnovnih biografskih in drugih podatkov o avtorjih in njihovi dobi, oziroma o umetnosti, ki so ji pripadali, še po tri ali štiri krajše odlomke tistih knjig, ki velja v vsakem primeru posebej za izhodišče. Ilustracije bodo v nekaterih primerih iz izvornikov ali pa bodo ilustrirane na novo.

Upamo, da bodo tako predstavljeni avtorji in njihovi literarni junaki vzbudili pri mladih bralcih več pozornosti, kot bi jo sicer do bodo poslej še raje segali po knjigah. IZTOK IL.

OB TORKIH POSLUŠAJTE NA RADIO LJUBLJANA:

vsak drugi teden po poročilih ob 14.10 oddajo „Glasbena tribuna mladih“. V njej boste lahko slišali odlomke iz glasbenih del, o katerih berete v Pionirju. Glasbeni sestavki iz Pionirja bodo tako pred vami tudi v resnici zaživeli. Torej, nasvidenje v enem od prihodnjih torkov pred radijskim sprejemnikom!

Za poživitev otroške dramske aktivnosti

V letošnjem šolskem letu bomo v reviji Pionir med drugim uvedli tudi to novost, da bomo občasno objavljali kratka, z vsemi izvedbenimi navodili opremljena dramska besedila, posebej namenjena in primerna za otroško izvedbo; tako da bodo te skrajno enostavne in tehnično nezahtevne igrice lahko otroci tudi sami uprizorjali doma, v varstvu, počitniških kolonijah ali v šoli.

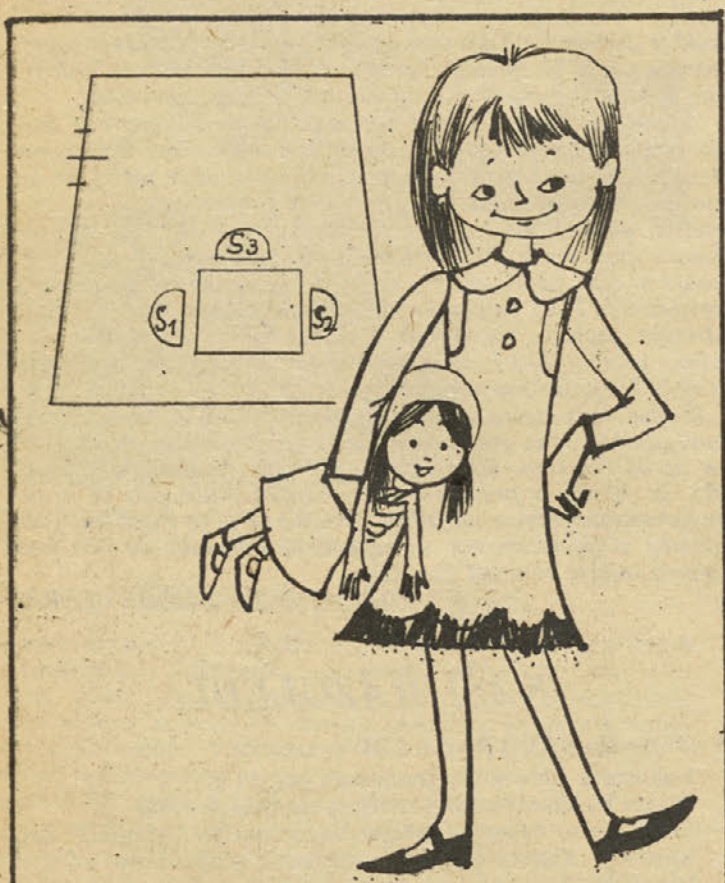
Za to novost smo se odločili predvsem zato, da po svojih močeh prispevamo k požitivi otroške dramske aktivnosti, ki s svojo raznovrstnostjo lahko kar najbolj spodbuja najrazličnejše oblike otrokove ustvarjalnosti, tako estetska nagnjenja kot ročne in celo tehnične spretnosti. Poleg tega pa je res, da je pri

nas velika zavora za razvoj otroške dramske dejavnosti prav pomankanje za otroško izvedbo primernih dramskih besedil; in ena od največjih napak naše otroške amaterske gledališke dejavnosti je prav v tem, da posega po otroku neprimernih, predolgih in prezahtevnih dramskih delih, zmotno misleč, da je otroku namenjena igra že tudi primerna za otroško izvedbo.

Zategadelj besedila, ki jih bomo objavljali, niso namenjena le otrokom, ampak tudi vsem vodjem dramskih krožkov, ki pri otroškem dramskem delu dajejo prednost pedagoškemu vidiku ter hočejo z njegovimi sodobnimi prijemi čimbolj vsestransko razvijati otrokovo kreativnost.

DRAGA AHAČIČ

Pojdimo se gledališče

PET ODGOVOROV NA SPORNA VPRAŠANJA

PLAČEVANJE OSKRBNINE V DOMOVH ZA OTROKE Z MOTNJAMI V TELESNEM IN DUŠEVNEM RAZVOJU

V Prosvetnem delavcu št. 3, z dne 4. 2. 1972 je bil v rubriki Naš pravnik svetuje objavljen odgovor glede plačevanja rejnine za učence posebne osnovne šole. Ker pa je zadeva še mnogim posebnim šolam, internatom teh šol in staršem nejasna, bomo v tem sestavku poskušali problem obširneje razložiti.

Naš sestavek smo prirredili v obliki vprašanj in odgovorov. Menimo, da bo tako lažje obrazložiti sporna vprašanja.

1. VPRAŠANJE: KDAJ JE TREBA ODDATI OTROKA Z MOTNJAMI V TELESNEM IN DUŠEVNEM RAZVOJU V DOM ZA OTROKE?

ODGOVOR: V domove za otroke sprejemajo tiste otroke, ki morajo biti oskrbovani v domu zaradi posebnega usposabljanja ali zaradi oddaljenosti zavoda za usposabljanje od otrokovega doma.

Domovi dajejo otrokom vzgojo, oskrbo, zdravstveno nego oziroma zdravljenje, skrbijo za njihovo kulturno življenje ter sodelujejo s šolami pri vzgojno-izobraževalnem delu (16. člen zakona o usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, Ur. L. SRS, št. 5/68, 20/70).

Posebno usposabljanje potrebujejo duševno prizadeti, duševno prizadeti, otroci in mladostniki z govornimi motnjami, slepi, slabovidni, telesno prizadeti, dolgotrajno bolni, otroci in mladostniki na okrevanju, vedenjsko in osebnostno moteni ter otroci in mladostniki s kombiniranimi motnjami. Med navedenimi kategorijami je zdaleč največ duševno prizadetih otrok, temu ustrezno imamo v domovih posebnih osnovnih šol, oddaljenih tudi največje število posebnih osnovnih šol, odpiramo vedno nove šole. Kljub široki oddaljenosti šole od otrokovega doma tolikšna, da otrok ne more vsak dan obiskovati šole doma, zato ga je treba nastaniti v dom za otroke.

Pri drugih kategorijah prizadetih otrok pa je število otrok manjše, zato imamo organizirano le po eno ali nekaj več posebnih osnovnih šol, navadno v večjih središčih. Zato morajo oddaljeni otroci teh kategorij bivati v domovih, le najbližji lahko vsak dan obiskujejo šolo od svojega doma ali iz rejniške družine.

2. VPRAŠANJE: KDO PLAČUJE OSKRBNINO V DOMOVH ZA OTROKE Z MOTNJAMI V TELESNEM IN DUŠEVNEM RAZVOJU?

ODGOVOR: Po zakonu o usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju moramo ločiti otroke, ki obiskujejo posebne osnovne šole (šoloobvezni otroci v smislu zakona o osnovni šoli) in otroke, ki ne obiskujejo take šole.

V drugem primeru gre predvsem za mladostnike, ki so stari od 15 let in jih odda v vzgojni zavod za vedenjsko in osebnostno motene otroke v prejšnji vzgoji in vzgoji oskrbnini. V skupščini občine s pomočjo na osnovi rodbinske zakonodaje (temeljni zakon o razmerju med starši in otroki). Za te mladostnike pridejo v poštev predvsem vzgojni zavodi v Gornjem Logatcu in v Slivnici za fante in Višnji gori za dekleta. V navedenih primerih plača zavodu oskrbnino občina, ki je mladostnika napotila v zavod, starši pa so dolžni občini povrniti del oskrbnih stroškov v zavodu. O tem, kolikšen delež prispevek morajo starši povrniti občini, odloči z odločbo lokalni občinski organ. Kadar pa je mladostnik, star nad 14 let, storil kaznivno dejanje, mu lahko sodišče z odločbo izreče vzgojni ukrep oddaje v vzgojni zavod. Po samem zakonu je dolžna občina za takega mladostnika pla-

čevati oskrbnino v zavodu občina, sodišče, ki je izreklo vzgojni ukrep, pa odloči o višini prispevka staršev k oskrbnini v zavodu. Starši vračajo občini oziroma plačujejo določeni prispevek v proračun občine.

Zadeva pa je popolnoma drugačna, kadar skrbstveni organ odda v zavod za usposabljanje (dom) otroka, ki obiskuje posebno osnovno šolo. Za te otroke veljajo glede plačila oskrbnih stroškov v domovih določbe zakona o osnovni šoli. Zakon določa: „Pouk na osnovni šoli je za učence brezplačen. Občina je dolžna zagotoviti za učence iz oddaljenih krajev brezplačen prevoz v osnovne šole ali pa brezplačno oskrbo v domovih učencev“ (prvi odstavek 10. člena zakona o osnovni šoli, Ur. L. SRS, št. 7/65). K temu določilo je bilo kasneje s pravilnikom o pedagoških normativih glede števila učencev v oddelkih in o normativih glede oddaljenosti osnovne šole od učenčevega doma - določeno: „Brezplačen prevoz od učenčevega prebivališča do osnovne šole in nazaj ali brezplačno oskrbo v kraju, v katerem je osnovna šola, je treba zagotoviti... za tiste učence osnovnih šol, ki prebivajo v krajih, oddaljenih več kot 4 km od osnovne šole“ (4. člen cit. pravilnika).

Zakon torej določa, da je občina dolžna zagotoviti otrokom iz oddaljenih krajev brezplačen prevoz v osnovne šole ali brezplačno oskrbo v domovih učencev. To pomeni: kadar skrbstveni organ odda otroka v dom posebne osnovne šole, je občina po samem zakonu dolžna plačevati celotno oskrbnino v domu. Občina nima nobene zakonite pravice in možnosti, da karkoli zahteva od staršev otrok, da bi ti prispevali k oskrbnini v domu. Določila zakonov so nedvoumna. Prav tako imamo že nekaj sodb vrhovnega sodišča SRS, ki so proglasile kot nezakonite odločbe občine, s katerimi so te odločile, da morajo starši prispevati k oskrbnini v domovih otrok posebnih šol.

Vse navedeno velja v celoti tudi za otroke kmečkih staršev.

3. VPRAŠANJE: KDAJ PLAČUJE OSKRBNINO ZA OTROKE V DOMOVH POSEBNIH OSNOVNIH ŠOL SKLAD ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA KOMUNALNE SKUPNOSTI SOCIALNEGA ZAVAROVANJA?

ODGOVOR: Po temeljnem zakonu o invalidskem zavarovanju je določeno: „Za invalidne otroke, ki morajo zaradi narave vzroka svoje invalidnosti ali zdravstvenega stanja po republiških predpisih o posebnih šolah na posebno vzgojo in izobraževanje, za katero je nujna nastanitev v internatih, trpi del stroškov zanjo... kot tudi ostale stroške v zvezi s poklicno rehabilitacijo, sklad zdravstvenega zavarovanja komunalne skupnosti socialnega zavarovanja... Skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja... Skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja določa s sklepom del stroškov... ki ga trpi sklad, kot tudi del stroškov, ki jih trpi tisti, po katerem ima otrok pravico do rehabilitacije...“ (člen 104 d).

Po navedenem zakonu plačuje socialno zavarovanje za prizadete otroke v domovih posebnih osnovnih šol del oskrbnine, drugi del pa bi morali plačati sami starši. Ker pa je po že cit. zakonu o osnovni šoli šolanje otrok brezplačno, starši niso dolžni domu plačevati za oskrbnino deleža, ki jim ga „odmeri“ socialno zavarovanje, temveč imajo pravico, da zahtevajo od občine, da namesto njih plača njim „odmerjeni“ delež oskrbnine. Menimo namreč, da bi bilo nesmiselno, če bi zakon postavil v slabši položaj starše, ki so socialno zavarovani, v primerjavi s starši, ki niso socialno zavarovani. To bi se seveda zgodilo, če bi bili starši, ki niso socialno zavarovani, v celoti oproščeni vsakega prispevka za oskrbnino v zavodu, ker plača celotno oskrbnino občina, na drugi strani pa bi starši, ki so socialno zavarovani, morali plačevati tisti delež oskrbnine, ki jim ga določi socialno zavarovanje. Iz navedenih razlogov se nam zdi edino sprejemljivo stališče, da mora biti za vse otroke šolanje brezplačno in da noben organ ne more staršem naložiti obveznosti, da nosijo del stroškov za oskrbnino v domovih za otroke, ki obiskujejo posebne osnovne šole. Po načelu enakopravnosti je šolanje brezplačno za vse otroke. Jasno je, da morajo biti tudi vsi starši v celoti oproščeni plačevanja oskrbnine za prizadete otroke v domovih posebnih osnovnih šol.

4. VPRAŠANJE: KDO PLAČA STROŠKE OSKRBE OTROK, KI BIVAJO V REJNIŠKIH DRUŽINAH IN OBISKUJEJO POSEBNE OSNOVNE ŠOLE?

ODGOVOR: Po republiškem zakonu o rejništvu (Ur. L. SRS, št. 34/60) lahko odda otroka v rejo le skrbstveni organ pristojne občine, kadar pa sami starši oddajo otroka v rejo, morajo najpozneje v enem mesecu o tem obvestiti pristojni skrbstveni organ. Zakon posebej določa: „Otroci z motnjami ali hibami v telesnem ali duševnem razvoju, družbeno neprilagojeni otroci in otroci, ki so kakorkoli prizadeti v čustvenem življenju, se lahko dajo v rejništvo le takim družinam, ki po svojih osebnih lastnostih in sposobnostih lahko uspešno vzgajajo take otroke“ (10. člen). To pomeni, da se lahko dajo v rejo tudi telesno in duševno prizadeti otroci, če je to potrebno za njihovo vzgojo in izobraževanje.

Plačevanje stroškov oskrbe v rejniški družini (rejnina) pa je urejeno na dva načina. Za otroke, ki obiskujejo posebne osnovne šole in jih odda v rejništvo skrbstveni organ, pa niso socialno zavarovani, plačuje rejnino v celoti skrbstveni organ občine iz proračuna občine. Če otroke odda v rejo sam skrbstveni organ občine, je za otroke socialno zavarovani, plačuje rejnino v celoti skrbstveni organ občine. Če otroke odda v rejo sam skrbstveni organ občine, je za otroke socialno zavarovani, plačuje rejnino v celoti skrbstveni organ občine. Če otroke odda v rejo sam skrbstveni organ občine, je za otroke socialno zavarovani, plačuje rejnino v celoti skrbstveni organ občine.

Hvala in posnemajmo!

Delavski svet Cankarjeve založbe je na zadnji seji sklenil, da bo založba učbenike, ki jih je izdala, brezplačno odstopila učencem na območjih v severovzhodni Sloveniji, hudo prizadetih zaradi nedavnih katastrofalnih poplav. Darila bodo deležni glede na letošnjo založniško dejavnost te založbe učenci 3. in 4. razreda osnovnih, dijaki četrtega razreda srednjih ter učenci poklicnih in drugih gospodarskih šol ter njihove strokovne knjižnice.

Plemeniti sklep delavskega sveta navedene delovne organizacije je vsekakor vreden javnega priznanja. To tem bolj, ker vemo, da slovenske založniške hiše niso ravno v rožnatem položaju. Ob tem velikodušnem dejanju, ki dosledno uresničuje pojem solidarnosti v socialistični družbi, lahko napišemo samo dve besedi: hvala in posnemajmo!

VIATOR

NAŠ PRAVNIK SVETUJE

Skrajšana delovna obveznost

VPRAŠANJE: Učiteljica ima skrajšano delovno obveznost, ker ima majhnega otroka. Zatrjuje, da se učitelju razredništvo ne šteje v delovno obveznost ter da ji mora zato šola razred-

ništvo skrbstveni organ, pa niso socialno zavarovani, plačuje rejnino v celoti skrbstveni organ občine iz proračuna občine. Če otroke odda v rejo sam skrbstveni organ občine, je za otroke socialno zavarovani, plačuje rejnino v celoti skrbstveni organ občine. Če otroke odda v rejo sam skrbstveni organ občine, je za otroke socialno zavarovani, plačuje rejnino v celoti skrbstveni organ občine.

Za otroke, ki so socialno zavarovani, pa velja za plačevanje rejnine temeljni zakon o invalidskem zavarovanju, ki določa, da plača sklad zdravstvenega zavarovanja komunalne skupnosti socialnega zavarovanja del stroškov za nastanitev in oskrbo... „kadar pristojni občinski organ odda invalidnega otroka h kakšni družini v drugem kraju, če mu je za obvezno osnovno šolanje potreben pouk v posebni šoli oziroma posebnem oddelku šole, ki je izven njegovega stalnega prebivališča“ (drugi odstavek 104. d člena). Socialno zavarovanje po svojih predpisih določa, kolikšen delež bi morali starši prispevati k rejnini. Tudi v tem primeru pa velja to, kar smo že povedali glede plačevanja za šolanje svojih otrok. Zato lahko zahtevajo od občine, da namesto njih plača njim „odmerjeni“ prispevek k rejnini.

5. VPRAŠANJE: KDO JE PRVENSTVENO DOLŽAN PLAČATI ZAVODU (DOMU) STROŠKE OSKRBE ZA OTROKE, KI OBISKUJEJO POSEBNE OSNOVNE ŠOLE?

ODGOVOR: Zakon o usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju določa: „Če ni s posebnimi predpisi drugače določeno, plača stroške oskrbe otroka v domu za otroke tisti, ki je otroka napotil“ (17. člen). Ker lahko otroka napoti v dom le skrbstveni organ občine, je že po samem zakonu vedno občina tista, ki je prvenstveno dolžna plačevati oskrbnino v domovih za otroke, ki obiskujejo posebne osnovne šole. Za otroke, ki so socialno zavarovani, pa plačuje del oskrbnine sklad zdravstvenega zavarovanja komunalne skupnosti socialnega zavarovanja, vendar le to daj, če so starši napravili za to potrebno vlogo in je socialno zavarovanje po svojih predpisih odobrilo plačevanje oskrbnine.

Vse navedeno pomeni, da lahko zavod za usposabljanje (dom) vedno, kadar je sporno, kdo bo plačeval oskrbnino za otroka v domu, terja tako plačevanje od tiste občine, na območju katere ima otrok svoje stalno prebivališče.

FRANCI BRINC

KUPITE — PREBERITE

Arhitekti mislijo na jutri

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Po mnenju arhitektov, ki sodelujejo v akciji za zidavo šolskih in varstvenih objektov, bi bilo treba povezati pedagoge, sociologe, psihologe, zdravnike, tehnologe, gradbenike, arhitekta in gospodarstvenike ter politike — v široko interesno skupnost. Ta bi morala pred začetkom druge faze programa, to je pred začetkom akcije, za naslednjo skupino šol (ki naj bi jih gradili v 1973/74 in kasneje):

- zbrati informacije o razvoju šolstva ter o gradnji šol v svetu in še posebej v Evropi;
- kritično pregledati dosežke zgrajene šole, kako so bile načrtovane in koliko so v resnici uporabne, ter njihove prostorske možnosti za nadaljnje prilagajanje razvoju pouka v prihodnosti;

- kritično pretehtati sedaj veljavne slovenske normative in navodila za gradnjo in opremo šol ter vzgojno varstvenih zavodov;

- oceniti stvarne finančne možnosti in zmoglosti naše operativne za gradnjo šol, ki bi bile bolj prilagojene za moderni pouk kot so dosedanje;

- postaviti nove pedagoške osnove in tehnične zahteve za načrtovanje in projektiranje šol ter vzgojno varstvenih zavodov.

Izmed več možnih alternativ smo predlagali tri, izbrati pa je treba najugodnejši način, kako se lotiti druge faze akcije za zidavo šolskih in varstvenih objektov.

Ta interesna skupnost bi morala opraviti svoje delo na več plenarnih sestankih, gradivo zanje pa naj bi pripravile posebne komisije ali poklicne organizacije.

Občasno, npr. enkrat letno, bi morala interesna skupnost spremljati in pregledati dosežene rezultate. Zato da bi bila s potekom akcije sproti seznanjena, pa bi morala iz svoje srede izbrati ožji odbor.

Osnovna značilnost predlogov ZAS za organizacijo druge faze akcije je ločitev študija novih pedagoških osnov od študija konstrukcij in instalacij ter od neposrednega gradbenega projektiranja. Druga, morda še pomembnejša značilnost pa je bistveno spremenjen odnos do uporabe pedagoških osnov in iz njih izpeljanih normativov.

ZAS predlaga, naj bodo novi pedagoški in tehnični normativi, kakor tudi vsa ostala navodila temelj za izpeljavo novih zamisli.

Omenili smo že, da predlaga ZAS tri različne načine, kako naj bi akcijo začeli. Vsem trem bi morala dati izhodišče posebna delovna skupina, sestavljena iz pedagogov, psihologov, sociologov, zdravnikov, arhitektov in morda še koga, ki bi se pred pričetkom akcije za interesno skupnost pripravila ocene in predloge ter pedagoške in programske osnove. Nato naj bi za vsako šolo ali vzgojno varstveno ustanovo v sodelovanju z prihodnjim upraviteljem sestavila poseben program.

Šola »na ključ«

Splošne pedagoške osnove in novi normativi so podlaga za natečaj za najugodnejšo izvedbo. Na njem smejo sodelovati le skupine podjetij — v sodelovanju s skupinami projektantov — ki morajo predložiti obvezne ponudbe za izvedbo kompletne šole („na ključ“). V tej morajo biti vsi elementi usklajeni. Ocenjevalna komisija bo nato izbrala najugodnejšo skupino ponudnikov in glede na izbrani sistem spet razpisala natečaj med arhitekti.

Poleg skupine za izdelavo pedagoških osnov in normativov je treba ustanoviti posebno skupino, ki pripravi projektno nalogo ali specifikacijo za natečaj med proizvajalci. Ti morajo predložiti ponudbe za izdelavo med seboj usklajenih gradbenih in instalacijskih elementov ter opreme.

Ko natečaj pokaže najugodnejšo skupino proizvajalcev, se na poskusnem prototipu korigirajo in uskladijo morebitne pomanjkljivosti, nato pa se naroči dokončni obvezni ponudbeni elaborat za sistem. Ta elaborat je skupaj s pedagoškimi normativi in nadrobnim programom podlaga natečaju za posamezno šolo.

V vseh treh primerih je prav, da delovna skupina za pripravo pedagoških in programskih osnov organizira nekaj večdnevni seminarjev. Na teh bi se potencialni projektanti arhitekti, instalaterji, statiki in prihodni upravitelji šol ter vzgojno-varstvenih zavodov ob praktičnem programiranju in projektiranju na osnovi programa seznanili s problemi in možnostmi, ki jih bodo srečali pri delu. Interesna skupnost, ki bi to akcijo usmerjala, bi prav lahko dobila pomoč v literaturi in strokovnjakih bodisi pri posameznih evropskih državah, zlasti v Skandinaviji, ali pa v ZDA, kjer se ukvarjajo s temi problemi posebne organizacije, npr. Educational Facilities Laboratories, ki jo financira Fordova fondacija.

V novih naseljih bo drugače

Kjer bodo šole sestavni del novih naselij, ki jih danes še ni, kot npr. Novo Kodeljevo, bi morali tudi pri nas proučiti možnosti, ki so na Švedskem dale res dobre rezultate. Šola, varstveni zavod in ves ostali program centra soseske bi zajeli v enoten kompleks „servisnega centra“. Zato bi morali v takih primerih na prej omenjene seminarje povabiti tudi družbene, gospodarske in politične delavce. Predlagani ukrepi, modeli in načini so opisani ne glede na morebitne že ustanovljene komisije, delovne skupine in za to področje zadolžene organizacije. Z njimi ne nameravamo kakorkoli kritično ocenjevati, temveč le opozoriti na nove, morda še ne dovolj poznane vidike. Iz istega razloga si ZAS nikakor ne lasti pravice presoje, ali ta ali oni način ustreza. Prepričana pa je, da bi lahko po tej poti dosegli zaželene rezultate.

arh. dipl. inž. ZVONKO SAGADIN

teljev iz učne obveznosti, priprav in drugega dela, ki je v zvezi z vzgojno-izobraževalno dejavnostjo osnovne šole. Zato spada pripravljane nalog, razredništvo, dežurstvo, šolske konference, izpiti za redne učence, delo s skupnostjo učencev in podobno v redno delovno obveznost učiteljev.

Nagrajevanje učiteljev se določa po osnovah in merilih, določenih s pravilnikom o delitvi osebnega dohodka. Če določa vaš pravilnik razrednikom pravico do določenega dodatka, pripada ta pravica tudi omenjeni tovarišici, pa čeprav dela le skrajšani delovni čas.

T. Š.

Prosvetnim delavcem — učiteljem in profesorjem!

Uprava Samopomoči prosvetnih in znanstvenih delavcev Slovenije prosi vse člane, ki še niste plačali letne članarine za leto 1972 ali mogoče še za kako leto nazaj, da poravnate svoje obveznosti do Samopomoči. Samo redno plačevanje članarine nam omogoča izplačevanje posmrtnin svojcem umrlih članov. Letošnja letna članarina je 48,00 din, posmrtnina pa 1400,00 din. Za prihodnje leto (1973) je po sklepu občnega zbora zvišana posmrtnina na 1700,00 din, pristopnina od 3,00 din na 5,00 din, letna članarina pa na 60,00 din. To boste lahko plačali v enem, dveh ali treh obrokih.

Natančnejše informacije dobite na upravi Samopomoči v Ljubljani, Gosposka ul. 3.

Upravni odbor
SPZD Slovenije

Delovna skupnost OSNOVNE ŠOLE ŠEMPAS

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

- učitelja za zgodovino in zemljepis, PRU ali P, za nedoločen čas;
- učitelja za fiziko, tehnični in likovni pouk, PRU, za določen čas (do 31. 8. 1973).

Na voljo je samsko stanovanje. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA SKUPŠČINE OBČINE BREŽICE

razpisuje delovno mesto

- PREDSTOJNIKA POKLICNE ŠOLE ZA KADRE V BLAGOVNEM PROMETU — ENOTA ŠOLSKEGA CENTRA BREŽICE

Pogoji za sprejem:

poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

- imeti morajo višjo ali visoko izobrazbo
- 5 let prakse v prosvetni službi s strokovnim izpitom
- organizacijske sposobnosti za vodenje enote.

Kandidati naj pošljejo ponudbe komisiji za volitve in imenovanja SOB Brežice. Prijavi je treba priložiti kratek življenjepis in dokazila o izpolnjevanju tega razpisa. Razpis bo sklenjen 15 dni po objavi.

OSNOVNA ŠOLA KOPRIVNICA PRI BRESTANICI

razpisuje naslednji delovni mesti:

- učitelja za slovenski in angleški jezik, PRU ali P
- učitelja za biologijo in kemijo, PRU ali P

Delovni mesti razpisujemo za nedoločen čas.

Stanovanje je na voljo v šolskem bloku.

Razpisna komisija OSNOVNE ŠOLE STOGOVCVI

razpisuje naslednje delovno mesto za določen čas:

- učitelja za telesno vzgojo, PRU

OSNOVNA ŠOLA PETER SKALAR BOVEC

razpisuje prosto delovno mesto

vzgojiteljice v vzgojno-varstvenem oddelku Bovec za nedoločen čas.

Pogoji: srednja vzgojiteljska šola, po možnosti s strokovnim izpitom.

Samsko stanovanje zagotovljeno. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Pomemben jubilej

45-LETNICE PRVIH SLOVENSkih MATURANTOV V KOČEVJU IN 80-LETNICE RAZREDNIKA PROFESORJA IVANA SIVCA

Pred nedavnim so obhajali prvi slovenski maturanti kočevske gimnazije 45-letnico mature v gostišču Slamič. Izmed 21 jih živi še 12; od teh se jih je jubilejnega srečanja udeležilo le 9 s svojim razrednikom prof. Ivanom Sivcem, ki je hkrati slavil svojo 80-letnico. Prišli so: prof. E. Bojc, dr. M. Dolenc, inž. A. Javornik, inž. Milan Jenčič, C. Jesih, prof. S. Mihelič, dr. F. Pungercič, A. Pucelj in Ž. Sivec. Ob tej priložnosti so se spomnili zgodovinske pomembnosti srečanja in že umrlih sošolcev — med njimi heroja Josipa Šeska — in profesorjev ter počastili svojega razrednika — jubilarja prof. Ivana Sivca. Jubilar je bil rojen v Libušnjem pri Kobaridu leta 1892. Znan je kot praktik in strokovnjak, zlasti kot profesor klasičnih jezikov.

E. BOJC

Brezplačni učbeniki na Reki

Okrog 18.000 učencev reških osnovnih šol je dobilo v šolskem letu 1972/73 brezplačne učbenike, mape za likovni pouk in šolske zvezke.

V preteklih dveh letih so izdelali na Reki za brezplačne

učbenike že okoli 2,5 milijona din. Predvideno pa je, da bodo v tem šolskem letu, ko bodo zamenjani vsi učbeniki, potrebovali še 4,5 milijona dinarjev.

Kadrovska komisija ŠOLE ZA OBLIKOVANJE

razpisuje prosto delovno mesto

profesorja za pouk ploskovnega oblikovanja in grafičnih tehnik za nedoločen čas.

Pogoj: akademski slikar

Prijave pošljite na upravo šole. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

„Osvežila bom pušel'c“... Ob vodnjaku v Kamniku na zboru narodnih noš letošnjega 3. septembra

GOSTINCI V NOVI ŠOLI

V Radencih, kjer so se dobrih pet let vztrajno prizadevali za gradnjo nove gostinske šole, se v tem šolskem letu učencem ne bo treba več stiskati v neprijetnih prostorih stare zgradbe. Pred dnevi so „zasedli“ novo šolo. Z rednim poukom so pričeli 11. septembra. Ob tej priložnosti nam je tajnik gradbenega odbora, ravnatelj šole Franc Mohorko med drugim povedal:

„Šolo gradimo v dveh etapah. Prva etapa težko pričakovane nove šole, ki jo je v rekordnem času zgradilo gradbeno podjetje Konstruktor iz Maribora, zajema sedem prostornih in svetlih učilnic za teoretični pouk, v drugem delu stavbe, ki bo zgrajen do konca leta, pa bodo učilnice za praktični pouk s sodobno kuhinjo in drugimi potrebnimi prostori. Proračunska vrednost prvega dela šole je okrog tri milijone dinar-

jev. Milijon dinarjev so dobili posojila od republike, milijon dinarjev je prispevalo zdravilišče Radenska, ostalo pa radgonaška in soboška občina.“

Z novo zgradbo se bo število učencev podvojilo, medtem ko so morali doslej zaradi pomanjkanja prostorov vsako leto učence odklanjati. V novi šoli z uporabno površino 1500 kv. m, bo lahko 12 gostinskih oddelkov. Poleg tega bosta v njej še posebna oddelka za odrasle gostince in slatinarje. Povečala se bo od šest na dvanajst oddelkov ali od 180 na 360 učencev. V novem šolskem centru v Radencih bo poleg kuharjev in natakarjev mogoče izobraževati tudi poklicne slatinarje in druge pomožne gostinske poklice. Staro stavbo bodo lahko za daljšo dobo uporabljali za internat in povečali sedanjo zmogljivost za sto odstotkov.

I. KOVIČ

Kinematografi prikazujejo

ČISTA RESNICA je film debitanta — TV režiserja Tomislava Radića, ki je v Puli povzročil največ zapletov in presenečenj. Posnet je na 16 mm traku. Režiser je uporabil metodo usmerjene improvizacije. Njegovi igralci sami oblikujejo tekst in ustvarjajo zahtevane filmske situacije, ki govore čisto resnico o ženi — intelektualki v naši družbi. Božidarka Frajt, nosilka glavne vloge, je z izredno tankočutnostjo in inteligenco odigrala svojo vlogo. Zanj je prejela tudi zlato areno. — mb

SLIKE IZ ŽIVLJENJA UDARNIKA je drugi sporni film letošnje Pule. V Puli ni prišel v konkurenco, a je bil v konkurenco na Lidu. Vsekakor je to zelo zanimiv film, ki govori o grenkih resnicah našega življenja. Režiser Bata Čengić je znal to povedati na filmsko izredno zanimiv način. Pri tem mu je z levjim deležem pomagal snemavec Karpo Ačimović-Godina, katerega kamera se odlično ujema z režiserjevim konceptom in pomeni nov, svež val v naši kinematografiji. — mb

BREME je tretji film, ki je na puljskem ekranu prikazal sodobne probleme. Tudi ta je ostal nezasluzeno izven konkurence. Režiser Vuk Babić se je lotil problema vasi, ki jo vsi zapuščajo in v katero se spet vsi vračajo. Vsi ti odhodi in pri-

hodi, odprte in zaceljene rane, konflikti med delom in želja po hitri afirmaciji — vse to je jedro tega filma, ki ga je Vuk Babić posnel za TV Beograd s polno etično in moralno odgovornostjo. To je tudi prvi madžarski film pri nas. — mb

Film PATTON — JEKLENI GENERAL je pompozni spektakel, ki je nastal v Ameriki. Je delo režiserja Franklina J. Shaffnerja, dobitnika oskarja l. 1971. Film je posnet po knjigah „Patton — Ordeal and Triumph“ pisatelja Ladislava Faraga in „Vojakova zgodba“ delo Omara N. Bradleya.

Patton je general, ki verjame v svoje poslanstvo, da bo ustvaril nekaj velikega in slavnega in pripelje prek hudih bojev in žrtev svojo armado do Berlina. S slavo in herojstvom pa nastopi njegov konec, kajti vojna je končana, generalov ne potrebuje več.

Zal se ta ideja razvleče v trurni film z ogromno kopico spektakularnih posnetkov in bližnjih planov. — nd

ŠUMI NA SRCU je delo znanega režiserja Luisa Mallea. Iz poplave povprečnih filmov izstopa ta film prav zaradi obsežne informacije, ki omogoča pristop k opisovanju dogodkov brez predpostavljjanja.

Gre za tale dogodek: sin, ki je v puberteti, ima odnos z materjo za normalen. Dogodek pusti v obeh le prijeten spomin, ne pa kakršnokoli moralno obremenitev. Ta informacija je obenem tudi povabilo na ogled filma vsem, ki pričakujejo kaj več. — nd

Z VSEH VETROV

ŠOLSKI RADIO IN TELEVIZIJA V FRANCIJI

V lanskem šolskem letu je bilo v Franciji okrog 2000 radijskih in okrog 1000 televizijskih oddaj namenjenih predšolskim otrokom, učencem nižjih in višjih razredov osnovnih šol, srednješolcem, učiteljem, ki poučujejo v vseh teh vzgojno-izobraževalnih zavodih in učitelje, ki so se želeli sami izobraževati. Že pred začetkom šolskega leta pripravijo kataloge vseh oddaj, ki jih imajo v načrtu; te pošljejo zainteresiranim ustanovam in posameznikom. Mnoge oddaje so serijske.

Ze od leta 1969 pripravljajo — na prošnjo ministrstva za prosveto — vsak teden posebne oddaje, namenjene strokovnemu izpopolnjevanju učiteljev. To so predvsem oddaje o izboljšanju pouka matematike, ponazorjene z ilustracijami in primeri iz prakse, izmenjava mišljenj o pedagoških izkušnjah pri matematičnem pouku in razlaga vprašanj pouka splošno tehniškega izobraževanja, estetske in telesne vzgoje ter uporabe avdiovizualnih sredstev.

Pomembne so tudi radijske oddaje, ki jih učitelj ilustrira z barvnimi diapozitivi; ti so pripravljivi posebej za določeno oddajo.

Ciklus TV oddaj za odrasle ima 14 serij, za vsako od teh pa so gledalcem namenjeni zvezki s približno po 64 strani, ki jih lahko uporabljajo za dopisno šolanje.

NI TEŽAV ZA ZAPOSILITEV

V Sovjetski zvezi ni učenca, ki bi imel po končanem šolanju težave z zaposlovanjem. Predsednik moskovskega odbora za zaposlitev je celo izjavil, da se morajo tovarne in podjetja zelo prizadevati, da dobe delavce. Zato jim dajejo možnosti za izpopolnjevanje, rekreacijo in dobre delovne pogoje.

PAMFLET O ŠKODLJIVOSTI MAMIL

Prosvetno ministrstvo svoje Vestfalije je izdalo Pamflet, ki so ga razdelili med četrtna učencev strokovnih šol starih od 14 do 18 let. Pamflet govori o škodljivosti uživanja mamil. Poleg tega so pripravljene za 2000 učiteljev, ki bodo posebej usposobili za delo z mladino, ki uživa mamil. Vsaki šoli bo učitelju, h kateremu se bodo lahko učenci — uživatelji mamil zatekli po pomoč.

Vsi ti ukrepi so bili potrebni zato, ker je v zahodni Nemčiji vedno več mladine, ki uživa mamil. V posebnem poročilu so ga objavili v Koelnu je priznalo, da je 30 % mladine od 21 let, ki žive v tem mestu, priznalo, da so vsaj enkrat v življenju uživali mamil. V Essnu uživa mamil redno 10 % gimnazijcev (1.200), v Duesseldorfu pa 300.000 mladih ljudi.

SPOLNA VZGOJA V UČNIH NAČRTIH

Na Poljskem so zaskrbljeni, ker je vedno več spolnih bolezni. Zato se je poljska vlada lotila, da bo uvedla venerološko in seksologijo v učne načrte. V ta namen so organizirali univerzi tečaj za učitelje, katerih naj bi se usposobili za pouk spolne vzgoje otrok, starih od 11 do 12 let.

Tudi šolska televizija je naredila svoje: v enem letu je pripravila tri programe za mladino 15 let naprej. Te oddaje predvajajo največ v majhnih mestih po vaseh. Tretjina programov namenjena odgovorom in vprašanjem gledalcev.

OTROŠKI VRTEC NA UNIVERZI

Zveza študentov na univerzi v vzhodni Angliji je zahtevala, da se odpre otroški vrtec, ker je vse več mamic — študentek.

Nova penološka šola

11. septembra so odprli novo srednjo penološko šolo republiškega sekretariata za pravosodje in občo upravo SR Slovenije. To je prva tovrstna šola v Sloveniji. V prvi letnik se je vpisalo 30 slušateljev. Ob slavnostnem odprtju šole je spregovoril namestnik republiškega sekretarja Vlado Tance. Objavljamo izvleček njegovega govora:

— Ustanovitev penološke šole je rezultat spoznanja, da bomo sodobna kriminološka stremjenja pri izvrševanju kazenskih sankcij lahko uresničili le, če bomo dvignili strokovno raven tistih delavcev, ki so največ v stiku z obsojenci. Za delinkventa, ki je prišel navzkriž z družbenimi in pravnimi normami, kazni ne dolgo nima več samega zavračevalnega in povračilnega smisla. V naših novih medsebojnih odnosih, ki nastajajo v socialističnem samoupravnem sistemu, dobiva kazni globlji, humanejši smisel in pomen. Delinkventu je treba prevzgojiti in ga vrniti družbi kot koristnega občana.

Naši predpisi o izvrševanju kazenskih sankcij zahtevajo, da se morajo uporabljati sodobni vzgojni, poboževalni in drugi ukrepi. Z obsojenci moramo ravnati človeško, spoštovati njihovo človeško dostojanstvo ter varovati njihovo telesno in duševno zdravje. Zato so v naših

kazenskih poboževalnih zavodih uvedene različne oblikovne, vzgojne in izobraževalne dejavnosti. Med penološkimi delavci so najštevilneje zastopani psihiki, kakor jih sedaj imenujemo. Njihovo delo pa še zdaj ni samo „pazniško“, kar naj pomenilo le fizično čuvanje sojenjencev.

Po zakonu pazniki niso dolžni samo za izvajanje hišnih pravil, delovne discipline, reda in varnosti, marveč morajo sodelovati z vsemi strokovnimi službami. Zakon celoten določa, da morajo biti usposobljeni za vzgojo obsojencev. Pomembno in težko delo zavežva določeno izobrazbo. Doslej Sloveniji niso imeli za izobraževanje tega poklicnega strokovnega šole. Različno useljivo je zanimanje paznikov strokovno izobraževanje. Učbeni program šole je obsežen v splošno izobraževalnih in strokovnih predmetih. Od učencev bodo zahtevali mnogo učenja, pripravnosti in vztrajnosti. Zahvaljujmo se republiški sekretariatu za notranje zadeve za pomembne priprave za ustanovitev penološke šole, posebej pa za zahvala vodstvu in predavateljem strokovne šole za notranje zadeve za razumevanje. Vse učencem pa želimo uspeha!

POPRAVEK

V prejšnji številki našega lista je prišlo v članku „Partizanska saniteta v Sloveniji“ do neljube napake. Pravilno: Vsa šolska vojska stva obveščamo, da bo v muzeju ljudske revolucije Slovenije v Ljubljani do 15. oktobra t.l. še odprta razstava „Partizanska saniteta v Sloveniji“.